

યોગ, સ્વાસ્થ્ય અને નૈતિક જીવન મૂલ્યોનું માસિક

દિવ્ય જીવન

વાર્ષિક લવાજમ : રૂ. ૧૫૦/- ● વર્ષ - ૧૪ અંક - ૫ મે-૨૦૧૭

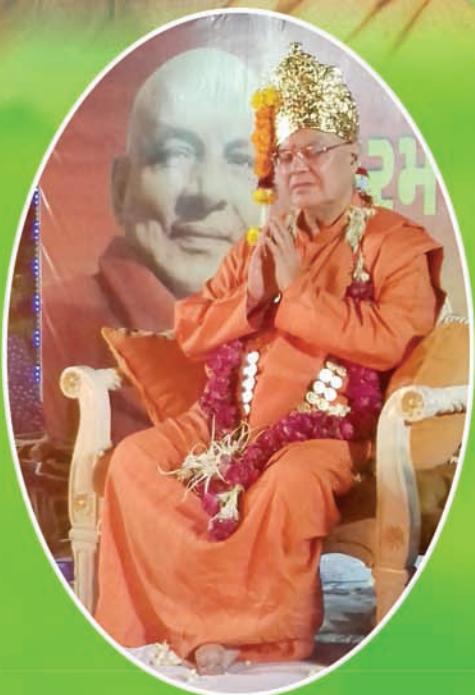
Postal Registration No. GAMC 1417/2015-2017 Valid up to 31-12-2017 RNI No. GUJGUJ/2003/15738
Published on 4th of every month and Posted on 5th of every month at PSO, Ahmedabad-2. Annual Subscription Rs.150/-

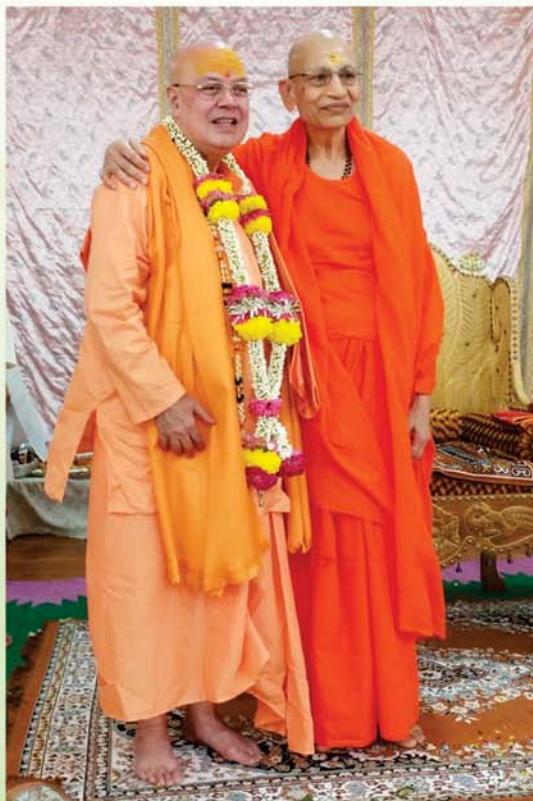

કર્મયોગ

સાધનાના માર્ગ પર અટલ શ્રદ્ધા, કર્મનિષ્ઠા, પ્રયત્નશીલતા અને નાની નાની બાબતો પ્રત્યે પણ કાળજીપૂર્વક ધ્યાન તેમજ મુરકેલીમાં પણ દર્ઢતા, આવી તૈયારી સાથે જીવનના ઉંબરા ઉપર તમારે પગ મૂકવો જોઈએ અને પ્રગતિ કરવી જોઈએ. કર્તવ્ય પરાયણતા એ કર્મયોગ છે. એ નિઃસ્વાર્થ સેવાનો માર્ગ છે. આ માર્ગ આત્મસાક્ષાત્કાર થાય છે. એ કર્મફળના ત્યાગનો યોગ છે.

- સ્વામી શિવાનંદ

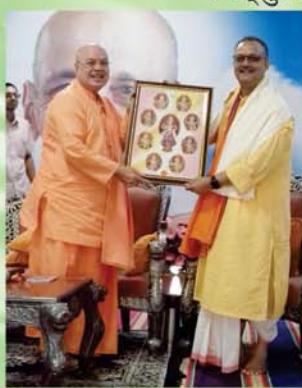
પૂજયપાદ શ્રીમતુ સ્વામી વિદ્ધિતાત્માનંદજી મહારાજના
જન્મદિવસે શ્રી સ્વામી અધ્યાત્માનંદજી મહારાજનું
અભિવાદન (તા. ૧૭-૪-૨૦૧૭)

શ્રીમદ્ ભાગવત કથા - શ્રી કૃષ્ણ જન્મ મહોત્સવ
(તા. ૨૪-૪-૨૦૧૭)

જગદ્ગુરુ શ્રી વલ્લભાચાર્ય-નાટકનું એક દંશ્ય અને ઉપસ્થિત જન સમૂહ (તા. ૨૮-૪-૨૦૧૭)

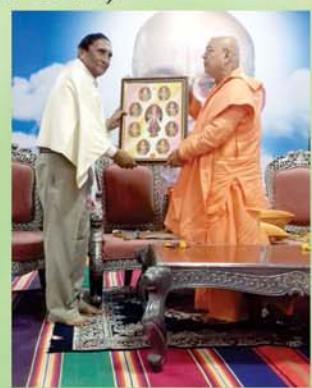
શ્રી કેશવકુમાર (IPS)નું બહુમાન
(તા. ૩૦-૪-૨૦૧૭)

શ્રી શિરીષ કુલકળ્ણી
(કુલપતિ, સરદાર વલ્લભાચાર્ય
પટેલ યુનિવર્સિટી)નું
બહુમાન (તા. ૩૦-૪-૨૦૧૭)

શ્રી પંકજ જાની
(કુલપતિ, આંબેડકર યુનિવર્સિટી)નું
બહુમાન (તા. ૩૦-૪-૨૦૧૭)

પદ્મશ્રી શ્રી ડૉ. કુમારપાણ દેસાઈનું
સન્માન
(તા. ૩૦-૪-૨૦૧૭)

શ્રી સ્વામી શિવાનંદજી મહારાજની પ્રેરણાથી પ્રકાશિત દિવ્ય જીવન

વર્ષ : ૧૪

અંક : ૫

મે-૨૦૧૭

સંસ્કાપક અને અધ્યક્ષનીઃ :

મહાલીન શ્રી સ્વામી પાદાવલ્લભાનંડા
(શ્રી. શિવાનંદ અધ્યક્ષ)

અધ્યક્ષ પદુણઃ :

અધ્યક્ષ : શ્રી સ્વામી અધ્યક્ષાનંડા (સિ) શીર્ષકી દ્વારા મફતપદ

તંત્રી : શ્રી સ્વામી અધ્યક્ષાનંડા

દૈનિક અંકસંગ્રહાનું ચરણાંશુઃ :

શિવાનંદ આખાત, જોખપુર ટેકની,
અમદાવાદ - ૩૮૦૦૧૫.

ફોન : ૨૬૨૬૧૨૩૪, ૨૬૨૬૨૩૪૫

મુખ્ય કાર્યક્રમ :

દિવ્ય જીવન' અધિક, તેરું કાર્યક્રમ :

સ્વામી શિવાનંદ સર્વલોકનાનિ.

ઈતિર પત્રલક્ષ્માર અને મધ્યમાંગું કાર્યક્રમ :

શ્રી પદોદાર્થ દેશાઈ

ગુજરાત દિવ્ય જીવન સંસ્કાર

શિવાનંદ આખાત,

જોખપુર ટેકની, હેઠેલાઈટ માર્ક,

અમદાવાદ - ૩૮૦૦૧૫

ફોન : ૨૬૨૬૧૨૩૪

ટેલિફોન : ૨૬૨૬૨૩૪૫

E-mail :

shivananda_sahram@yahoo.com

Website : <http://www.divyajivan.org>

બાળક્રમ

બાળક્રમ

વાર્ષિક બાળક્રમ : રૂ. ૧૫૦/-

કુલનેભક્તક બાળક્રમ : રૂ. ૧૫૦૦/-
(૧૫ વર્ષ માટે)

પેઢન બાળક્રમ : રૂ. ૩૦૦૦/-

કુલનેભક્તક : રૂ. ૧૫/-

વિદેશ પદ્ધતિ (બેર બેરીલ) : રૂ. ૧૨૦૦/-

વાર્ષિક (બેર બેરીલ) : રૂ. ૧૫૦૦૦/-
(૧૫ વર્ષ માટે) એક/દુષ્ટ (અમદાવાદ) દ્વારા

૩૦

પીતોદક્ષ જગતુણા દુષ્ટદોહા નિરિન્દ્રિયા : ।

અનન્યા નામ તે લોકાસ્તાનું સ ગચ્છતિ તા દબત્ત. ॥૩॥

સ્વોયનિવ્દ

પિતાજી આ તેની ગાયો દિવિજામાં આપી રહ્યા છે ! તેવે નથી તેમનામાં કૂદીને જીણ પીવાની શક્તિ કે નથી મોંભાં ચાસ ચાવવા માટે દીત અને નથી તેમના સત્તામાં દૂષ અભ્યં. વધારે તો શું, તેમની તો ઈન્દ્રિયો પણ નિશ્ચોષ થઈ ચૂકી છે - તેમનામાં ગર્વ ખારજ કરવાનું સામર્થ્ય પણ નથી. આવી નિરર્થક અને મૃત્યુની સંશોધ પહોંચેલી ગાયો કે પ્રાણશોના ધરે જરો એમને દુઃખ સિવાય બીજું શું આપશે ? દાન તો એવી વસ્તુઓનું કર્યા જોઈએ, કે જીવને સુખ આપવાનાં હોય, પ્રિય હોય અને ઉપયોગી હોય તથા તે જીવને આપવામાં આવે એમને પણ સુખ અને લાભ પહોંચાડે. દુષ્ટદોહિની અનુપયોગી વસ્તુઓને દાનના નામ પર આપવી તે પોતાની મુશ્કેલીઓને વણવી અને દાન પ્રલભ કરનારે દર્શો કરવા જર્માન છે. આ પ્રકારના દાનના દાતાઓને નીચે પોનિઓ અને નરકાદિ લોક મળે છે, જેમાં વેશમાત્ર સુખ નથી. પિતાજી આ દાનની શું સુખ માપતું કરશે? આ તો યણમાં વેગુલ્ય છે, કે એમણે સર્વસ્વ - દાનરૂપી પણ કૂદીને પણ ઉપયોગી ગાયોને મારા નામ પર રાખી છે અને સર્વસ્વમાં તો હું પણ ધૂં, મને તો એમણે દાનમાં આણ્યો નહીં. પણ હું એમનો પુત્ર ધૂં, માટે હું પિતાજીને આ અનિષ્ટકારી પરિણામથી બચાવવા માટે સ્વયંનું બદિદાન આપીશ. આ મારો ધર્મ છે.

શિવાનંદ વાર્ષી

ધર્મભાગ

પરોપકાર, પ્રેમ, દધા, સત્ય, અહિસા અને પરિતતાનું હંમેશાં પાદન કરતું એ જ ધર્મભાગ છે. સર્વ ધર્મોમાં ધર્મના મૌખિક સિદ્ધાંતો એકસરખા જ છે એ આપણે સરળતાથી સમજ શકીએ તેણું છે. આત્મસાશ્વત્તકર એ સાચો ધર્મ છે. ભાસમય જની જરું એ સાચો ધર્મ છે. પોતાના માટે જે પ્રતિકૂળ સમજો છો તેણું આચરણ બીજાના તરફ ન કરો. વિશ્વબંધુત્વનો પાયો પ્રેમધર્મ છે. સત્ય અને અહિસાના પાયા પર ધર્મનું ચણતર થયેણું છે. સત્ય એ જ ભગવાન છે. સત્ય અને અહિસા અદ્વિતીય નથી. અહિસા આત્મસાશ્વત્તકરનું એક સાધન છે. - અખાતી સિદ્ધાંત

અનુકૂળ

૧. કોપનિષદ્દ	૩
૨. અનુકૂળ, તહેવાર સૂચિ	૪
૩. શંપાદકીય	૫
૪. પ્રવચન : ૧ - વહીવટમાં માનવતા... શ્રી કેશવ કુમાર (IPS)	૬
૫. પ્રવચન : ૨ - ગ્રંથું જીવન... શ્રી જિતરીય કુલકર્ણી	૮
૬. પ્રવચન : ૩ - આધુનિક માનવી શાસ્ત્રની શોધમાં .. શ્રી પ્રકાશ જાની.. ૧૩	
૭. પ્રવચન : ૪ - જીવન મરેક માટે સત્તરાત્ત્વક વિતાન... પુજુયી શ્રી કુમારપાળ દેસાઈ	૧૬
૮. પ્રવચન : ૫ - હિંદુ જીવનની ધાર્મા - અંગધાનની જગ્યાની શ્રી. અનિલ સુવાર્ક	૨૦
૯. પ્રવચન : ૬ - તેન ત્વક્તેન બૃદ્ધધાય: પૂજુય શ્રી સ્વામી નિષિદ્ધેશ્વરાનંદજી.. ૨૨	
૧૦. પ્રવચન : ૭ - કર્મજીવાયાપ્તિકારસે .. પૂજુય શ્રી સ્વામી અસ્ત્રગાનંદજી.. ૨૬	
૧૧. પૂજુય સ્વામીક્રાના પ્રકટક દિવસ નિર્ધિતે સર્વીકર્ય સમન્વય સભામાં ઉપસ્થિત સંતોના આશીર્વયન	૨૮
૧૦. વૃત્તિત	૩૩

તહેવાર સૂચિ

જૂન - ૨૦૧૭	
૧૦ વિસ્ત (સોંગ સૂચ)	
૧	૧ અદ્યત્રદેન શ્રી સ્વામી નિષિદ્ધેશ્વરાનંદજી પુજુયાનો શંખચાલ દિવસ
૨	૧૦ જીવ દિવસ
૩	૧૧ નિર્ધિતીમ મેલાડારી, અસ્ત્રાંજીવાની
૪	૧૨ પ્રદીપ પૂજા, ૧૩ અસ્ત્રાંજી દંત પર્દાદ
૫	૧૪ વરસાવિની દંત રામાયન ૧૫ પૂર્ણિમા (સોંગ સૂચ)
૬	૧૦ ૧ સુર દરશાવેંદ્રસિંહ રામી
૭	૨૦ ૧૧ પ્રદીપી મેલાડારી
૮	૨૧ ૧૨ પ્રદીપ પૂજા
૯	૨૨/૨૩ અમાવસ્યા (સોંગ સૂચ)
૧૦	૨૪ ૧ શી રાત્રાંગ રામાયન, અસ્ત્રાંજી દંત
૧૧	૨૫ ૨ રામાયન ૧૮
૧૨	૨૬ ૩ રામાયન ૧૯
૧૩	૨૭ ૪ રંગ ૫૮

“અનુરોધ-આભિલાઘા” આહકોને :

- આસ્તુર્ય પત્રવિવધારનું ચરનાસ્તુર્ય રિનકોડ ખાંડે સંપૂર્ણ હોય તે ટ્યાલ ખાતાના નાય નિયમો મુજબ અનિવાર્ય છે. તેવી ચરનામાની ચોક્કાઈ માટે વિનંતી.
- આપનો ગ્રાહક નંબર નોંધી લેવા વિનંતી છે, જેથી અંકની ગ્રાપિત સંબંધી કોઈ પણ પત્રવિવધાર કરતી વેણ ગ્રાહક નંબરનો ઉદ્દેશ વહીવટી સરણા સર્જન રહે છે.
- સામાન્યતા: દર ચાલની પાંચથી તારીખે એક પ્રથીદ રૂપા બાદ તેની રેવાનગીનું ક્રમ રહ્ય શાય છે. અત્યા કોઈ પણ કારણોનાર પ્રકાશનની નિર્ધિત તારીખના ૧૦ દિવસ વીચે પણ જો આપને એક ન મળે તો સ્થાનિક ટ્યાલ ક્રેરીમાં તપાસ કર્યું બાદ વહીવટી કાર્યાલયને જશાવતું. સિલામાં હોય તો શીજો એક મોકલાશે.
- ‘હિંદુ જીવન’ની સાચાંગી આપને ગમી છે. તેથી હું આપનાં પરિવિત વર્તુળોઓ પણ તેની રસ્લાઘાસી શાય અને ગ્રાહકવૃદ્ધિમાં આપનો નક્કરસહયોજ અભને મળતો રહે તેવી આભિલાઘા છે.
- અભાવાદ સિવાપના ગ્રાહકોને પોતાનું લવાજન પ્રકટ અગર મનીઓર્ડરથી જ મોકલાશું.

હિંદુ સુલિંગ

સદગુણો

જીવનમાં સદગુણોનો અભ્યાસ સૌપ્રેષણ જરૂરી છે. તે સિવાય ધોગ-વેદાંત - સૈત્રમાં પ્રવેશ સંભળ નથી. તમારામાં કોષ હોય તો તમે ભજન-પ્રાર્થના આધ્યાત્મિક જીવનથી ખૂબ દૂર છો. ગ્રેમ-દયાને અધિક્ષા કેળવો. ક્રીડી-મકોડા જેવા નાના જીવને પણ દુઃખ નહિ આપતું. સાંગીમય જીવન જીવનું અને કાયા-વાચા-મનથી પવિત્ર યદી ઉત્તમ સાચરણ કરતું અને ઉત્તમ ચારિત્ર કેળવતું એ અનિવાર્ય સદગુણો છે.

- સ્વામી નિષિદ્ધ

સંપાદકીય

કોઈ પણ કાર્ય આકસ્મિક થતું નથી. વૃદ્ધના પૂર્વે બીજી જ હોય છે. આ બીજમાંથી વૃદ્ધની પરિણતી તે એક પ્રક્રિયા છે. બીજે દટ્યાત્રુ પડે. બીજે પોતાનું અસ્તિત્વ જુમાવતું પડે ત્યારે જ બીજમાંથી અફૂર હુટે, અને તેની સાચવણી થાય, સંરક્ષણ થાય તો પ્રારંભમાં છોડ અને પછીતે બીજી વૃદ્ધના સ્વરૂપમાં વિસ્તરે. વિકાસ માટે સંઘર્ષ તો કરવો જ પડ્યે. આપણે આપણી અસ્તિત્વ અને અસ્તિત્વની સાચવણીની બાંજગાડમાં પડીએ તો વિકાસ સહજ ન બને. ઉચ્ચ અહાલીકાના નિર્માણ પૂર્વે આવશ્યકતા પ્રમાણે ભૂમિસ્લટરથી નીચેનું ખોદાણ કરતું જ પડે. કુંઠો ગાળવાનો હોય તો પાકી આકસ્મિક મળતું નથી. પૂણ ડેફા, કાંકડા, પથરા પછી કાળમાંડ પથરાઓને બાંગીએ ત્યારે મધુર જીળનો લંડાર સાંપડે.

સંઘર્ષ કર્યા વાગર કોઈ ઉપલબ્ધિ સંભવ નથી. વિવેક અને વૈરણી બે પાંખો વડે જ ઉસ્કર્ષ અને અન્યુદ્યમના આકાશમાં ઊંચી ઉડાન ભરી શકાય.

યોગનો અર્થ હુલાંગ્યે યોગાસનો પૂરતો જ સામિત થઈ ગયો છે. યોગનો અર્થ ‘જ્ઞેડાનુ’ તેવો થાય. આપણે આપણી બાણ જીવનશીલી અને પ્રક્રિયાને આપણી આત્મિક ચેતના સાથે એકરૂપ કરવાની છે. બધાર બધું સ્થૂળ છે. અંદર બધું સૂધમ છે અને એક વાર સૂધમાં પ્રવેશ કર્યા પછી સ્થૂળની રૂણિ દૂઢી જાય છે અને અંતરસ્તરે તો અન્નમય કોષ, ગ્રાણમય કોષ, મનોમય કોષ, આર્નદમય કોષ, વિજ્ઞાનમય કોષ વગેરે ગંભીર ચૈતન્યની પરાકાણામાં અવગાહન કરવાનું છે. યોગાસનોનો અન્યાન્ય શારીરિક સ્વાસ્થ્ય આપી શકે છે. પરંતુ મહાર્ણી પતંજલિ નિર્દેશિત યમ, નિયમ એટથે અહિસા સત્ય

અસ્તેય બ્રહ્મગર્ય અપરિગ્રહ અને શૌચ સંતોષ ત્યાં સ્વાસ્થ્ય તથા ઈશ્વરાપ્રિયાનના ધૌર્ણિક જીવનમાં અનુઝાન કે મંડાણ વગરની અંગકલ્યારતનો કોઈ વિશેષ હેતુ સરતો નથી.

આપણા જીવનનું ધ્યેય એકમાંગ આત્મસાધારણાર જ હોતું જોઈએ. અહીં સ્થૂળ અધ્યમુ અધ્યમિકાને સ્થાન નથી. નિર્મલ ચારિત્ર્ય, સુરળ અને સહજ જીવન, શુદ્ધ મન તથા એકમાંગ જુલશરણાપતિની સાથના જ જીવનચર્યાને પ્રતિપણ પરમાત્માભક્તી દોરી જાય છે.

ઈશ્વરના અસ્તિત્વ વિશે કદીએ શાક કરશો નાઈ. ગુરુ હારુ પ્રદાત જુરૂમંત્રના જપ જેટલા તમારી અંદર ઉંડા ઉંતરશે, તેમ તેમ તમારા જીવનની આલ્યા, ગોજસ અને તેજસની બહુમુખી પ્રતિલામાં વિસ્તાર થશે.

વિલુસર્વત્ર છે. તે સૂર્ય બની વિશાને આધ્યોક્તિ કરે છે. પક્ષીમાં પમગાટ કરે છે. પુષ્પોમાં મધમવે છે. વાદળમાં ગર્જન, સમુદ્રમાં ચૈતન્ય અને બીજમાંથી વૃદ્ધનું નિર્માણ તે કરે છે અને તે સ્વયં આ બધું બનીને રહે છે. કુલાર લાંદો ઘડે. તેથી કુલાર અને લાંદો બે લિનન થયાં. ઈશ્વર વિશ્વ રેણે એટલે ઈશ્વર અને વિશ્વ બે નથી. ઈશ્વર સ્વયં વિશ્વ બની વિસ્તાર્યો છે. કરોળિયો જાળું જુયે પાણું જાળું તેનામાં લીન થાય તેતું. ઈશ્વરનું સતત સ્મરણ રાખો. તે તમારી લીતર છે. તે જ છે, તમો આ પક્ષિનો વાંચો છો, તેથી પજ નિકટ છે. આ સનાતન સત્યને અનુભવો અને ધન્યબનો.

ॐ શાંતિ

વહીવટમાં માનવતા (Human Elements In Administration) દી કોણ કુલાર (AM)

આજે મારા માટે સૌભાગ્યની વાત છે કે મને અહીં શિવાનંદ આશ્રમમાં આવવાની તક મળી. આજનો મારો વિષય છે - 'વહીવટમાં માનવતા'. એનો અર્થ એ પણો કે એનું માનવતામાં આવે છે કે વહીવટમાં માનવતા નથી. આ વાત વધ્યાખરા અંગે સારી છે. હું શ્રી અરુણાભાઈ ઓજાનો આભાર માનું છું. પોલીસ ડોવાના ન્યાય Human Elements પર વાત કરવી બધું મુહૂર્ત સ્થિતિ છે. મને આ વિષય પર તૈયારી કરતાં હીં મહિનો લાભ્યો. મને લાભ્યું, સ્વામીજી સાથે વાત કરું મેળે જે તૈયાર કર્યું છે તે કીક રહેશે? સ્વામીજીએ કહ્યું : મારે હિન્દી કે ગુજરાતીમાં તૈયાર કરતું પડ્યો એટલે બધું કરી તૈયાર કરતું પડ્યું. આ સમય મારા માટે આત્મમંદ્યનનો રહ્યો. મને આ માટે આ વિષય પર બોલવાનું કહ્યું? પોલીસમાં મેળે તર વર્ષ કાઢવાં છે, મેળે મહેસૂસ કર્યું છે કે Human Elements નથી. કર્દીક પામવાની તલાશમાં તર વર્ષ પસાર થઈ ગયાં છે. હનેચાર-પાંચ વર્ષ બાકી છે. અમારી સાથે જેનો સાથ રહ્યો એ અસામાંજ્ઞિક તરફો હતો, એ સમય મારા માટે બૂધ મુહૂર્ત હતો. આજે કર્દીક તરફનો સાસપાત્કર કર્યો છે અને માટે જ આજે મને સ્વામીજી ડેવી મહાન વ્યક્તિ અને તમારી સમસ્યા ઉપરિષિત વિવાનો મોક્ષો પણ્યો છે. આ તક મારા માટે અને જમસ્ત પોલીસ હોઝ માટે સૌભાગ્યની વાત છે, એ માટે હું નામમસ્તક છું.

હું જ્યારે પ્રેરણ-દેશન તૈયાર કરી રહ્યો હતો ત્યારે વિચારતો હતો કે હું ડેવી રીતે મારી લાગણીએ વ્યક્ત કરું? મને આધ્યાત્મિક વિષય પર બોલવાનો મહાવરો નથી અને મારી સામે તૈયે વિદાન લોકો બેશાંથી. માનવતા વિશે બોલવાની મારી કોઈ હેઠિયત નથી. મને વિચાર આવ્યો જે ઉદ્ઘાકસ્થો મારી પાસે છે તે માટે મેળે હિન્દી લિંગોનો સહારો લીધો, તેમાંની કેટલીક ડિલ્પલીથી. આ માટે મને કોઈ ખેલ ના પહોંચાડે એવો સમય જોઈએ. આ કાર્ય માટે હરેશ રાજસાગ અને આનંદ સાહે મને મદદ

કરી, એમના કારણે હું તમારી સાથે જિલ્લો છું. દેખ તેરે સંસાર કી ડાખલત, ક્યા હો ગઈ ભગવાન કિતના બદલ ગયા હીન્સાન, કિતના બદલ ગયા હીન્સાન ચૂરજના બદલા, ચાંદના બદલા, ના બદલા આસમાન, કિતના બદલ ગયા હીન્સાન આ વસ્તુ આપણે રોજ મહેસૂસ કરીએ છીએ. આ બદલાવ સાથે માનવતા સાથે જોગઈ રહીએ એ અગત્યનું છે. 'દેખ દે બસંતી' કિલ્ય જુઓ. 'સારંસ' કિલ્બમાં દીકરો મૃત્યુ પામે છે અને એ પિતાને અતિમહિયા માટે કેટલીક તકલીફ પડે છે એનું કદમ્બાવક શિંગ બતાવવામાં આવ્યું છે. 'શ્રી હિંદુપદ્મસ' કિલ્ય તથા એક જૂની કિલ્ય 'એક ડોક્ટર કી મૌત' માં ડોક્ટર લેપરી જિવારજી માટે કામ કરે છે અને એના જ પોતાના કહેવાતા લોકો એમની પાછળ કેવા પડે છે અને તેમાં ડોક્ટરની વેદના બતાવે છે અને અંતે તે આત્મહલ્યા કરી વું છે. 'મુન્પાભાઈ એમબીબીનોસ' માં કરી સારું જોયું, એમાં માનવતાના કારણે ડાંડિઓ સારા થાય છે. 'જોલી એલાગેલબી' માં પોલીસનું ખગોળ વર્તન બતાવવામાં આવ્યું છે. સિસ્ટમ ખગોળ છે. 'લગે રહ્યો મુન્પાભાઈ' માં પિતાને એન્શન લેવા માટે કેટલીક પડે છે. અંતે માનવતાના કારણે કામ સરળ થઈ જાય છે. ડોક્ટર સુશ્રતોને છાઈએ પર અક્ષમાત થાય છે અને ડેવી મદદ મળે છે તે દર્શાવાયું છે. એક કિલ્બમાં અંધ બાળક અવાજના માધ્યમથી ડેવી રીતે respond કરે છે તે બતાવાયું છે. આદરશીય વધુ પ્રધાન શ્રી નરેન્દ્ર મોહિંદ્રાણે service અને 108 વખેનું અતિર બતાવ્યું છે. હું તમને કિલ્લો દ્વારા જે દર્શાવાયું છે તે બતાવું છું.

-સાહન કરો, જવાબદીની નિભાવો

એક પિતાનો પુત્ર વિદેશમાં મૃત્યુ પામે છે, તેના અસ્થિ મેળવવા માટે કસ્ટમ ડિપાર્ટમેન્ટ બૂધ હેરાન કરે છે. બીજો કસ્ટમ ઓફિસર, જેનામાં માનવતા છે તે તેમને મદદ કરે છે. બીજો કસ્ટમ ઓફિસર પણ એ પિતા

સાથે ખરાબ રહેતે જ વાત કરે છે, પરંતુ પરિસ્થિતિની ગંભીરતા સમજ તેને realize થાય છે અને મદદ કરે છે. આ આત્મબન્ધન છે.

‘સારોગ’ાં વિવસ્થાની આંટીધૂટી બતાવવામાં આવે છે, જે ખૂબ હુંખદ છે, એમાં સૌથી-સરળ ટીકણાને વેશ્યા તરીકે પકડી જાય છે એ દસ્ય ખૂબ સંવેદનશીલ હશ્વવાયું છે.

-આપિકારકે સત્ત્ય

ફિલ્મ ‘અર્થસાત્ય’માં પોલીસ એક માઝાસને પકડે છે. પુછે છે - ‘તે ચોરી કરી છે’ એ માઝાસ ‘ના’ પડે છે, છતાં પોલીસ તેને ખૂબ મારે છે, ગાળો બોલે છે, સખત અત્યારાર કરે છે, તે ફદ્દદાવક છે.

-નિર્જવનિયમો, જીવલેશ પરિસ્થાપો

‘શ્રી ઈડિપટ્રેક્ષ’ ફિલ્મમાં વિદ્યાર્થીની કોલેજમાંથી કાઢી મુકવામાં આવે છે. તે પ્રિન્સિપાલ પાસે ખૂબ કરગરે છે. પ્રિન્સિપાલ કહે છે, ‘મારો નિર્ઝય આખરી છે.’ અંતે વિદ્યાર્થીની ખૂબ વિનંતી પછી એને એક મોઝો મળી છે. એને વિચારવા માટે ચાડા સાત મિનિટ આપવામાં આવે છે. એને ઘરના સભ્યોનો વિચાર આવે છે, એમની દયનીય સ્થિતિ દેખાય છે. અંતે તે આત્મહત્યા કરી લે છે. આમાં પ્રિન્સિપાલ માનવતા દાખવી સારો નિર્ઝય લાવી શક્યા હોતે.

-અમલદારીક્યો અને કેવી રીતે

એક વિદ્યાર્થીએ ખૂબ સુંદર પ્રોજેક્ટ તૈયાર કર્યો છે પણ પ્રિન્સિપાલની તે શોવાની તૈયારી જ નથી. વિદ્યાર્થીની ખૂબ મહેનત હોવા છતાં પ્રિન્સિપાલ તેના પ્રોજેક્ટ અને વાગ્ફારીઓને હુકરાવે છે. માનવ સંવેદનાને સમજવી, react કરવી એ શીખવાની જરૂર છે.

-પ્રક્રિયા એક ધીરું ગેર

‘એક ડેક્ટર કી મોત’માં ડેક્ટર લેપ્રસી રોગના નિવારણ માટે રસગદ રિસર્ચ કરી રહ્યા છે. પોતાના કહેવતા લોકો જ તેમની પાછળ પડી જાય છે, તેમને દેરાન કરે છે, અંતે ત્રાસીને ડેક્ટર આત્મહત્યા કરી લે છે. આખી Systemમાં સંવેદનાનો અભાવ હતો.

-દિલ્લીશ્વર, સંવેદના, થોથ, અનુભૂતિ

- ‘મુનાભાઈ એમબીબીએસ’ ફિલ્મમાં એક મોટે ચંદેશ છે. દર્દી બેભાન છે. અનેક દવાઓ, છીજે દૂધનો પણી પણ કોઈ પરિસ્થાપ મળતું નથી. એ દર્દીને કેરમ રમવાનો શોખ હતો. મુનાભાઈ એને એ અવસ્થામાંથી બહાર લાવવા તેના કમરામાં કેરમ રમે છે. એમની વાતો અને હુકડીઓ- સ્ટ્રાઇફરના અવાજથી એ દર્દી બેભાના વસ્થામાંથી થીમે-થીમે બહાર આવે છે. થીરેણી જિબા થઈ કેરમ પાસે આવે છે. સ્ટ્રાઇફર હાથમાં લઈ રમે છે, સરસ ઝોક વાગે છે. છતવાના આનંદ સાથે જમવાનું માગે છે અને સાચ થઈ જાય છે. માનવ સંવેદનાને સમજવા કોઈ જોઈએ. ડેક્ટર ના સમજ શક્યા તે મુનાભાઈ સમજ શક્યા. એ સંવેદનાને મહેસૂસ કરવા વિશાળ ફદ્દાંજોઈએ.

માનવ સંવેદના જો કોઈ એક જ વ્યક્તિ સમજ દે તો પણ પરિસ્થિતિ બદલાઈ શકે. ‘એરલિફ્ટ’ ફિલ્મમાં સરકારી ઓફિસમાં સવારથી કીનની વંટરી વાગે છે. કોઈ ફોન ઉપાડતું જ નથી. લંબ ટાઈમ લઈ ગયો. સતત વંટરી વાગ્યા કરે છે ત્યારે એક કર્મચારીના મનમાં રામ વસ્યા અને ફોન ઉપાડે છે. સામેણી અવાજ આવે છે. ‘મારે હુકેતમાં ભારતીયોની સ્થિતિ વિશે વાત કરવી છે’ અને એ કર્મચારી મિનિસ્ટ્રીમાં ફોન કરે છે અને સરકારની મદદ માંયે છે.

- ‘જોદી એલાનેલાની’ ફિલ્મમાં ડેરના બે પહેલ્લું છે. પહેલો પહેલ્લું આ દેશમાં પોલીસે કામ વિવસ્થિત કર્યું નથી માટે પોલીસ ઓફિસરને પાક્ષીયું આપી દેવામાં આવે છે અને બીજી પહેલ્લુંમાં મેન્યુખુલેટ કરવામાં આવે છે.

કોટેમા બેઠેલા સૌ જાણો છે - અક્સમાત રાહુલ દીવાને કર્યો છે પણ એ માટે પુરાવા જોઈએ. ન્યાયાધીશ કહે છે, ‘મને ખબર છે જુનેગાર કોશ છે, પણ પુરાવાના અલાવે હું કઈ જ કરી શકું તેમ નથી.’ અંતે જજ્બેન્ટ આવ્યું, જેમાં કલાપના જેલમાં જાય છે. ન્યાયાધીશની પણ વેફના છે. આપણે સાચા પુરાવા આપી શકતા

નથી.

-શરૂઆત એક જરૂરિયત

‘લગે રહો મુન્નાલાઈ’માં પિતા શિક્ષક છે. આપી કિંદળી ગ્રામબિંદીના કામ કર્યું. તેઓ લાય આપવામાં માનતા નહોતા માટે પેન્ચાન મજૂરું નહોતું. મુન્નાલાઈ તેમને પેન્ચાન દેવાની એક મુક્તિ બતાવે છે. શિક્ષક પેન્ચાન ઓફિસમાં જઈને કહે છે, ‘હું તમને રૂ. ૧૨૦૦ આપું છું.’ ઓફિસર કહે છે, ‘રૂ. ૧૨૦૦માં કંઈ કામ ન થાય.’ શિક્ષક ચરખાં આપે છે, વારીયાળ કરે છે, ગ્રામબિંદીની ગોલીઓ આપે છે, શાટ કાઢીને આપે છે, ગજી, પેન્ટ કાઢે છે ત્યારે ઓફિસર ગલભરાઈને સાઈન કરી દે છે અને તેમને પેન્ચાન મળી જાય છે. આપણે આ બધા અનુભવમાંથી પગાર થઈએ જાઓ.

-માનવતા ચાચામાં

એક અંધ બાણક અવાજ ચાલણીને ડેવી રહે શેવા આપે છે તે હું તમને બતાવવા માગું છું. પદ્ધીના માળામાંથી નીચે પરી ગંધેલા ભાવ્યાને શોધી કાઢી બિલાડીથી બચાવી જ્રાડ પર ચકી એના માળામાં મૂકી દે છે અને એમની માસાથે મેળવી આપે છે.

આ જગતમાં આપણે સંવેદનશીલતા અને અસંવેદનશીલતા બને જોઈએ છીએ, પણ હજુ હું હતોત્સાહ નથી થયો. મને આશાછે સારું થશે.

-સત્તયસેવ જીવતે

સિસ્ટમમાં માણસો જ છે. સરકાર કે ભાષતર

માટે વિચારીએ છીએ તો વિચારવા માટે આપણે જ છીએ. સિસ્ટમ માટે છીએ વિચાર કરવાની આવશ્યકતા છે. હું હંમેશા આશાવાદી છું.

-નોકરી કે સેવા?

આદરશીય વડ પ્રધાન શ્રી નરેન્દ્ર મોહારાણ કહે છે, આપણે કિંબિલ સર્વિસીસ આપીએ છીએ. કેટલાક કહે, ‘હું ગંગા કરું છું. કેટલાક કહે, ‘હું Service કરું છું.’ આપણે ગંગા નહીં Service કરીએ છીએ. બંને પગાર લે છે, પરંતુ Civil Service સાથે જોડાવું એટલે દેશના અભિના અંગ થવા સમાન છે. આપણને સંતોષ થવો જોઈએ કે મેં દેશની કર્દી અંગે સેવા કરી છું.

આજકાલ તો પુત્ર પણ પિતાને સાંભળતો નથી પણ તમે મને આટલો સાંભળ્યો તે બદલ હું આપણો આભારી છું. જે હું તમને કહેવા માગતો હતો એ કિંદળ દ્વારા બતાયું. એ કિંદળમાં જ ના રહે, આપણા જીવનમાં જીતારે એવી હું આશા રાખું છું. હું છીએ હું કે તમને પોલીસની ક્યારેય જરૂર ના પડે પણ જે પડે તો હું તમને મદદમાં આવી શકું તો મારી જીતને આભારી સમજશા.

-માનવતા મારામા - તમારામા

કિરીકી મુસ્કુલિટો પે છો નિશાર
કિરીકા દર્દ કિલ સકે તો વે ઉપાર
કિરીકે વાસતે જો તેરે દિલ મેં ઘાર
જાના ઉસકી કાનામ હે.

આગામી કાર્યક્રમો

- તા. ૧૧-૫-૨૦૧૭ થી તા. ૩૦-૫-૨૦૧૭ મુલી પૂજય સ્વામી અધ્યાત્માનંદશ મહારાજની નિમામાં ઉદ્ઘો પોચિશક તાલીમ કિનિરિ.
- તા. ૨૦-૫-૨૦૧૭ : શ્રી વિશનાથ મહિંડરનો ૨૨મો પાઠોસ્ક્રિપ્ટ
- તા. ૨૭-૫-૨૦૧૭ સૌખ્યવાર તા. ૭-૬-૨૦૧૭ મુખ્યવાર મુલી ઉદ્ઘો યોગાસન, પ્રાણાયામ અને ધ્યાન કિનિરિ.
- સમય: સવારે ૫.૩૦ થી ૬.૦૦
- તા. ૧-૬-૨૦૧૭ : મુલેમગવાન શ્રીમતુ સ્નાની શિવાનંદશ મહારાજનો દરમો સંન્યાસ દિવસ. ચારે ૮.૩૦ થી ૯.૩૦ વિશેષ સંસ્કરણ.
- તા. ૨૧-૬-૨૦૧૭ : વિશ્વ યોગ દિવસ - સવારે ૫.૩૦ થી ૬.૪૫ સામૃદ્ધિક યોગવર્ગ.
- તા. ૨૫-૬-૨૦૧૭ : શ્રી જગ્નાથજીની રથયાત્રા સમય સાંજે ૪.૩૦ વાગ્યે.

પ્રભુજી જીવન (Life Enrichment)

શ્રી સિદ્ધિનાથ કુમાર્ણી
(કૃતિ : જાગત વિચારા, કુન્ઝિતાર્થી, રિસેપ્શન)

પ્રો. સ્વામીએજને પ્રકાશ.

અમાચ ટ્રેનિંગ સેન્ટરમાં કોઈ પણ વિદ્યાર્થી; જેવો આપણો તેવો તેને લેવો એવો નિયમ છે અને પછી આપણો તે જેવો હોવો જોઈએ, તેવો તેને બનાવવો એ પરિણામ છે. એમાં વસ્તું વિદ્યાર્થીઓ તો એવા આવે જે ગુંડાગારી કરતા હોય, હાથમાં પિસ્ટોલ લઈને ફરતા હોય, ચોરી કરતા હોય, એ જેવા હોય તેવા એમને લેવા અને એમની ચેતનાનું પરિવર્તન કરવું.

પ્રભુજી જીવન શું છે? પ્રભુજી જીવન આ જીવનમાં લાવવાનું પરિવર્તન છે. એ કેવી રીતે થઈ શકે? ગ્રત્યાખ ઉદાહરણ આપીને, ભાષજી દ્વારા, પુસ્તકોના માધ્યમથી પછી શકે. ખર્મિંપદેશક, સંતો પોતાનું જીવન પ્રભુજી જીવન જીવતા હોય છે. તેથી તે અન્યને સ્પર્શ છે. બુદ્ધિજીવીઓ ઘણાં પુસ્તકો વાંચે છે, લાખે છે પણ આ શબ્દો માત્ર છે, રચના માત્ર છે, વ્યક્તરણ સાથેના વાક્ય છે. આ ભાષજી કે પુસ્તકોની ૨૫-૩૦ ટકા અસર થાય પણ એ સૂક્ષ્મ બુદ્ધિને સ્પર્શાત્મક નથી. સંતો તેમના ઉપદેશોનું જીવનમાં આચરણ કરે છે માટે એમનો સ્પર્શ જીવનસ્પર્શ હોય છે, જેનાથી આપા જીવનનું પરિવર્તન થાય. વિદ્યાન વ્યક્તિના શબ્દોની અસર એટલી થતી નથી જેઠણું એ પ્રમાણે જીવન જીવનારની થાય છે. ગ્રત્યાખ એ સુજ્ઞા જીવનજીવનારનાં આંદોલનનો જ શુભ હોય છે.

એક સામાન્ય ભાજીશ, એક સામાન્ય શિક્ષક વિષ્ણુગુરુના ચાલક્ય આપા સમાજમાં કેટલું પરિવર્તન લાવી શક્યા? ચાલુ એમનું અપમાન કરે છે. એની સામે બંડ પોકારીને ચંદ્રગુપ્તને તૈયાર કરે છે અને તેના માધ્યમથી પરિવર્તન લાવ્યા. પોતે એનું જીવન જીવા માટે એ શક્ય બન્યું. બુદ્ધિજીવીઓ માટે શક્ય નથી. બુદ્ધિજીવીઓને સફળતા મળે તો ખુશ, નિષ્ફળતા મળે તો તેના કારણો આપા કરે, બીજું ઉપર દીખારોપણ કરે અથવા તો કહેશે મારું જ ફુલ્ભર્યાંય છે.

શ્રી શ્રી રામકૃષ્ણ પરમહંસદેવ પોતાના વિષ્ણુની સાથે તથાવની આસપાસ ફરતા હતા. ત્યાં એમજો એક વીઠીને પાણીમાં પડતો જોયો. વીઠી તરીન શકે, એ હુંણી જરો એમ વિચારીને એને બચાવવાના હેતુથી એમજો તણાવમાં ઊતરીને એને છાયમાં લીધો. વીઠીનો સ્વભાવ ઊંખ મારવાનો છે, એજો દેવના હાથમાં ઊંખ માર્યો અને ફૂફીને પાછો પાણીમાં પડી ગયો. દેવે પાછો એને બચાવવા હાથમાં લીધો, વીઠીએ ફરી ઊંખ માર્યો અને પાણીમાં પડી ગયો. વારંવાર આ કિંયા ચાલી ત્યારે શિષ્યે આશર્થચક્કિત થઈ દેવને પૂછ્યું, 'પ્રભુ! વીઠી તમને વારંવાર ઊંખ મારે છે તો પણ તમે શા માટે એને ઉપાડો છો? દેવે જવાબ આપ્યો, 'બેટા! વીઠીનો સ્વભાવ ઊંખ મારવાનો છે અને મારો સ્વભાવ બચાવવાનો છે માટે એને બચાવું છું.' આ આંદોલન, આ પરિવર્તન આવી વ્યક્તિઓ જ લાવી શકે. વ્યક્તિત્વ વૈશિષ્ટ છે. વ્યક્તિત્વના કારણો પૂરા વિશ્વમાં પરિણામ આવે છે. વ્યક્તિત્વ 'પર્સનાલિટી' એટથે હું દેખાવની વાત કરતો નથી. હું એ વ્યક્તિત્વની વાત કરું છું જેના આંદોલનની બીજી પર અસર થાય છે. આ આશ્રમમાં જીવનસ્પર્શ સ્વામીજીના ઉપસ્થિતિથી થતો હોય છે, તેની અસર છે.

શરીરમાં આવતાં પરિવર્તનો સૂક્ષ્મ હોય છે. સૂક્ષ્મ શું છે? માનવ નિર્ભિત થાય છે. એક કોશમાંથી તેનો ઉદ્ભબ થાય છે. એ કોશ કેટલી સૂક્ષ્મ હોય છે। કોઈ વ્યક્તિ વજન ઉપાડે ત્યારે એના સ્નાયુનો બેંગાતા આપણે જોઈ શકીએ છીએ, પરંતુ ત્યાં સુધીની લોહી અને શક્તિ મોકલનાર કોશો, નાળીઓ કેટલી સૂક્ષ્મ હોય છે। કંઈ પણ કરવાનો વિચાર મનમાંથી ઉદ્ભબ વેછે. જીતિ સૂક્ષ્મમાંથી આવે છે. માશસ ઢોડે છે એ દેખાય છે પણ સૂક્ષ્મમાં વિચારનું પરિણામ છે, પછી એ સ્વૂળ રૂપે દેખાય છે. વિશ્યાળ વહનું સૂક્ષ્મ રૂપ બીજ છે. નાના

અમસ્તા બીજામાં આટલું મોટું સ્વરૂપ ધારક કરવાની શક્તિ રહેલું છે.

ચંદ્ર પર પહેલી વાર યાન ગણું, એમાં ઘડી વ્યક્તિઓ ચંદ્ર પર જઈ. યાન ત્યાં પહોંચ્યું ત્યારે અહીં પુનામાં એક વ્યક્તિએ પગકાર પરિષદ કરી અને ચંદ્રનું સાંઘોપાંખ વર્ષન કર્યું. લોકો એને પૂર્ણ છે, ‘તમે ચંદ્રધાનમાં ગયા નથી તો તમે કેવી રીતે વર્ષન કરી શકો? એ વ્યક્તિએ જવાબ આપ્યો, ‘હું સૂર્ય રૂપે ચંદ્ર પર જઈને પાછો કર્યો છું’. ચંદ્રધાનમાં કે લોકો નીચે આવ્યા તેમણે વિવરણ આપ્યું. બનેનાં વિવરણ સરળાં હતાં. વિવાર કરો, સૂર્યને માસસ કેટલી જતિથી ચંદ્ર પર જઈ શકે ને પાછો આવી શકે. માનવ શું ન કરી શકે? માના ગર્ભમાં જીવ કોણ રૂપે પેલો હોય છે અને જન્મ લે પછી શું નથી કરી શકતો?

બંધીવાર આપણી સૂર્ય શક્તિઓને સમજવી મુશ્કેલ બને છે, તેનું કારક છે - આપણી તેળવણી અને શિક્ષણ. આપણે ત્યાં શિક્ષણના નામે માત્ર માણિતી આપવામાં આવે છે. એ શિક્ષણ કે કેળવણી ના કહેવાય, નહીંતો કોઈપણ લાઈલેરી વિદ્ધાન થઈ જાય. ધારદાખોક કોઈ શિક્ષક કોઈને શીખવતો નથી. એ માત્ર એક સાધન છે, *quidid* છે, માર્ગદર્શન આપનાર, ચૂંચન કરવાનાં, પ્રસંગ ઊભો કરનાર વ્યક્તિ છે. ન્યૂટને ગુરુત્વાકર્ષણનો સિદ્ધાંત શોધ્યો. એક સફરજન નીચે પડ્યું. આ જોઈ તેણે શોધી કાંઈનું પૂછ્યોના મધ્યાંદ્ધું પર ગુરુત્વાકર્ષણ બળ છે માટે વસ્તુ નીચે પડે છે. જ્યારે એને ખબર નહોઠી ત્યારેથી વસ્તુ નીચે જ પડતી હતી. એના વિચારોથી પોતાના આત્મા પરનું આવરણ દૂર થયું. આત્માનું આવરણ દૂર કર્યું ત્યારે તેને આ સત્ય લાયું. તેના મનમાં વિચારો હતા જ, જેને તેમણે પ્રગતિ આપી. આ સંદર્ભનું જીન મનમાં હતું જ. જીન અંદર જ છે. દેખ વ્યક્તિ જીનનો ભંડાર છે, પણ દુંકાયેલું છે. દુંકાનું ખોલ્યાએ ત્યારે તેનું મકટીકરણ જાય છે. માટે કોઈ શિક્ષક બાજુને ભજાવે છે એવું સમજવું નહીં.

પ્રકૃતિમાં જુનો. તમે બીજ માટીમાં વાવો, તેને પાણી રૈખે, તેની સુરક્ષા માટે વાડ આંધો. તેને ડના-પાણી મળે છે અને તીવે છે. તમે એને ઉઝાડવામાં મદદ માત્ર કરો છો, બીજામાં જ ઊંઘવાની શક્તિ રહેલી છે. બાળકના આત્મામાં બધું જ જીન સમાયેલું જ છે, આવરણ દૂર થાય તો જરૂરી જાય.

ચેજબરોજના જીવનમાં આંધીને તો આજે હાઈએટેકના ભયથી લોકો કેટલા ડરે છે? આજથી ૨૫-૩૦ વર્ષ પહેલાં પણ હાઈએટેક આવતા જ હતા. તે વખતે સ્ટેન્ટ, બાયપાસ સર્જરી, એપન હાઈ સર્જરી નહોતાં. આપણા શરીરમાં પ્રકૃતિએ જ એવી વ્યવસ્થા કરી છે કે એક નથી બંધ થાય તો બીજી અનેક નથીઓ હારા લોહી પહોંચશે જ. આ વ્યવસ્થા આપણા શરીરમાં જ છે. શવાસન કરવાથી હાઈએટેકની તકલીફ એકીછી થાય છે. એક વખત માર્ગું ખમાનું હાર્દું ભાંઘું અને પાંસળીમાં ઈજ થઈ. એક ઓફોપેનિક ડોક્ટર પાસે ગયો. તો એણે કહ્યું, ‘પાંસળીઓ જોડાવા દો પછી ઉપરનું હાર્દું જોડીશું. જો એ દરમાન એ હાર્દું જોડાઈ જરો તો તેને તોડીને પૈટ મારીને જોડીશું.’ બીજી ઓફોપેનિક સર્જન પાસે ગયો ત્યારે તેણે સ્પષ્ટપણે કહ્યું, ‘હાર્દું જોડાવાનું કામ ડોક્ટર નથી કરતો તે પ્રકૃતિ જ કરે છે. ડોક્ટર તો પ્રકૃતિના આ કાર્યમાં મદદ કરે છે. હાર્દું એની એળે જોડાય છે.’ દરવાજે ખૂલ્યાનો ના હોય તો બીજી બાજુથી ખકો આરીએ તો ખૂલ્યી જાય. આપણાને પણ તેણવણી મળે તો આવરણ દૂર થઈ જીન પ્રકાશિત થઈ જાય.

કેળવણીના પ્રકાર કેવા છે? એક પિતાને બે પુત્રો, પૂષ્ટ સંપત્તિ કર્માણ પછી કોઈ એક પુત્રને વહીવટ સોંપવાની ઈચ્છા હતી. વિવાર કર્યો - કોને સોંપું? એક માર્ગદર્શકને બોલાવે છે. માર્ગદર્શક પરીક્ષા લેવાનું કહ્યું. તેમણે બને પુત્રોને રૂ. ૫૦૦૦ આપ્યા. ૧૦ x ૧૦નો કરમાં આપ્યો અને કહ્યું, ‘આટલા પેંચામાંથી પાંચ દિવસની અંદર તમારે આખો કરમાં લરી હેવાનો.’

પાંચ દિવસ પછી એક પુત્રનો કમરો ખોલે છે તો ભયંકર દુર્ગાંશ આવતી હતી. તેણે આખા ગામનો કચરો લાઠી અન્ના લરી દીધો હતો. અને એ બોલ્યો, '૫૦૦૦ રૂપિયા ખૂટથા, ૧૦૦ રૂપિયા ઉમેરવા પડવા'. બીજો કમરો ખોલે તે પહેલાં એ પુત્રને જલ્દિ રૂપિયા પિતાને પાછા આપ્યા અને કહ્યું, 'મેં માત્ર ૨૫ રૂપિયાનો ખર્ચ કર્યો છે. દરેક ખૂષામાં મીળાબતી અને અગરબતી મૂકી છે.' દરવાજો બોલ્યો તો આખો કમરો પ્રકાશ અને સુંગંધથી ભરાયેલો હતો. જે માત્ર ૨૫ રૂપિયામાં કરી શક્યો. કંપા પ્રકારની તેલવજી છે તેના પર આધાર છે.

વિચારો આપજાને ઘોલે છે. આ કામ મારાથી નહીં થાય, હું માંદી છું, હું ભૂલી છું, હું અણાની છું આવા વિચારો આત્મશક્તિ દીક્ષા કરે છે. એના બદલે વિચારો - હું કરી શક્યું છું, હું ચસુદનું સમસ્ત જગ પી શક્યું. વચ્ચેનું કે દરિક્તા? આ પ્રકારના આત્મવિશ્વાસથી ભરેલા વિચારો જીવનનું પરિવર્તન કરી શકે, પરંતુ આપજાને તો જાણો જાણો દુઃખ દેખાય છે, આપજો ભયલીત રહીએ છીએ. એક દશપુષ્ટ યુવાન ખૂબ શક્તિશાળી છે પણ વંદો દેખાય તો નાસે છે, ભયથી પીડિત છે. એના મનમાં લોકોએ એવા વિચારો ભરી દીધા કે તે ડરપોક થયો.

એક વાર સ્વામી વિવેકાનંદજી દરવા નીકલ્યા. તેમને વાંદરાં દેખાયાં. સ્વામીજી આગવા લાગ્યા, વાંદરાં તેમના કરતાં વધુ ઝાપથી તેમની પાછળ આવતી હતો. સામેથી એક ભાઈ આવ્યા. તેમજે સ્વામીજને કહ્યું, 'સામનો કર, ભયમુક્ત થાઓ'. સ્વામીજી ઊભા રહી ગયા, પાછળ જોયું. વાંદરાં પજા રોકાઈ ગયાં અને પાછા વળી જાડ પર ચઢી ગયા.

નાનું ખાળક જન્મે છે. બોલતાં શીખે ત્યારે પહેલો શબ્દ 'મા' બોલે છે, પછી 'મા મા' કરે. અશર પછી શબ્દ બોલે, પછી વાક્ય બોલે. આવો વિકાસ અંદર જ રહેલો છે. મા-બાપ તો માત્ર સહાય કરે છે. સ્વામી વિવેકાનંદજી વિદેશ ગયા. તેમના ભાષણથી પ્રભાવિત થઈ લોકો એમની પોતાના ધરે પથરામણી કરવાં લાગ્યા. એક

પત્રકારે તેમને પોતાના ધરે બોલાવ્યા. તેમજે સ્વામીજને પોતાનું લાખેણું એક પુસ્તક વાંચવા આપ્યું અને કહ્યું, 'હું હમણા ચા-નાસ્તો લઈને આવું છું.' એ પંદર મિનિટમાં પાછા કર્યા, જોયું તો પુસ્તક એમનું એમ પછ્યું હતું. તેને સ્વામીજી પર ગુસ્સો આવ્યો અને પૂછ્યું, 'કેમ તમે માંનું પુસ્તક વાંચ્યું નહીં?' સ્વામીજને કહ્યું, 'મેં વાંચી લીધું છે. તમારે જે પૂછ્યું હોય તે પૂછો, હું પાના નંબર સાથે જવાબ આપીશ'. સ્વામીજી એક જૂદું પુસ્તક ૧૫ મિનિટમાં પૂરું કરી દેતા, જેને Read In pages કહેવાય. તેમની આ પ્રકારની તેલવજી થયેલી.

આપજો બે વિષય- વ્યક્તિત્વનો વિકાસ અને તેલવજી પર ચર્ચા કરી, જીજે વિષય છે - માનવનું મન. માણસો એક મહાન વિચારને પ્રદક્ષણ કરવાનો છે અને જીવનપર્યત્ત તેને પોતાનું લક્ષ્ય સમજુને આગળ વધવાનું છે. ભગવાન બુદ્ધે કહ્યું છે -

બુદ્ધ શરદ્ધા ગંગાપામિ ।

ધર્મં શરદ્ધા ગંગાપામિ ।

શંધં શરદ્ધા ગંગાપામિ ।

એક વિચાર સાથે જોડાઈ એને સર્વસ્વ માનો. એ લક્ષ્ય તરફ આગળ વધો એ આવશ્યક છે. એ માટે મનને એકાગ્ર કરવું પડશે, પરંતુ ગ્રસ્ન એ છે કે મન એકાગ્ર થતું નથી. આપજો એક વિચાર પર આગળ વધીએ ત્યારે વજા વિચારો આપજાને વેરી વે છે અને આપજો વિચલિત થઈ જઈએ છીએ. આપજી ઠિન્નિયો બહિરૂખ છે, એના કારણો મનને એકાગ્ર કરવું મુશ્કેલ છે. ઠિન્નિયોને કાણું કરવી પડશે. ગ્રસ્નન કરવો પડે. ધ્યાન કરતી વ્યક્તિ વર્ષા સુખી રૂમાં બેસી રહે, એકાગ્રતા તેલવે, શાન મળે. ભગવાને બધાંને મન આપ્યું છે. બધામાં બુદ્ધિક્ષમતા છે, પરંતુ તેમાં તફાવત છે. માણસ અને પણ્ણું કરક છે. પણ્ણું એકાગ્રતા નથી. મનુષ્ય મનુષ્યની એકાગ્રતામાં ફરક હોય છે. એકાગ્રતાનું પરિણામ હમણાં જ આપજો સમાચારપત્રમાં વાંચ્યું. JEEની પરીક્ષામાં કસ્પાઉન્ડરનો દીકરો, જેની મા

શિક્ષિક છે, તેને ૧૦૦% માફરૂર્ચ મળ્યા.

હવે આપણે શદ્દા અને સામર્થ્યની વાત કરીશું.
કોઈ વ્યક્તિને પ્રલુબાં શદ્દા નથી તેને નાસ્ટિક કહેવાય.
હીકૃતમાં જેણે પોતાનામાં શદ્દા નથી તે નાસ્ટિક છે. જે
નિષ્ઠળતાનું કરતા છે, આત્મશદ્દા આવશ્યક છે.
વીરસાવકર છલાગ મારી સમુદ્ર તરી આવ્યા.
કેટલીકવાર હશપુર વ્યક્તિ પાતળી વ્યક્તિથી ડરતી હોય
છે. ઘણાં ઝૂટરાથી ડરે છે. ડરવાના મોકા આપણી પાસે
પુજુણ છે, પરંતુ આપજીને આપજામાં શદ્દા નથી, માટે
આપણે નાસ્ટિક છીએ. આત્મશદ્દાનો અભાવ છે.

સારા વિચારને કાચ્ચાનિત કરવો પડે, તે માટે
પુરુષાર્થ કરવો પડે. ખાટલામાં બેકાં બેકાં દ્રાક્ષ મૌખમાં પડતી
નથી.

ઉદ્ઘેન ઉદ્ધિષ્ટિ, કાચ્ચાનિત મનોરંધી:

નહિ સુપત્રય રિંહસ્ય પ્રવિશ્યનિ મુખે મૃગઃ ॥

સ્વામી વિવેકાનંદજી બધાં પાસે કરીને પૂજા,
તમે ભગવાન જોયા છો? શ્રી શ્રી ચંમકૃત્ય પરમહંસદેવ
પાસે આવીને પૂજાનું ત્યારે તેમજો વિશ્વાસથી કહું, ‘હા, મૈં

જોયા છે.’ આ શદ્દા છે. ચાષક્યને પોતાનામાં શદ્દા
થતી. માટે જ સામાન્ય પ્રાલાઙ્ગ, સામાન્ય શિવશક શું ન
કરી શક્યા? આજનો વિશ્વક તો પોતાના એન્સિપાલ
પાસે જતાં પણ ડરે છે.

સંત શાનેશ્વર એમના મિત્ર સાથે નાવમાં જતા
થતો. મિત્ર કહું, ‘મેં કાયદા પર ગ્રંથ લખ્યો છે.’ સંતે
કહું, ‘મેં પણ કાયદાને અનુલખીને પુસ્તક લખ્યું છે.’
આ સાંભળી એમના મિત્રના ચહેરા પરથી નૂર ઊરી
ગણું. આ જોઈ સંતે મિત્રને પૂજાનું, ‘શું શયું? મારી કંઈ
બૂધ થઈ જઈ?’ મિત્ર બોલ્યો, ‘આપ જેવા વિદાન
વ્યક્તિ જે કામદા પર ગ્રંથ લખતા હોય તો મારું પુસ્તક
કોણ નાંચશો?’ આ સાંભળી સંતે પોતાનો ગ્રંથ પણીમાં
પદ્ધતાવી દીશો અને મિત્રને કહું, ‘હવે ખુશા! આ શેષ
જીવન છે. આ અન્યના જીવનને અસર કરે છે, માહિતી
લેગી કરવાથી કારકુન બનાય, સંત ન બની શકાય. આ
પ્રકારનું સામર્થ બધાર કાઢીએ તો આપણે શેષ વ્યક્તિ
બની શકીએ.

(આધુનિક માનવી શાલિની લોકાંત્રે પણા નં. ૧૫ કિફરી ચાતુ)

પોતાની જીત સાથે વાત કરો છો? કહેશો, સમય નથી,
મખતો, સમય કાઢવો પડશે.

તમે કહો છો - માચ ઘરટાં જિયજતા
શીનાથજી, પણ એમની સાથે વાત તો કરો. આપણે તો
આપણી આજૂભાજૂના લોકો સાથે જ વાતો કરતામાં
રચ્યાપચ્યા છીએ.

તમને શાંતિ જોઈએ છે તો ભગવાને તમને જે
કર્ત્ય સોચ્યું છે તે પહેલું કરો, નિઃસ્વાર્થ ભાવથી સેવા
કરો. બધી વાતમાં લાભનો વિચાર ન કરો. જે કર્મ કરે છે
તેને ફળ સ્વયં ગ્રાપ થાય છે. અસંતોષમાં ના જીવો. મારે
ગારી દેવીએ પણ થઈ શકતો નથી, મારે પ્રમોદન જોઈએ
છે પણ મળ્યું નથી આવા અસંતોષ શાંતિ હણી લે છે. હું

કોકટર ના બની શક્યો એટથે માચ દીકરાને બનાવીશ
આવું ના વિચારો. આ ખોદું છે. તેને યોગ્ય નાગરિક
બનાવો. તમારે તમારા માટે જે કર્મ નિર્માણ થયું છે તે
કરવાનું છે. તે માટે દઢ સંકલ્પ, કઠોર પરિશ્રમ અને લશ્ય
ચિહ્ન કરો. પહેનત કરનેતાલો કી શદ્દા જત હોતી હું.

You set the goal, attain it, achieve it. શાંતિ
પ્રાપ્તથો.

રોબર્ટ કીલ્ટની કવિતા છે :

The woods are lovely, dark and deep
But I have promises to keep
And miles to go before I sleep
And miles to go before I sleep.

આધુનિક માનવી શાંતિની શોધમાં

દી પંચ વર્ષ (કૃત્તવી : જાંબેકર લોહણ કુમિલિંગ્ફી)

ગુરુ ઓર્નિંદ દીનો ખડે કાઢો લાગુ પાય
બિલારી ગુરુ આપકી ઓર્નિંદ હિંદો હિંદાય.
સ્વામીજને ક્રીટે ક્રીટી પ્રશ્નામ.

શિવાનંદ આશ્રમના આ મંત્ર પર ડીભા રહેતા
મને ખૂબ જીર્ણનો અનુભવ થાય છે. મને સ્વામીજના
આશીર્વાદ મળ્યા, મને મારા મનની વાત કહેવાનો જે
અનસર મળ્યો એ માટે હું ખૂબ ખૂબ આભારી છું.

પુરાક્ષોમાં સંદર્ભ છે - દેવતા-દાનવોએ મળીને
સમુદ્રમંથન કર્યું. વિલિંધ રતન, સોના-ચાંદી પ્રાપ્ત થયાં
આપુત્ર પ્રાપ્ત થયું, પરંતુ મારા મતે સમુદ્રમંથનનો વિચાર
જ વધારે મહત્વપૂર્ણ છે. આધુનિક માનવી શાંતિની
શોધમાં - આંતું વિચારમંથન ગુરુદેશ સ્વામીજ જેવી
નિરલ વ્યક્તિ જ કરી શકે. ગુરુજનોના આશીર્વાદ-
માર્ગદર્શન પ્રાપ્ત થાય એવા આ આશોજનનો વિચાર
કરવા માટે સ્વામીજનું હું ખૂબ અભિવાદન કરું છું.

મને વાત કરવા માટે જે વિષય મળ્યો છે તે
સરળ-સહજ છે. નિશ્ચિત ઇંદ્રી તમે પક્ષ આ વિષયમાં
વિચાર કરતા જ હશો. આપની મારી પાસે અપેક્ષાઓ પક્ષ
હશો. પરંતુ હું નમતાથી કહું છું કે કદાચ તમારા મનમાં
મારી પાસેથી જે સાંભળવાની-અસ્વાનાની ઈજા છે એ હું
ન પક્ષ કરી શકું. હું અનુભવથી જે સિદ્ધ થયું છે તેની વાત
કરીશ.

મારો પ્રશ્ન છે - શાંતિ શોધવા જવાની જરૂર કયાં
છે? શાંતિ તો સ્વયંની અંદર છે. શાંતિ તો સ્વતઃ પ્રાપ્ત
થાય છે. પરંતુ એ માટે આપકી મર્યાદા નક્કી કરવાની છે.
આપકો મર્યાદા નક્કી કરતા નથી અથવા તો તેનું ઉલ્લંઘન
કરીએ છીએ તો નિશ્ચિત અશાંતિ જ મળશે.

હું મારાં માતા-પિતા, ગુરુજનો ખૂબ આભારી
છું. તેઓ મારા આર્દ્ધ છે.

પુરાક્ષોમાં સંદર્ભ છે - પૃથ્વીમાતા ચાલસોના
દુરાચારથી વિચારિત છે. ચાલસો એટલે સિંગારાણા,

બિલામણા મુખવાળા નહીં, પરંતુ રાખસીવુતિની વાત
કરું છું. પૃથ્વીમાતા ગાયમાતાનું સ્વરૂપ લઈ બ્રહ્માજ
પાસે જાય છે. ગ્રાર્થના કરે છે. પૃથ્વી પર ચાલસોનો
આતંક ફેલાયેલો છે, આપ નિરાકરણ કરો.
પૃથ્વીમાતાએ વારંવાર વિનંતી કરી છે. અરણ તે એ
હુંખા છે, દ્રવિત છે. માતાએ બ્રહ્માજને કહું: ચાલસોની
શુંગાલમાંથી મને મુક્ત કરો. ભગવાને કહું, ‘હું પૃથ્વી
પર અવતાર લઈને આવીશ અને જીવારે જીવારે પૃથ્વી પર
આતંક થશે હું વારંવાર અવતાર ખારજ કરીશ’. આમ,
ભગવાને પૃથ્વીમાતાને આશ્વાસિત કર્યો. માતા પોતાના
સ્થાને પછ્છાં ફર્યા. અશાંતિ કેમ થાય? જીવારે જીવારે જે
અક્ષિનું જે કર્તવ્ય છે તેનું પાદન થતું નથી ત્યારે
અશાંતિ થાય છે અને શાંતિની શોધમાં નીકળે છે.

પૃથ્વી પર કેટલીક વ્યક્તિઓને સુખી, શાંત,
સમૂહ જોઈ નારદજી ભગવાન નારાયણ પાસે જાય છે
અને કહે છે, ‘ભગવાન મને એવું લાગે છે કે મારા પર
આપની અનુકૂપા ઓછી થઈ ગઈ છે. પૃથ્વી પરની
અમૃત વ્યક્તિ પર આપની ફૂપાદંશ મારા કરતાં વિશેષ
છે એવું કેમ?’ વારંવાર નારદજીની ભગવાનને ગ્રાર્થના
કર્યા બાદ ભગવાન તેમને પૃથ્વીની પરિક્રમા કરવાનું કહે
છે. ભગવાન કહે છે, ‘એક પાત્રને તેલથી ભરીને ફરજો
પણી મારી પાસે આપજો. આ પાત્રમાંથી તેલનું એક પણ
લિંફું પૃથ્વી પર ઢાણું જોઈએ નહીં.’ તેલપાત્ર લઈ
નારદજી પૃથ્વી પર પરિક્રમા કરવા નીકળી પડવા. પછી
પહોંચા અને ભગવાનને કહું, ‘ગ્રબુ, આ તેલપાત્ર લઈ
મે પૃથ્વીની પરિક્રમા પૂરી કરી છે.’ ભગવાને પૂછ્યું,
‘તેલ ઢાણું તો નથી?’ નારદજીએ કહું, ‘ના, બિલકુલ
નહીં.’ ભગવાને પૂછ્યું, ‘નારદજી, પૃથ્વીલોકની
પરિક્રમા કરતી વખતે તમે માટે નામ કેટલીવાર લીધું?’
નારદજીએ કહું, ‘ભગવાન! કેવી વાત કરે છો તો? તમે
કહેલું કે તેલપાત્રમાંથી લિંફુ ઢાણું જોઈએ નહીં તો એ

ધ્યાન ચાખવામાં તમારું નામ કેવી રીતે લઈ?

(હું તમને ધન્યવાદ આપ્યું છું, તમે સંસારમાં રહી અહીં ઉપસ્થિત છો.) ભગવાને નારદજીને કહ્યું, ‘હવે તમે સમજ્યા. જે લોકો પર મારી ફૂપાદાણ છે તેઓ પૂછ્યી પર રહીને પણ સવારે કાબે જતાં પહેલાં મારું નામ હે છે અને ચાંઝે કઢોર પરિશ્રમ કરી પાછા કર્યા પછી પણ પારું મારું નામ હે છે તો ફૂપા કેમ ના હોય?’

માતા-પિતા તરીકેની આપણી ફરજ આપણે બજાવીએ છીએ? ભાજુકને ટપકારવાનું હોય ત્યારે આપણે ટપકારતા નથી. કંઈ તુકદાન કરે તો પણ કંઈ બોલતા નથી. આ યોગ્ય છે? જે સંસાર-સંનિષ્ઠ માતા-પિતા, ગુરુજ્ઞનોથી જોડાયેલ રહેશે તે યોગ્ય નાગરિક બનશે, પછી આદ્ધર્ણ સમાજ બનશે. ચાખ્યનિર્ભાસનો આધારસંલભ-માતા-પિતા, વર, પરિવાર છે.

શ્રીકૃષ્ણ પરમાત્મા, ભગવાન ચામ અને હનુમાનજીએ પોતાનાં કાર્યો ઉચ્ચિત સમયે અને દરેક વખતે કર્યા જ છે, છતાં મોડન મેજના લોકો એમના નામ પર પ્રમાણ ઉઠાવે છે તે યોગ્ય નથી. શ્રીકૃષ્ણ ભગવાને યોગ્ય સમયે દ્રોપદીનાં ચીર પૂર્ણ, યુદ્ધ અનિવાર્ય રહ્યું ત્યારે અર્જુનને કહ્યું - તીકો પાર્થ, ગંડીવ ઉઠાવ, ગીતાનો સંહેદ્ય આયો. હનુમાનજી ભગવાન ચામના કાર્યને શોધતા હતા, માતા ચીતાની સેવા માટે તત્પર રહેતા. આદેશની ચાહ જોતા નહોતા. આપણે ‘કર્મકૃપેવાણિકારસ્તે’ કહીએ છીએ. કર્તવ્યનિર્ણયમાં ચૂક ધ્યાય ત્યારે જ શાંતિ ઉષાય છે.

હું નાત કરું છું-એકલબ્યની. હું અંબેડકર યુનિવર્સિટીના એપન ડિસ્ટ્રિક્ટ લાન્ઝિગની વાત કરું છે. અથે એકલબ્યને માનીએ છીએ. એકલબ્યને શાંતિ મળી, દ્રોષને કેમ શાંતિ ન મળી? શિષ્ય ગુરુથી દૂર રહી શાન પ્રાપ્ત કરે છે. ગુરુ ગુરુદક્ષિણા માગે છે. આ યોગ્ય છાને પોતાનું બધું જ ન્યોછાવર કરી દીધું. માટે તેને શાંતિ મળી. આપણે શું કરશું છે એ આપણે વિચારવાનું છે. મહાત્મા ગાંધી અંડિસાની વાત કરે છે, ડિટલર વિસાની વાત કરે છે. આપણે શું કરશું એ આપણે નસી કરવાનું છે.

સઆટ ચંદ્રગુપ્તના ગુરુ ચાલ્લક્ય અસાધારણ

હતા. શિક્ષક હંમેશા અસાધારણ હોય છે. શિક્ષકનું કાર્ય પ્રલઘનું નહીં, નિર્માણનું છે. એક વખત ચાલ્લક્ય પાટલીપુત્રનગરમાં ભામજી કરવા લાગ્યા. એમની સાથે કોઈ નહોતું. લોકો એમને પૂછ્યા લાગ્યા, ‘કેમ એકલા કરો છો? તમે શું ઈચ્છો છો?’ ચાલ્લક્યે કહ્યું, ‘મને કોઈ પૂછ્યો નહીં કે જલ્દીઓમાં હું કેમ ફરું છું?’ તેઓ પોતે શાતિશી કરે છે પણ જોવાવાળા અશ્વાત છે. અંતે ચાલ્લક્યે કહ્યું, ‘હું પાટલીપુત્રનગરમાં અશ્વાન શોધવા નીકળ્યો છું.’ લોકોને કહ્યું, ‘એ તો નગરની બહાર હોય’. ચાલ્લક્યે જવાબ આય્યો, ‘જે ઘરમાં સંધા પૂજા-પ્રાર્થના નથી થઈ રહી, જે ઘરમાં મોટા ભાઈ-બહેન નાનાં ભાઈ-બહેનને શિક્ષા - શાન આપતાં નથી તે ઘર સમશ્યાનથી ઓછું નથી.’ ચાલ્લક્ય જોવા ગુરુ કરે છે - માતા, પિતા, ગુરુજ્ઞન આધારસંલભ છે. આ નાણીની મુખ્ય લૂંઝિકા છે. સારું થાય કે ખોરું થાય, શેય આ ત્રણને જ જીય છે.

ગુરુ કુલભાર શિષ્ય કુલભ
ચટ ચટ તારે ખોટ
અંદર લાષ સરાહ દે
બહાર લાગાયે ચોટ.

કુલભાર માટ્ઝું ઘડે છે, અંદર લાષ રાખી બહારથી ટાપલા મારે છે. તે જ રીતે જે શિક્ષકને વિદ્યાર્થી પર પ્રેમ છે તેના ભવિષ્યની જિતા છે તેને જ લક્ષ્યે કે ટાપલી મારશે. પરંતુ આજકાલ તો ફરિયાદ પણ, નોકરી જણે એ બીકે કોઈ શિક્ષક કરી કહેવાનું - કરવાનું થણે છે. શિક્ષકની જીવાબદ્ધી છે, એમની પાસે જે વિદ્યાર્થી આવે તે તેમનાથી આગળ વણે. તે માટે કયારેક કક્ક પગલાં પણ વેવા પડે પણ ફરિયાદ થઈ જણે એ બીકે શિક્ષક down થઈ જાય છે. એ કંઈ કરી શકતા નથી અને મારે જ શાંતિ-અશ્વાતિની વાત કરવી પડે છે. નિર્માણ કાર્યમાં વાર લાગે છે, નાચ લાગમાં થઈ જાય છે. બાધકનો જન્મ થાય છે પછી વિકાસ થાય છે. પરંતુ એમને લાડ-ધ્યારમાં છોડી દઈએ છીએ તે અશ્વાતિનું કારણ છે. જરૂર છે - નકારાત્ભક વિચારને દૂર કરીએ. શાંતિની શોધમાં

આપણે વિચલિત થઈએ છીએ. નકારાત્મકતા આપણા ઉપર આવી થઈ જાય છે. આપણે હંમેશાં ‘મારી પાસે કશું નથી’, ‘હું કુંભી’ના જ વિચારો કરીએ છીએ અને બીજા પાસે શું શું છે તેની સાથે હરીકાઈ કરીએ છીએ. આપણે -

I have no hopes, no health, no peace within, no fame, no power, no love, no bliss જ વિચાર્યા કરીએ છીએ અને બીજાં પાસે બધું જ છે એમ માનીએ છીએ અને આવી વ્યક્તિ કરી પણ કરવા તૈયાર થઈ જાય છે અને શરૂઆત થાય છે - ભાગ્યારથી.

એક નાનું બાળક શાળામાંથી લોકોના દંડતરમાંથી પેન, પેન્સિલ, ફુટપદ્દી, રબરની ચોરી કરી લાવતું. મા આ જોતી પણ તેને રોક્યો નહીં. વાત આગળ વધી. એક દિવસ મોટી ચોરીના ગુન્યામાં એને કાંચીની સજ્જ મળે છે. એને એની અંતિમ ઈંચી પૂછવામાં આવે છે. એકો કશું, ‘મારે અંતિમ ઈંચીમાં મારી માને મખતું છે.’ માને મબીને એકો એટલું જ પૂછશું, ‘મા, આ કામ ખોડું હતું તો મને નાનપણાં રોક્યો કેમ નહીં?’

એકવાર એક ગુરુજીએ શિષ્યોને કશું, ‘કાલે આપણે ઉજાણી કરીએ.’ બધાં વરેથી દૂધનો લોટો ભરીને લાવજો. આપણે બધાંનું દૂધ બેગું કરી પીર બનાવીશું. બધા બાળકો બીજે દિવસે દૂધના બદલે પાકી ભરીને લાવ્યા હતો. તેમનો માતા-પિતાએ વિચાર્ય બધા વિચાર્યાઓ દૂધ લાવવાના જ છે તો મારું એક બાળક પાકી લઈ જાય તો શું ફરક પડશે? આ વિચાર જ ખોટો છે. માને ગર્ભધારક કરતાં પહેલાં પોતાના વિચારોને બદલવા જોઈએ.

હું રાજકોટમાં ભણ્યો. છીં કલામાં હું જાણતો હતો તારે ઘરે એક સ્ટેપલર લઈ આવ્યો. ચોર્યું નહોંતું. ત્યા પરસું હતું તે લઈ આવ્યો હતો. હું ઘરે આવ્યો, માને જોયું અને મને એક થાપડ મારી. થાપડ એ માનો પ્રેમ જ હતો અને આજે એ થાપડના કારણે હું અહીં સ્વામીશ અને આપણી સમસ્ય ઊભો છું. એક દિવસ પિતાજીએ કશું, ‘કાલે પંકજ શાળાએ નહીં જાય તો ચાલજો.’ બીજા દિવસે માને કશું, ‘તારે શાળાએ જવાનું છે.’ મેં જવાની

ના પાડી. મારી માને એ દિવસે આજો દિવસ મને બહાર રાખ્યો. ઘરમાં આવવા જ ન દીધો. આ મારાં માતા-પિતાની ડેળવકી છે. મારી શિક્ષક ચ્યાની ઈંચી હતી. માય પિતાએ કહી દીધું, ‘મારે કોઈ ઓળખાણ નથી. હું તને કેન્દ્રીય શાળાનો શિક્ષક નહીં બનાતું. તારે જ મહેનત કરવી પડશે.’ મને રમતગમતમાં રસ હતો એટલે મને એમ કે હું રમતગમતનો શિક્ષક બનીશ. પોસ્ટ ગ્રેજ્યુઅનેશન કર્યા પછી મને કોલેજમાં લેક્યુરરની નોકરી મને એવી શક્યતા હતી. મારી પીએચડી થવાની ઈંચી હતી. મારી માને પૂછશું, ‘તું પીએચડી કરે અને અત્યારે પ્રોફેસર બનીશ તો શું કર પડશે?’ મેં કશું, ‘પીએચડી કરવામાં બે-ત્રાણ વર્ષ નીકળી જશે’ મારી માને કશું, ‘તો પહેલાં નોકરી કર.’ લેક્યુરરમાંથી પ્રિન્સિપાલ થયો. ભગવાને સોએલું કામ આપણે કરીશું તો ચોક્કસ ખુશી-આનંદ મળશે. મને યાદ છે, અમારાં નાની સવારે ચાર વાગે ઊઠી માયાતિયાં ગાય. ભજન ગાય ને અમને ઉકાડે - જાગને જાદવા ફૂલા ગોવાળિયા, હું જ વિના પેનુમાં કોણ જાશે. આજે કેટલી માતાઓ પોતાના બાળકો માટે આવી કલ્પના કરે છે? આનો અર્થ સમજાવે છે? આ કરવાનું આપણું કર્યાયા?

હંમેશા કાર્યક્રમ રહો. નવરા બેસશે તો અશાંત થઈ જશો. કામ કરવાથી આનંદ મળશે. બસમાં કોઈ પુરુષ બેઠો છે, મહિલા ઊભી છે, તો પુરુષના મનમાં દુદ્ધ થશે, ઊભો થઉં કે ચાલજો. અરે! ઊભા થઈ જવ, ખુશી મળશે.

અધિરી ચાત મેં દિયા જલ્દાના હેંડ્મે - આપણાને સંકોચ થાય છે - લોકો શું કહેશે?

લોકોએ ઇડકર નીકા પાર નહીં હોતી.

કોણિકા કરનેવાલો કી કલ્બી લાર નહીં હોતી.

ક્રીઠિની સાથે હરીકાઈમાં ના ઉત્તરથો, તો શાંતિ મળશે. સેવા કરો. તમે નોકરી કર્યે છો તે સેવા નથી કારણ કે તેના તમને પેસા મળે છે પણ ઓક્લિસ સમય સિવાય સવારે ને સાંકે તમે શું કર્યો છો? તમે

(અનુસંધાન પાન નં. - ૧૨)

યોગમાં માનતા જુજગતમાં જેમણે આનયોજનો યજા કર્યો, ગુજરાતની સર્વ્યાઈ, તેજસ્વિતા, સંસ્કારિતા, શીલ અને ગીરેવ કેણે વધાર્યા તેવા પરમ પૂજ્ય સ્વામી શ્રી અધ્યાત્માનંદજી મહારાજના શ્રી ચરણોમાં વંદન.

હું વક્તવ્ય નથી. તમારી સાથે સંવાદ ચાખવા આવ્યો છું. જો એતાર ભેગ થશે તો રસ્તાખશે. જે જગતમાં આપણે વસીએ છીએ તે જગતમાં આપણે હેના માટે આવ્યા છીએ? આજે ફાન્સનાં પેરિસમાં એક નાટક બજાવાય છે. નાટકની ઘૂલી એ છે કે તેમાં એક જ પાત્ર છે, છતાં જે જગતમાં આપણે ચાસ લઈએ છીએ. તેમાં ઉત્કૃષ્ટ નાટક કહેવાય છે. નાટકમાં ઉપ વર્ષનો એક માણસ છે અને તેની બાજુમાં ચાત ખાનાવાળું કબાદ છે. દિંગર્યક કહે છે કે આ માણસે પોતાના ૧૦, ૨૦, ૩૦, ૪૦... વર્ષની વાતો આ કાપાતમાં મૂકી છે.

હવે હીરો ૧૦ વર્ષની વાત કરે છે. ‘આજે મારો ૧૦મો જન્મહિંદસ છે. કેની મજા આવી. હું શાળામાં કુગજા બઠ ગયો, ચોકલેટ બઠ ગયો મિત્રોમાં વહેંચી. મેદસના શિશ્યક ઊંઘા કર્યા ત્યારે ચોકલેટ પાછળ ચોટાડી.’

- ૨૦ વર્ષનો થથો. ‘મેં મૃષ્ટમ ચાર મેરીને જોઈ. મારી અંદર આવેગ આવ્યા. મને પ્રેમ બઠ ગયો. દુનિયા નકારી લાગવા લાગી. મિત્રોની કઈ જરૂર નથી એટું લાગવા માંગ્યું.’

- ૩૦ વર્ષનો થથો ત્યારે થયું, ‘હું આ જીવન જીવન છે? સચાર પડે એટલે કામ શરૂ થઈ જાય. આખકોને સાચવો ને, ખરીદી કરી આવો.’

- ૪૦ વર્ષ બેંકનો અધિકારી બન્યો. માન-મરતાઓ મણ્યાં.

- ૫૦ વર્ષ પોતાનું મકાન ખરીદી લીધું, કેની પહેલાંથી ઈચ્છા હતી. છોકરાંઓ મોટાં થઈ ગયાં છે, અપેક્ષા છે તેઓ મારી સેવા કરશે.

- ૬૦ વર્ષ મને વિચાર આવ્યો, ‘મેં મારી જિંદગીમાં હું કર્યું? મેં હું મેળવ્યું? મેં એટું કર્યું કર્યું કે એલેક્ટ્રાન્ડર જીવતો ના હોય તો ય લોકો યાદ કરે? હું તો જીવનમાં દોડતો જ રહ્યો?’

એ વૃત્તિની દોડ હતી. આંખમાં વાસના વસી ગઈ હોય તો તમને બદે એટું જ દેખાયો. વાસના વ્યક્તિને અંધ બનાવી હે છે. ધનની વૃત્તિ આવી ગઈ હોય તો યોગી કે શાનીને જોઈને આનંદ નહીં થાપ. રૂપસુદ્ધાનીને જોઈને આંખનો ડોડો ચકળવકળ થાપ તો જીજાણે મનનો ડોડો નાથી શક્યા નથી. વૃત્તિ, દસ્તિ અને મરુત્તિનો વિચાર કરવો પડશે. ૬૦ વર્ષનો માણસ વિચાર કરે છે, ‘મેં બધાને છેતર્યા.’

- ૭૦ વર્ષ થથાં, ‘મેં મારી જિંદગી વેકફી નાંખ્યા.’ આમ, બોલી ઉપ વર્ષનો માણસ ડોરું હલાયે છે અને એ જનરી પડે છે અને મૂલ્યું પામેછે.

જીવનના શાનીઓ પાસે જીવ. જીવનમાં સકારાત્મક ચિંતન કર્યા હોય તો જિંદગી વિશે વિચાર કર્યો. જન્મ આપણો, મરણ આપણું પણ વચ્ચેનું જીવન આપણું નહીં. જો આ પરિસ્થિતિ હોય તો આપણું જીવન જીવન નથી. હું એક બહેનને ત્યાં જથો. સવાર પડી, તે કાને લાગી જથો. મેં પૂછ્યું, ‘હું કરો છો?’ તો બહેન કહે, ‘વૈતરું કરું છું.’ આપણી જિંદગીની દોડ કૃતાં જેવી છે કે અશની? જીવનમાં કોઈ ઊંઘું સ્વભાવ છે? ના હોય તો એ માણસ અંધ છે. માણસ વધારે હુંબી ભૂતકાળ અને લાવિધ્યકાળને દીપી જ છે. આજે લોકો હસી કેમ શકતો નથી? હસીને વાત કેમ કરી શકતો નથી? હસતો હસતો પૂછેલા પ્રશ્નાનો ઉત્તર સરસ રીતે ભજશે. આપણે હસવાની ઘૂલી ગુમાવી દીધી છે. સાથરાણ રીતે એટું કહેવાય કે અધ્યાત્મ એટલે એરંડિયુ પાને બેસવું. એટું અહીંાં આ આગ્રામણા નથી. આપણે કણાં ને કેવી રીતે જીવની રહ્યા છીએ? અમેરિકાના લોકોના જીવનમાં શુદ્ધતા છે. આપણું હુલ્લાંય છે કે આપણે અમેરિકાનું અનુકરણ કરીએ છીએ. તમે કણાં કણાં, પોર્ટ કરો પણ સરનાંનું દાખવાનું રહ્યી જાય તો ઇ આપણે આપણા જીવનનું સરનાંનું મેળવ્યું છે? જીવનમાં આપાર શક્યતા છે, અખૂટ શક્તિ છે, આત્મશક્તિ છે. આપણે આપણી આત્મશક્તિ

ખીલવવા મનને કઈ હીતે નિયંત્રિત કરી નવી દિશામાં વહી જરૂર?

લક્ષ્મણે ખૂબી આવ્યો. હનુમાનજી સંજીવની દેવા ગયા હતા. અંધારી ચાતે મંડોદરી-ગવજી સૂત્રાં હતા. મંડોદરી વાર્ષિક આકષમાં એક ચિત્ર બતાવતી હતી. ચાવણે ગુરુસ્થી આવ્યો. પૂજારું, 'આ શું કરેછે?' ભારી ઉંઘ બનગેછે છે। મંડોદરી કહેછે, 'હું ચેદમાને ચિત્ર બતાવું હું તે ચિત્રાનું છે. ચેદમાં આગળ હરસાનો રથ છે. હરસાને ચિત્રાની બીક લાગે છે. એટથે હરસાં ભાગે તો ચાત જલદી નીતી જાય, સુવાર પડે, હનુમાનજી સંજીવની લઈ પડોયી શકે નહીં, માટે તમે મુદ્ર જતી જાય.' ચાવજી બહાર નીકળ્યો. મોડી ચાતે તેને વીજાના સુર સંભળાય છે. તેને આખર્ય થયું આટલી રાત્રે કોશ વીજા વીજા વગડતું હોયો? તે અશોકવાટિકામાં આવે છે તો જોયું સીતા વીજા વગડતાં હતાં. તેમને પૂજારું, 'શા માટે વીજા વગડો છો?' સીતાએ કહું, 'વીજાનો સુર નાદભાસ થઈ આકષમાં જાય છે. હરસા વીજા સાંભળે તો તીબાં રહી જાય. માટે ચેદમાના રથ આગળ જોડેલો હરસ તીબાં રહી જાય તો ચાત લાંબી ચાલે, હનુમાનજી સંજીવની લઈને આવી જાય. જેથી રામનો વિજય થાય.'

આપણે આપણા જીવનમાં નકામી વાતોમાં ખૂબ સમય વેડફાને છીએ. અન્યની નિંદા કરીએ છીએ. નિંદા કરનાર વ્યક્તિને કોઈ રોકું નથી. આપણે પક્ષ એમાં સૂર પુરણીએ છીએ. જો તમને ત્યાગ-વૈશ્વાય ના આવતાં હોય તો સ્મરણનમાં જઈને સાંભળો. એક ભાષાસને વિચાર આવ્યો. હું મૃત્યુ પાંચિય તો લોકો હુંબી થઈ જો. મારા ડેક્કર ચિત્રો પર તો આકાશ તૂઠી પડ્યો. એણે એક ભાઈ સાથે આ વાત કરી. એ ભાઈએ કહું, 'આપણે એવું કરીએ, તરી ઉપાતીમાં તારી સ્મરણનયાત્રા કાઢીએ, પછી તું સૌ કેટલાં હુંબી થાય છે તે જાણી વેલે.' બાઈને મૃત્યુ પાંચિય એમ બાંધી દીખા અને સ્મરણનયાત્રા કાઢી તો ડેક્કર ચિત્રો વાતો કરવા લાગ્યા, 'અરે, આજે જ આને મરવાનું થયું! આજે કેટલી અગત્યની ચિંતિંગ છે.' બીજા ચિત્રો પક્ષ વાતો કરવા લાગ્યા, 'હવે જલદી બધું પતે તો ચારું, પછી વેપાર-ધરે જવાનું છે ને!' આ સાંભળીને તો વૈશ્વાય આપોઝાપ

આવે.

કોઈ પક્ષ મુશ્કેલી-આધ્યાત્મ સહન કરી તમે બહાર આવી શકો, ખુમારી જોઈએ. જાનાન રેંગફા વીસ વર્ષનો હતો. પાંદેશીના વેર લાઈટફાલીં કરવા માટે ગયો, તેને કરેટ લાગ્યો. તેના બે કંડા કાપી નાખવામાં આવ્યા. સારવારમાં બગત વપચાઈ ગઈ. પત્ની વર છોડીને ચાલી ગઈ. બાળક મુકીને ગઈ. એનું સુખ હતું રિશક બનવાનું. રિશક બનવા પુસ્તકો વાચવાં પડે. પુસ્તકનાં પાનાં કેરવવા હુક્ક મારતો. આમ, ચીની ભાષાનો અન્યાનુસાર કર્યો. હવે બ્લેકબોર્ડ પર લખતું શી હીતે? જો કામ ના કરું હોય તો જીવનમાં બધાનાં વશાં છે. જિંદગી તાકાતથી બને છે. એટથે એણે બૂટાની દોરી કાઢી ચોક લાથ સાથે બાંધી દીખો અને લખવાનું હતું કર્યું. એના મોટા ભાઈ રિશક હતા. તે રિશાર્ડ થયા, એમના સ્થાને અવેજાના રિશક બની ગયા. તેમને શાખાએ પહોંચતાં ચાલીસ ચિનિટ થાય છીતાં નકી કર્યું, મારે ચાલીસ ચિનિટ ચાલું પડ્યો તો વાંધો નથી કારકું ત્યાં ગરીબ વિદ્યાર્થીઓ ભણો છે, મારે એમને જ ભણાવવા છે. એક પક્ષ રજા દીખા સિવાય રોજ જતા. તેમને વિચાર આવ્યો. મારે આ ગરીબ વિદ્યાર્થીઓને કંઈક અદ્ધતન ટેક્નોલોજીની લેટ આપવી છે. તેમને અમેરિકાથી સહાય મળી. ક્રમ્યુટર મંગાવ્યાં અને વિદ્યાર્થીઓ માટે અલાપદો ક્રમ્યુટર રૂમ બનાવ્યો.

બોલ કહેતે હે જમાના બદલ જાતા હે
પર કોઈ હે જમાના બદલ દેતા હે.

માટે જ પોતાની મુશ્કેલી તે જામીની કોઈને દરિયાદ કરવી નહીં, પછી તો તેણે ખૂબ પ્રશ્નિ કરી, એવોર્ડ પક્ષ પ્રાભુ કર્યા. જેણે જિંદગીમાં બધું ગુમાવી દીધું છે, છત્યાં બધું ગ્રાપ કર્યું છે, નહીંતર માઝ મળ્યા, પ્રયાણ કર્યું, એણી વધેના નિશાન નહીં મળે.

આપણે જિંદગીને કઈ હીતે જવીએ છીએ? એક ભાજાસ હોસ્પિટલમાં કોઈની ખરાર કાફવા જતો હતો. સ્ક્રામાં ઠોકર વાગ્યો. એણે ઉસુરને ખૂબ ભંડિવા. લિફ્ટમાં બેઠો, તેમાં તેણે જોયું તો એક ભાજાસ વીલચેરમાં બેઠો બેઠો જગવાનાં પ્રાર્થના કરતો હતો કે

તું કેટલો દયાળું છો?’ પેદા માણસે એને પૂછ્યું, ‘તું તો બીજોરેમાં બેઠો છે. તારે પણ નથી તો તું ભગવાનની કેમ ગ્રાન્થ કરે છો?’ પેદી અપણા વ્યક્તિએ કહ્યું, ‘કારણ કે ભગવાને મને હાથ તો આપ્યા છે, અંખો તો આપી છે.’ આ સકારાત્મક ચિંતન છે. આપણને પણ મળ્યા છે પણ પગનો સારો ઉપયોગ થાય છે? અંખો મળી છે, અંખનો સારો ઉપયોગ થાય છે? કિંદળીએ ક્ષયારેય હાર ન પામો, કિંદળી એરેલે સંધર્થ-આકાત-આવાત.

શોમસ એડિસન દ્વારા વર્ણના હતા ત્યારે તેમની વેબોરેટરીમાં આગ લાગી. એડિસન દીકરાને પોથાવે છે એને કહે છે, જો આગ કેવી છે? દીકરો પિતાને પૂછું છે કે તમારાં તમામ સંશોધનો ચાલ્યાં ગયાં, હવે શું થશે? એડિસને કહ્યું, ‘મારી બધી ભૂલ્યો બધીને ખાખ ચઈ ગઈ.’ આ પ્રસંગના પંદરમાં દિવસે એમણે ગ્રામોકોનની શોષ કરી.

એક ઘરમાં માણ એકલો હતો. બધા જેતરે ગયાં હતો, ઘરની બીજી રીંદો ભાત આપવા જેતરે ગઈ હતી. માણને કઈ કામ હતું નહીં એટલે એમણે નકી કહ્યું, ઘોડું રડી લઈ. એ જોરજોરથી રડવા લાગ્યાં, પાડેશીએ એમનો રડવાનો અવાજ સાંભળી માની લીધું કોઈ મોટી વ્યક્તિ મૃત્યુ પામી લાગે છે, માટે તેઓ પણ રડવાનાં જોગઈ ગયા. ગ્રામના લોકો લેગા થઈ ગયા એને રડવા લાગ્યા. સાંજે એમના દીકરાઓ આવ્યા. બધાને રડતાં જોઈ માણને પૂછ્યું, ‘શું થયું?’ માણએ કહ્યું, ‘એ તો હું ન વાર્યો હતી. કઈ કામ નહોતું એટલે મને થયું ઘોડું રડી લઈ.’ આ રડવાના બદલે માણસ નકી કરે કે સકારાત્મક ચિંતાન કરું. દિનિંમાં સકારાત્મકતા જોઈએ. યાણાં કહે કે બે રાતની વાગ્યે દિવસ આવે છે. દિવસની આગળ-પાછળ અંધારું છે જ્યારે યાણાં કહે દિવસ દિવસ છે એની અગ્રા જુદી છે. આંધું સકારાત્મક ચિંતન ચાખીએ તો કિંદળીએ લીતરનો આનંદ મળે. આપણે આનંદને બહાર શોધીએ છીએ. આપણે વિચારીએ છીએ નવી મોટર લાવીએ તો મગા આવે પણ મોટર જાયે ખર્ચો પણ આવેછે.

આનંદ ભીતરમાં છે. ભીતર ચાણેનો એટલો સંવાદ એટલો મોટો આનંદ. આપણને તો આપણા કરતાં આપણા પાડેશીની વધારે ખબર છોપછે. આપણે ભીતરને

જશીએ તો સુખ-શ્યામિ, આનંદ મળે, નહીં તો હું વસુઓમાં જ રહ્યા કરીશું. મને વિચાર આવે કે માણસો ચાર-ચાર દિવસ લગ્નમાં શું કરતા હશે? આપણે મધ્યાહ્નિત આયુષ્ય વેદી દેવા નથી આવ્યા. બહારના આનંદ અંતે આનંદ નથી છોતો. તમને રસગુલ્લાં ભાવે છે, તો બે-ન્ગા જાવ ત્યાં સુધી આનંદ આપશો. પંક્ત-નીસ ખાઈ લેશો તો હોસ્પિટલમાં ઘખલ થતું પડેશે, તેનો અંત હુંખમાં આવશે. સલ્સંગ કરો. સલ્સંગ મોકાનું દ્વાર છે. સલ્સંગમાં તમારા મનની ગાંધો ખૂલતી જશે, શાન ગ્રાપન થશે. જોટા વિચારો નહીં આવે.

હનુમાનઙ્ણનું પૂછ્યું જણગાવ્યું. આણી લંકામાં આગ લાગાની. સીતાળ પાસે આવ્યા. સીતાળને પૂછ્યું, ‘શેની આગ લાગી?’ હનુમાનઙ્ણએ કહ્યું, ‘આ, ગામ હોય તો આગ હોય.’ પણ પછી હનુમાણએ સંત્ય લકીકિત કરી એને પોતાની ચિંતા વકત કરતાં કહ્યું કે ‘આ મને મનમાં ચિંતા હતી કે કચાંક આ આગ અશોકવાટિકા તો નહીં પહોંચી શોય? તમને કઈ ધરો તો?’ સીતાળને કહ્યું, ‘મેયા, તારું પૂછ્યાને આગ લગાડી એને જેની કૃપાથી તને કરી ના થયું તો મને કચાંથી લાગશે?’ આ શક્લા છે.

આપણે મૌનની સાપના કરીએ. આપણે વાણીનો એટલો બધો ઉપયોગ કરીએ છીએ કે કલ્યાણ નહીં આવે. જીવનમાં મૌનની ઉપાસના કરવાથી લીતર બોલવા લાગશે. મૌનની મર્સ્ટી-આનંદ અનુભવશે. જ્યાં બહુ કોલાહલ હોય ત્યાંથી બહાર નીકળી જવાનું મન વાય. એડિસન કોઈ પ્રસંગમાં ગયા, જ્યાં બહુ અવાજ હતો. તેમણે જરપથી કોઈ જુદો નહીં તેમ બહાર જવાનો પ્રયત્ન કર્યો, પરંતુ એક માણસ જોઈ ગયો. તેમણે તેમને પૂછ્યું, ‘ચિસ્ટર એડિસન, કમલાં તમે શું શોખ કરો છો?’ એડિસને કહ્યું, ‘અત્યારે હું આ બારણામાંથી બહાર તેની રીતે નીકળી જઈ એ શોધી રહ્યો હું.’ આપણી ચારે બાજુ કોલાહલ છે. આપણે ટી. વી. સામે બેસી રહીએ છીએ. એની આપણા જીવન સાથે શું નિયાત છે? માણસ બાધા, શબ્દો સાથે એટલો રહે છે કે એમાંથી જ હુંખ ઉત્પન્ન થાય છે.

એક ગ્રોફેસરે થરમાં કામવાળાને કહ્યું, ‘કાલે મારી પત્નીનો જન્મદિવસ છે, થર શાશ્વતરાજું.’ નોકર-

નોકરજી પ્રેમમાં હતાં. પંદર દિવસ પછી લગ્ન કરવાનાં હતાં. તેમણે ખૂબ મહેનત કરી થર શાશ્વતાયું. અંતે નોકરે બાઈને કહું, 'મહેનત આપણે બનેએ સરળી કરી છે તો હવે બોલને, હાશ! ભગવાન નિરાંત થઈ.' બાઈએ કહું, 'આરે નથી બોલતું', એમાં તો બોલાચાલી થઈ ગઈ, નોકર કહે, 'આજે હું કહું તે ચાર થળક નથી બોલતી તો લગ્ન પછી તો શું કરીશ?' બને જાઓ છે એટલામાં પ્રોફેસર વરે આવે છે. ભાગર મધાભારતનું યુદ્ધ ચાલે છે. તેમણે નોકરને કરણ પૂછ્યું, નોકરે કહું, 'મૈં તેને હાશ! ભગવાન નિરાંત થઈ' એટણું જ બોલવાનું કહું, પછી બોલતી નથી.' પ્રોફેસર હસતાં હસતાં થરમાં આવ્યા, પણ્ણ પર બેકા. પટ્ટનીએ પૂછ્યું, 'આટલા આનંદમાં કેમ છો? મારો જન્મદિવસ છે એટથે?' પ્રોફેસરનો અહેકાર જાગ્યો. એમણે વિચાર્યુ, નોકર નિષ્ઠળ જાયો, હું નહીં જાઉ. તેમણે પટ્ટનીએ કહું, 'બોલને, હાશ! ભગવાન નિરાંત થઈ' પટ્ટનીએ બોલવાની ના પારી. જાથે થથો. એટલામાં પ્રોફેસરના સસરા આવ્યા. જયડાનું કરણ પૂછ્યું અને કહું, 'તમે લોકો ભષ્યા ખરા પણ ગજ્યા નહીં. જિંદગી રથ છે. પરિ-પત્ની તેના

પેડાં છે. સમજાને રહેતું જોઈએ.' એટલામાં પ્રોફેસરના ચાસુ આવ્યા. સસરાએ તેમને કહું, 'હું બોલું તેમ બોલને. હાશ! ભગવાન નિરાંત થઈ.' ચાસુ કહે, 'હું નહીં બોલું' સસરા કહે 'અરે! મૈં તો આપણા દાખ્યત્વના કેટલાં વખાસ કર્યાં. બોલને.' ચાસુ કહે, 'મૈં કયાં કહું છતું - વખાસ કરો. હું નહીં બોલું.' હવે અહીં જથે થહે. જીવનમાં આપણે જીવ પર અંકુશ મૂકવો જોઈએ. આપણે ટીકાઓણી પ્રાચિત અને નિદાઓણી વેગઈ ગયાં છીએ. માટે જ આપણી ભીતરનો અવાજ ચાંલણી થક્તા નથી. આપણે પ્રકૃતિનો આનંદ બઠીએ, એકાંત સેવન કરીએ. વિતેલાં વર્ષા ગયાં. રહ્યા વર્ષોમાં જીવન જીવીએ જેથી જીવનનો ખાલીપો ઓછો થાય. આપણે જીવનના મકસદ પૂરા કરવામાં ખાલી થઈ ગયા છીએ. ખાલીપો આપણા દશ્યને કોરી નાખે છે. માજાસને અસંતોષનો થાસ છે, ઉચ્છ્વાસમાં નિસાગાછે.

જીવનમાં સારી વૃત્તિ, પ્રવૃત્તિ આવે, સંતોષનો ચમાગમ રેવીએ, જીવન ઉત્કૃષ્ટ બને એવી પ્રાર્થના.

(કાર્યાલયનિર્દેશને પાઠા નં. ૧૮ શિશ્યી ઘણુ)

શુંગીતની ચીમાને તોડી ભાગર નીકળે છે. ભગવાનની ચેવા-પૂજા એક સીમા સૂધી લઈ જાય છે. પછી બાદ પૂજાની ચીમા રૂટે છે અને મૂર્તિ બોલવા લાગે છે. કર્માં દિવ્યતા આવી જાય છે. કર્મ નવા આચામના પ્રવેશ કરાવે છે. ભાવજગતાં પ્રવેશ કરાવે છે, આનંદ વાપી જાય છે.

જ્યાં કર્માં ફળની અપેક્ષા નથી ત્યાં બોક્તા-કર્તા ખતમ થઈ જાય, ત્યાં કૃતૃત્વ ભાવ ખતમ થઈ જાય પછી કર્મ થાક્યા વગર થાય છે. ભગવાન ભાષ્યકાર પૂર્વીની પરિક્રમા કરતાં થાક્તા નથી. કૃતૃત્વભાવ દૂર પવાણી, તેનું દીકરણ થવાણી કર્મ એવી સિદ્ધિના લઈ જાય કે આપણે બાબુ કર્મ નહીં કરી શકીએ. શ્રી રામકૃષ્ણદેવ તર્ફણી, પૂજા કર્મ શક્તા નહોતા, પણ એમની સમજ ચેતના જાગ્રત છે. એ ચેતના પરમાત્મદૂપ થઈ જાય છે પછી એમની ઉપસ્થિતિ ભાગ્યથી કર્મ થાય છે. સૂર્યની ઉપસ્થિતિ ભાગ્યથી અંધારુ દૂર થાય છે, ચેતના પ્રસરે,

જીવન આપે છે, પરંતુ એમાં સૂર્યએ કરી કરવાપણું નથી. ચેતના એ સિદ્ધિના પહોંચે ત્યારે બાક્તિની ઉપસ્થિતિ રહે છે અને કર્મ થાય છે. શ્રી રામકૃષ્ણદેવની સૂર્ય ઉપસ્થિતિના આજે હજારો સંસા ચાલે છે, સેવાકર્ય ચાલે છે, માત્ર શકુરને હજાણી હો, કરી ચાલારો નહીં, ભગવાન રમણ, સ્વામી રિવાનંદણ જે ભાવમાં રહ્યા છે એમનાનામની સંસારો ચાલે છે.

ભગવાન કશું જ કરતાનથી છતાં નિર્ણાયક પુદ્ધ ભગવાનની ઉપસ્થિતિના કારણો છે. ભગવાનની ઉપસ્થિતિએ જ બધાને હક્કી નાખ્યા.

કર્મસૂધેવાણિકાદલો - આ સૂત્ર જીવનમાં સ્પષ્ટ થાય, દદ્યમાં પ્રવેશ કરે, જીવનને સુખમય બનાવે એવી ભગવાનના ચરણોમાં પ્રાર્થના.

મારુ ગુરુહેવ સ્વામી શ્રી વિદ્ધાનંદજી અને સ્વામી શ્રી અધ્યાત્માનંદજી મહારાજને પ્રશ્નામ. આપ સૌનું હાઈક સ્વાગત છે. અંગદાનના વિષય પર કોઈ ચર્ચા કરવા માગતું નથી, કારણ કે તેના પરથી મૃત્યુની વાત આવે એટલે કુલોટ્ટબલ નથી, પરંતુ ચર્ચા કરવી આવશ્યક છે.

આપણા દેશમાં પાંચ લાખ લોકો અંગના કારણે મૃત્યુ પાયે છે, જેમાં ડિઝની, વિવર, પેન્ડિયાસ, ફેફસાં, ફાફનો સમાવેશ થાય. પાંચ લાખ અંઝો મળે તો એમને ભચાવી શકીએ, પરંતુ એના બદલે માત્ર ૧૦,૦૦૦ અંગો મળે છે. ૬૨ વર્ષે ૪,૬૦,૦૦૦ લોકો એ કારણે મૃત્યુ પાયે છે. જો અંગદાન કરીએ તો જીવન ભચાવી શકીએ. એક જ માણસ ૮-૯ લોકોને જીવનદાન આપી શકે.

એક મ્રવાસી ભરવાડને પૂછે છે, 'તને આ વાતાવરણ ગમશે?' ભરવાડ કહે છે, 'જે વાતાવરણ હશે એને હું સ્વીકારીશ અને અનુકૂળ થઈ જઈશ.' આ આનંદની ચાવી છે. જૂખ-જૂખ હેઠાં આવે તેને સ્વીકારવાનું એ મોટી વાત છે.

૧૯૭૮માં હું રૂપ વર્ણનો હતો. એમબીબીએસ થઈ ગયો. ઇન્ટેન્સાયીપની ટ્રેનિંગ ગામડાંમાં હતી. હું મહાડ રહ્યું છું. ત્યાંથી દોકાને કલાકાનો રસ્તો હતો. સવારે પાંચ વાગ્યે નીકળી સાત વાગ્યે ત્યાં પહોંચું. ૧૦૦-૧૨૫ દર્દીઓને તપાચી સાંજે છ વાગ્યે થરે પાછો આતું. થરે આવીને મારા પિતા ડોક્ટર હતા, તેમને મદદ કરવી પડે. ૧૧-૧૧૭૮ના દિવસે હું મોટરસાઈકલ પર થરે આવી રહ્યો હતો એને એક ટ્રક સાથે અક્ષમાત થયો. હું ત૩ ફૂટ દૂર ફેંકાયો. મારા આખા શરીરમાં દુખાવો થવા લાગ્યો. મારામાં ઊંઘવાની શક્તિ નહોતી. લોકોએ મને ટેક્સીમાં નાખ્યો. હું ભાનમાં હતો. મેં ડ્રાઇવરને કહ્યું, 'મને મારી હોસ્પિટલમાં લઈ જાવ.' હું પેઈનમાં હતો. મારું બીપી

૪૦ થઈ ગયું હતું. એ ડોક્ટર આવ્યા. બહુ તકલીફ પછી મને બચાવ્યો. ૧૦ બોટલ લોકી ચકાયું. મારું સ્વલીન કાઢી નાખ્યું. સ્યાઈનના કેક્યરની ટ્રીટમેન્ટ પછી થઈ. દોકાને મહિના પછી હું સારો થયો. મેં ફરીથી મારી ફરજ ચાલ્યું કર્યી. ૧૯૮૭માં મને કમણો થયો. ડોક્ટરે કહ્યું, 'તમને કોનિક લિવરની બીમારી છે. લંડન જાવ.' લંડનના ડોક્ટરોએ મારા લિવરની તપાસ કરીને કહ્યું, 'તારું લિવર ખરાબ થઈ ગયું છે. તને લિવર સોચાયતીસ થયો છે. હું પાંચ વર્ષથી વધારે નહીં જવી શકે.' મેં સ્વામીજીને ખબર આપી. એ વખતે પ્રમુખ સ્વામીજી લંડનમાં હતા. એમનો ફોન આવ્યો કે, 'વિદ્ધાનંદજીએ અમને તારી તકલીફ લિશે કહ્યું છે અને અમે તારા માટે પ્રાર્થના કરીશું.' હું બીજી ઓપિનિયન માટે જયો. એ સમયે એનું કહ્યું, 'આ વાઈરસ એકે બી નથી.' એક વર્ષ પછી તેનું નામ સી પણ્ણું. સ્વામીજી મહારાજે મને કહ્યું, 'હું લંડનથી પાછો આવે ત્યારે કથીકેશ અપાનજે.' હું ગુરુનિવાસ પહોંચ્યો. સ્વામીજી ટેરેસમાં આંટા મારતા હતા. મારો વિચાર હતો કે જે કિંદગીનાં પાંચ જ વર્ષ બાકી હોય તો સ્વામીજી મારો મૃત્યુનો ભય કાઢી નાખે અને જે જીવન રોખ છે તેને હું સારી રીતે જવી શકું. મારે બીકાસી મરવું નથી, પરંતુ સ્વામીજી કહે, 'મોટો ડોક્ટર કોણ છે? ગોડ ઈંગ્લેઝ અન્ડ હાઇન્ડલ ડોક્ટર. હું પાંચ વર્ષ નહીં, પછી હું તારા પુત્રને સર્જન થતો જોઈશ.' આવા મને આશીર્વાદ મળ્યા. રાત્રે મેં યોગ પ્રસ્નોનું લિસ્ટ બનાયું. બીજી દિવસે મારા પૂજાવા પહેલાં જ સ્વામીજીએ બધા જ પ્રસ્નોના જવાબ નંબર પ્રમાણે આપી દીધા. મને ૧૯૮૮થી ૨૦૦૫ સુધી ચાર કોર્સમાં ટ્રીટમેન્ટ લીધા પછી પછી બીમારી હતી જ. ૨૦૦૬ સુધીમાં લિવર જવાઈ ગયું. કેન્સર થઈ ગયું. હવે લિવર ટ્રાન્સપ્લાન્ટ સિવાય કોઈ રસ્તો નહોતો. મારી પત્ની

આભાનો ખિવર આપવાની તેથાં બતાવી. ખિવર દોડ મહિનામાં ઓ થઈ જાય. જોખમ તો હતું જ, ખર્ચ પણ હતો. સ્વામીજીએ કહ્યું, 'કચાવી હે.' આભા એનર હતી પણ ડોકટરે તેને રિઝેક્ટ કરી, કારણ કે તેની લાઈફનું જોખમ થઈ જાય એંતું હતું. એ સમયમાં ગુરુનિવાસમાં સ્વામી વત્તિધર્મ ગુરુદેવની સેવામાં હતા. તેમણે પોતાના જ્વાનો ટેસ્ટ કર્યો. તેમનું જ્વાન એ પોલિટિપ અને મારું પણ એ પોલિટિપ મેચ થઈ ગયું. તેમણે ગુરુદેવને કહ્યું, 'હું ખિવર આપું?' ગુરુદેવ કહ્યું, 'સંતોનો તો સ્વલ્ભાવ જ પરોપકારનો છે, આપ.' ચાતની બસમાં બેસી સેવારે તેઓ દિલ્લી આવી ગયા. સામાન્ય રીતે ખિવર ઘરની વક્તિ જ આપી શકે. બહારની વક્તિ ન આપી શકે. ડોકટરોએ કહ્યું, 'કાંદે પરિણામ આવો એટલે રિઝેક્ટ થઈ જશે.'

બીજી દિવસે ખોટી શિટિંગ થઈ. મારો ઠન્ટરબ્યુ લેવામાં આવ્યો. મને કહ્યું, 'તમે તમારી પતનીનું ખિવર થઈ શકો, અમે પ્રયત્ન કર્યોશું.' સ્વામીને પૂછ્યું, 'તમે શા માટે આપવા માગો છો?' સ્વામીએ કહ્યું, 'હું મુખ્ય ગયો હતો. મેં એમને કામ કરતા જોપા છે. જો એ બચી જશે તો ઘણાં લોકોની સેવા થશે. માટે મારે એને મદદ કરવી છે અને એના ગુરુ અને મારા ગુરુ એક જ છે.' રિપોર્ટ આવ્યો સ્વામી મને ખિવર ડોનેટ કરી શકે તેમ હતા. ૨૦૦૭ના ફેલ્ઝુઆરીમાં મને ઓપરેશન ટેબલ પર લીધો. ડોકટરોએ ૧૨ થી ૧૪ કલાક કીથા હતા, પણ મારું ઓપરેશન કરતાં તેમને રૂર કલાક લાગ્યા, પછી મને વેન્ટિલેટર પર મૂક્યો. ૪૦ દિવસ પછી હું બાદાર આવ્યો. તે દરમિયાન શિવાનંદ આશ્રમમાં મારા માટે ચોનીસ કલાક મહામૃત્યુજીવ મંત્રના જ્યુ ચાલતા હતા. અર્ડી અમદાવાદમાં સ્વામીજી મહારાજ રોજ મારા માટે પ્રાર્થના કરતા હતા. ચારે બાજુથી મને પ્રાર્થનાની શક્તિ મળી રહી હતી. મારી હોસ્પિટનો સ્ટાફ મધ્યાડ કાંઈવલ્યાથી ચાલીને છેક સિદ્ધિવિનાયક મુખી દરરોજ ચાલીને જતો હતો; આ બધું મને બચાવવા માટે થયું. ઉપરવાળાનો લાશ હોય તો એજા

તમારો વાખ વાંકો કરી શકે? આજે ૧૦ વર્ષ થઈ ગયાં. હું રોજ ૪-૫ કલાક ચાલું છું. મેં ૪૫૦ દર્દીઓના ખિવર ટ્રાન્સપ્લાન્ટનું કાઉન્સેલિંગ કર્યું છે અને સૌને અંગદાનનું મહત્વ સમજ્ઞાનું છું. ટ્રાન્સપ્લાન્ટ પક્ષી હું યુરોપ, અમેરિકા, કેનેડા કર્યો. લેન-લાદાન જે ૧૮,૩૮૦ ક્રૂ ઊંચું છે ત્યાં ગયો. મારી યુવાનીમાં હું ૧૮-૧૯ કલાક કામ કરતો હતો એટલે મારાં બાળકોને રવિવારે જ મળી શકતો હતો, પણ આજે હું મારાં પ્રાન્ડ શિલ્દ્રન સાથે સમય વીતાનું છું. મારા ખરાલ સમયમાં મારી હોસ્પિટલનો આખો સ્ટાફ મારી પડખે ઊભો હતો અને મારા માટે પ્રાર્થના કરતો હતો એટલે આજે અમે રોજ હોસ્પિટલમાં સાથે બેસીને જરૂરીએ છીએ.

અંગદાન હું છે? જેને બ્રેઇનડેડ થાય તેનાં અંગોનું દાન કરવામાં આવે તો તેમાંથી વણા લોકોને બચાવી શકાય. અંગ આપે તેને ડોનર કહેવાય અને લે તેને રિસ્પિચીઅન્ટ કહેવાય. ખિવર, કિડની, આંતરડાં, ફેફસાં, કદાય, સ્લિન, આંખો દાનમાં આપી શકાય. લારતમાં દસ લાખની વક્તીસામે. ૦૫ અંગદાનછે, જે પ્રમાણ વધતું જોઈએ. કોઈને અક્ષમાત થાય, બ્રેઇનડેડ થાય ત્યારે કુટુંબમાં ગોકાંજ વાતાવરણ હેલાઈ જાય, સૌને હુંઅ થાય, એ વખતે તે લોકો અંગદાનનું વિચારી ન શકે, પણ એ સમયે કોઈ સમજ્ઞાવનાર હોય તો એના ઘણાં અંગે મળી શકે. ૧૮ થી ૨૫ વર્ષની ઉભરમાં અંગદાન થઈ શકે, પણ બ્રેઇનડેડ પક્ષી કોઈ પણ ઉભરે અંગદાન થઈ શકે. એચઆઈવી, કમળો-સી, કેન્સર બ્રેડ-૧-૨-૩માં પહોંચેલા અંગદાનન કરી શકે.

ડોકટર હેમેશા દર્દીનું જીવન બચાવવા જ માગતા હોય છે, માટે અંગદાનની જગ્યાની વધવી જોઈએ. અંગ દાન જીવન દાન છે. શ્રેષ્ઠ દાન છે. આપણાં માનવજીવનનો - માનવ શરીરનો આનાથી વધુ ચારો ઉપયોગ વળી બાંધે હું હોઈ શકે. ખરાખ્યમાં આજ હિંદુ જીવનછે.

તેન ત્યક્તોન બુંગુથા:

પુસ્તકની કવાળી પ્રાચીની પ્રાચીની પ્રાચીની પ્રાચીની
(ગુજરાતી લિખાન, કારોટા)

સર્વેખાં સ્વસ્તિ ભવતુ, સર્વેખાં શાન્તિ રહ્યા વતુ।
સર્વેખાં પૂર્ણ ભવતુ, સર્વેખાં મંગલં ભવતુ।
સર્વેખાં બવન્તુ સુભિનઃ સર્વેખાં સન્તુ નિરામયા।
સર્વેખાં બડાણિ પશ્યન્તુ મા કાશ્યદુઃખભાગબેતુ।
અં શાન્તિઃ શાન્તિઃ શાન્તિ:

ઉપસ્થિત સુત મંડળ અને ઉપસ્થિત ભક્ત મંડળ.
આજનો દિવસ વિશેષ છે. આજે પહેલી એ 'દેખર તે'ના
નામથી ઓળખાય છે. આજે ગુજરાત સ્વાપના દિવસ છે
આજે જગ્દાનું શંકરાચાર્યનો પણ પ્રાગટ્રાદિવસ છે અને
આજે તા. ૧-૫-૧૮૮૭ના રોજ સ્વામી વિવેકાનંદ
રામકૃષ્ણ મિશનની સ્વાપના કરી હતી અને સોનામાં
સુગંધ સમાન પૂર્જ્ય સ્વામી અધ્યાત્માનંદશનનો ગ્રાકટ્ય
દિવસ છે. પૂર્જ્ય રારદમણિ દેવીજી પાણેથી પ્રત્યક્ષ દીક્ષા
દેનાર ગ્રાણ સ્વામી વિરેખાનંદશન પાસે મારી સંન્યાસ
દીક્ષા થઈ એ મારું સૌભાગ્ય છે.

સ્વામી વિવેકાનંદશનનો જન્મ કોલકાતામાં થયો,
પરંતુ ગુજરાત સાથે અમનો વિશેષ સંબંધ રહ્યો. અમેરિકા
જતાં પહેલાં સ્વામી વિવેકાનંદશને આપા ભારતનું
પરિદ્ધમજ્જ કર્યું. અમા સૌથી અધિક સમય ગુજરાતમાં
વિતાવ્યો. છેલ્લાં ૨૫ વર્ષથી અમે રિસર્વ કરતા હતા કે
સ્વામીશને ગુજરાતમાં આટલો સમય કેમ વિતાવ્યો અને
અમના પર પુસ્તક લખ્યું - 'ગુજરાતમાં વિવેકાનંદ'.
આપણા આદરશીય નડા પ્રધાન નરેન્દ્ર મોહીને તા. ૧૧-
૧-૨૦૧૪ના રોજ મહાત્મા મંદિરમાં એક આંતરરાષ્ટ્રીય
સંમેલનમાં આ પુસ્તકનું વિમોચન કર્યું અને ગુજરાત
સરકારે ૧૦,૦૦૦ પ્રત લીધી. સ્વામી વિવેકાનંદ
૧૮૮૧ના સાટેઝરમાં અમદાવાદમાં પ્રલેશ કર્યો. તેઓ
ટ્રેનમાંથી ઉત્ત્યા અને એક વટવૃષ નીચે બેઢા. પછીની
ટ્રેનમાં એક ભાઈ લાલશાંકર ઊમિયાંકર તરવાડી આવ્યા.
અમણે આ તેજસ્વી સંન્યાસીને જોયા. તેમને કુતૂહલ થયું.
સ્વામીશને પૂછ્યું, 'કયાથી આવ્યા?' કયા જવાના?
સ્વામીશને કહું, 'ઉપર આકાશ નીચે ધરતી! લાલશાંકર

પ્રભાવિત થયા અને કહ્યું, 'મારી સાથે નિવાસ કરજો.'
તેમનું ઘાલિયાની પોણમાં મકાન હતું. ત્યાં રોકાયા. ત્યાં
અવાજ ખૂલ હતો. લાલશાંકરે આજે જથા ટાઉનહોલ છે
ત્યાં તારે ઝંગલ જેણું હતું ત્યાં અમનો બંગલો હતો અમાં
સ્વામીશને રાખ્યા. અમદાવાદમાં એ બંગલો હજુ છે.
ત્યારબાદ સ્વામીજી વઠવાણ, લીપડી, જામનગર,
દારકા, પાલિતાલા, નરિયાદ અને વડોદરા આવ્યા.
સ્વામીજી જે બંગલામાં રહ્યા હતા, ગુજરાત સરકારે
૧૮૮૨માં તે બંગલો ગમકૃષ્ણ મઠ, સ્વૃતિ મંદિર
બનાવવા માટે અમને રોંધો. આજે વિશ્વમાં ૧૯૮
રામકૃષ્ણ મઠનાં કેન્દ્ર છે, એમાં ચાર ગુજરાતમાં છે.
અમદાવાદમાં કલ્યાણ પુસ્તિ કહેલી પાસે એક સેન્ટર છે
ત્યાં સંન્યાસી નથી રહેતા. વડોદરામાં બંગલો મળ્યો તેને
સ્વૃતિ મંદિર બનાવવા સંન્યાસી પણાવ્યા. અહીં તે.
કલ્યાણ બે વખત આવ્યા હતા, ડિરણ બેદી આવ્યા હતી.
અરુણિંદ્ર સિંહા, જેના ટ્રેન નીચે બંને પગ કપાઈ ગયા
હતા તે આવી. તે એવરેસ્ટ ચલી ત્યાં તેજો સ્વામીશનો
ફોટો મૂક્યો અને વર્ક રેકોર્ડ સ્થાયો. ફોટામાંથી પણ
પ્રેરજ્ઞ મળે છે. સ્વામીજી પોરબંદરમાં ચાર મહિના
રહ્યા. ત્યાં તેમજો અધરવેદનું ટ્રાન્સલેશન કર્યું, કેન્ય
બાધા શીખ્યા. જે આધ્યાત્મિક વિચારોના બોલા તેમજો
રિકાગોમાં ફક્ટ્યા તે મધ્યાલો ગુજરાતમાં તૈયાર થયો
હતો. પાતંજલ યોગસૂત્રનું અધ્યયન પૂરું કર્યું અને ધર્મા
ગ્રંથ વાચ્યા.

ગાંધીજીનો પ્રેય શ્લોક છે:

ઇશાવાસ્યામિદ્દસાંચયત્કિચજગત્યાજગત्।
તેનસ્યકોનેનુંસુલીશામાગુણઃ કસ્યસ્વિશ્વશનમ्॥

(ઇશાવાસ્યોપનિષદ-૧)

૧૦૮ ઉપનિષદ છે, જેમાં ૧૦ ઉપનિષદ પર
આડિ ગુરુ શંકરાચાર્યજીને બાધ્ય લખ્યું છે, તેમાંનું એક
ઈશાવાસ્યોપનિષદ, ગાંધીજીની પ્રાર્થનાસભા આ
શ્લોકથી શરૂ થતી હતી. સમસ્ત વિશ્વ ઈશ્વરથી

ઓતપ્રોત છે એટલે તેન સ્વરૂપે દુંજીબાઃ । બોગ કરો, ઉપભોગ કરો, પરંતુ ત્યાગ દ્વારા. વસ્તુનો ત્યાગ નથી કરવાનો, ત્યાગ આસક્તિનો કરવાનો છે. સમસ્ત જગતમાં ઈશ્વર સિવાય કઈ નથી માટે આસક્તિ ઈશ્વરમાં રાખો.

માગ્નાથ: કલ્યાણસ્વરૂપ

અન્યના ધનની સ્વહાન કર. તેનો જવાબ પહેલા વાક્યમાં છે. તારા કદયમાં ઈશ્વર છે. આમેવાળી વ્યક્તિના કદયમાં ઈશ્વર છે. તમે કોઈને તકદીક આપો છો કે હુંખ પરોચારો છો તે તમે પોતાને જ પરોચારો છો. અદ્વિત વેદાતની વાત છે. કર્મનો ચિહ્નાત કેમ આવ્યો? જેઠું વાવશો તેઠું લાંબશો. ખરાબ કર્મનું ફક્ત ખરાબ મળશે, કરશો કે જેનું ખરાબ કર્યું છે તે તમારાંથી અદ્ધગ નથી. તમે કોઈના સિંસા કરો છો તે તમે સ્વરૂપની સિંસા કરો છો. તમે કોઈને એક તમારો મારશો તો કાલે કે આવતા જન્મે કે દશ જન્મે બફક્વુદ્ધિ વ્યાજ સાથે પાછો મળશે.

ત્યાગ દ્વારા ઉપભોગ કરો. ત્યાગ વસ્તુઓનો કરવાનો નથી. ભાતા-પિતા, ભક્તન, ગાડીનો કરવાનો નથી, પરંતુ આસક્તિનો કરવાનો છે. એક વખત લોકો શ્રી રામકૃષ્ણદેવ પાસે બેઠા હતાં. દેવ કહ્યું, ‘મનુષ્ય ઘોનિ દુલભ છે. ઈશ્વરાપ્તિ જીવનનું લાભ છે.’ એક વ્યક્તિએ પૂછ્યું, ‘એ માટે સંસાર છોડવો પડો? ગૃહસ્થ જીવનમાં રહીને ઈશ્વરાપ્તિ ના કરી શકાય?’ દેવ કહ્યું, ‘અવશ્ય કરી શકાય, પણ એક વાત ખાદ ચાખજો-પાણીમાં નવ છે તે બરાબર છે પણ નાવમાં પાકી આવશે તો ઝૂંફી જશે. તમે સંસારમાં રહો, પણ સંસાર તમારામાં પ્રવેશશો તો દૂલશો.’ અનાસક્તિપૂર્વક સંસારમાં રહો. હવે ગ્રન એ થાય છે કે આસક્તિ કેવી રીતે આવે છે અને ક્યાંથી આવે છે? આ ગ્રનના ઊત્તરમાં કહી રાખાય કે આસક્તિ જમે તે રીતે આવે છે અને ગમે ત્યાંથી આવે છે અને ગમે તે વ્યક્તિને આની શકે છે. માટે અખિપત રહેતું હોય એટથે સંસારનો ત્યાગ કરીને જંગલમાં ચાલ્યા જુંબું એ નથી. સંસારની વચ્ચે રહીને અનાસક્તા રહેતું હોય તો અખિપત થતાં શીખતું પડે. જળકમળવત્ત રહેતું એટલે કે સંસારની

બાબતોથી ખરાબથા વગર સ્થિર બ્યાવે કાર્યો કરતાં રહેતું. આ માટે શ્રી રામકૃષ્ણદેવ મોટા ધરની કામવાળીનું ઉદાહરણ આપે છે. જેમ મોટા ધરની કામવાળી શેઠના દીકરાને ‘મારો હરિ, મારો હરિ’ કહે છે, પણ મનમાં તો સમજે છે કે આ મારો હરિ નથી. મારો હરિ તો ત્યા ગુંપથમાં છે. મારું થર એ ગુંપદું જ છે, આ બંગલો નથી. આ રીતે મનુષ્ય પણ લલે બંગલામાં એટલે કે સંસારમાં રહે, પણ મનમાં તો સમજે કે આ મારું સારું થર નથી. સંસારમાં રહો, ભાતા-પિતા, પત્ની, બાળજોને પ્રેમ કરો, બાળજોને શિક્ષણ આપો. બધું બરાબર પણ યાદ રાખો કોઈ આપણી સાથે આવવાનું નથી.

આ એક જ શ્વોકમાં જીવન જીવવાની કળા બતાવી છે. આજે આત્મહત્યાનાં કારણો મોટા ભાગે સંબંધો હોય છે. જો મનનો સ્વભાવ એવો હોય કે તેને કોઈભાં આસક્ત થતું બધું જ ભરમાંથી હોય, કદય પ્રેમ કર્યા વગર રહી શકતું ન હોય તો શું કરતું? તો આસક્તિભાંથી કેવી રીતે મુક્ત થતું? એના માટેનો સરળ માર્ગ બતાવતાં શ્રી રામકૃષ્ણદેવ કહે છે, ‘પ્રેર કિરિયે દાન’ એટલે કે દિલ્યા બદલી નાખવાની, આસક્તિનું પાત્ર બદલી નાખવાનું. કદયને પ્રેમ કરવો જમે છે તો લલેને તે પ્રેમ કર્યું પણ અમર એવા પરમાત્માને પ્રેમ કરવાનો. ભાગવાનમાં આસક્તિ રાખવાની જાને જેમ ભાગવાનમાં આસક્તિ વધતી જાયો તેમ અન્ય આસક્તિઓ એના મેળે છૂટ્યી જશે.

ધન અને સંપત્તિની ભૂખ એવી છે કે કંપારેય શમતી નથી, પણ ચંતા વધતી જ જાય છે. જિંદગી આંધી સતત દીડવામ કરે છે અને સત્તા, સંપત્તિ મેળવે છે પણ સુખ, શાંતિ અને સાચો પ્રેમ ગુમાવી દે છે. આથી શ્રીમતો માટે સુખશાંતિ મેળવવાનો એક માર્ગ છે કે અન્યના ઉત્કર્ષ માટે, કલ્યાણ માટે ધનનો ઉપયોગ કરવો, જે માર્ગ સ્વામી વિવેકાનંદ અમેરિકાના મહાન ઉદ્ઘોગપતિ રોકેલરને બતાવ્યો હતો.

અમેરિકામાં એક દિવસ સ્વામી વિવેકાનંદ પોતાના અભ્યાસખંડમાં પુસ્તક વાગ્યનમાં એકાજી હતા.

એ એકાગ્રતા એવી હતી કે કોઈ સામે આવીને ઉલ્લંઘેતો પણ ખબર ન પડે. તેઓ વાચનમાં લક્ષ્યાન હતા, ત્યાં એમના ટેલલ પર ટકટકાટ થયો એટલે તેમણે સામે નજર કરી તો કીમતી સુટમાં સંજજ થયેલો, અહેચા પર ગુરુસાના ભાવવાળો એક અમેરિકન સામે ઊભો હતો. પોતાની સામે આ રીતે એકાએક આવી ઉલેલા મનુષ્યને જોઈ સ્વામીજીને આશર્ય તો જરૂર થયું, પણ તેઓ કઈ પણ આશર્ય વકત કરે તે પહેલાં જ તેણે કહું, ‘હું રોકફેલર છું’ આ બોલતી વધતે તેના મનમાં તો એમ જ છતું કે પોતાનું નામ સંભળીને ભારતનો આ સાહુ ઊભો થઈ જો અને એને ખૂબ માન આપશે, કેમ કે એ હતો એ સમયનો અમેરિકાનો સહૃદી વધારે પૈસાદાર ઉદ્ઘોગપતિ, પેટ્રોલિયમ ઉદ્ઘોગનો રાજુ. આખા અમેરિકામાં એના નામનો ઉકો વાગતો હતો. સહુ કોઈ એની મુલાકાત માટે આતુર રહેતા. તેના બદલે તે પોતે સામે ચાલીને આ સંન્યાસીને ભાવવા આવ્યો હતો એટલે આ સંન્યાસી તેને ખૂબ માન આપશે તેવી ધારકા હતી પણ બન્યું તેની ધારકાથી વિપરીત જ.

સ્વામીજીએ તટસ્થભાવે તેને પૂછ્યું, ‘વોટ કુઝ હોન્ટ ?’ – તમારે શું જોઈએ છે ? સ્વામીજીના આવા પ્રશ્નથી તેને આંગણો લાગ્યો ગયો, તેનો અહંકાર ઘવાયો. આથી એણે કહું : ‘આઈ ગેન્ટ વોન્ટ એનીથિંગ.’ - મારે કઈ જોઈતું નથી એટલે સ્વામીજીએ તુરત જ બીજો પ્રશ્ન પૂછ્યો, ‘એન ક્યાય યુ હેઠ કમ હીથર ?’ - તો પછી શામાટે અહીં આવ્યા છો ? રોકફેલર પાસે આનો કોઈ જવાબ ન હતો. અપેક્ષા કરતાં તથન જુદું જ બન્યું હોનાથી તે આ પ્રશ્નનો જવાબ આપી શક્યો નહીં. તેના મનમાં ગરુધથથ ચાલવા લાગ્યો એટલે સ્વામીજીએ કહું, ‘તમે નથી જાણતા, પણ હું જરૂર હું તમે શા માટે અહીં આવ્યા છો ?’ તમારા મનમાં શાંતિ નથી એટલે તમે શાંતિ મેળવવા માટે અહીં આવ્યા છો ?’ આ વાત સંભળીને તેને આશર્ય થયું, કેમ કે તેના મનમાં બિલ્કુલ શાંતિ ન હતી અને તેના મિત્રોના કહેવાથી તે સ્વામીજી પાસે શાંતિ માટે જ આવ્યો હતો પણ સ્વામીજીને તેના મનની વાત કેમ ખબર પડી ગઈ

તે તેને સમજ્યું નહીં. ત્યાં તો કીરી સ્વામીજીએ તેના મનમાં ખૂબલાગી સમસ્યાઓ કે જેણી વાત એણે ક્યારેય કોઈને કરી ન હતી તે વિશે કહું. એથી અને ભારે આશર્ય થયું અને સ્વામીજીને પૂછ્યું, ‘મારા મનમાં રહેલી આબધી વાતો તમે કઈ રીતે જાડી શક્યા ?’ ત્યારે સ્વામીજીએ તેને કહું, ‘મને તમારા મનની ખબર છે એટલે. દેરકનું મન એ વિશ્વમનનો એક ભાગ છે, જેનું મન વિશ્વમન સામે એકાકાર છે તેઓ કોઈનાય મનને પોતાના મનની જે મ જ જાણી શકે છે.’ સ્વામીજીએ તેને કહું, ‘જે તમારે મનની સાચી શાંતિ જોઈતી હોય તો તમારી પાસે જે સંપત્તિ છે તેનો ઉપયોગ ગરીબોના કલ્યાણ માટે કરો. તમે તમારી સંપત્તિના માલિક નથી રહેવાળ છો. આ વિપુલ સંપત્તિ તમને અનેકનાં કલ્યાણ કરવા માટે આપવામાં આવી છે. તેથી તમે જો એ રીતે જ તેનો ઉપયોગ કરશો તો તમને સાચી શાંતિ મળશે.’ સ્વામીજીની વાત તેણે સાંભળી તો ખરી પણ ત્યારે તેને તે સ્વીકારવા જેવી ન લાગી અને તે મનની શાંતિ મેળવ્યા વગર જ પાછો ગયો.

થોડા ડિવસ બાદ તે કીરીથી સ્વામીજીને મળવા આવ્યો ત્યારે તેના લાથમાં એક કાગળ હતો. તે કાગળમાં તેણે કરેલાં દાનની જીહેચાત હતી. તે તેણે સ્વામીજીના હાથમાં ખૂબ્યો અને કહું, ‘સ્વામીજી, તમારે મારો આભાર માનવો જોઈએ. તમારી વાતનો સ્વીકાર કરીને મેં આ સંપત્તિનું દાન કરું છું.’ ત્યારે સ્વામીજીએ કહું, ‘મિ. રોકફેલર, આભાર તો તમારે મારો માનવો જોઈએ કે મેં તમને સાચી શાંતિનો માર્ગ બતાવ્યો છે.’ એ પછી તો રોકફેલરે પોતાની સંપત્તિનો મોટો ભાગ લોકકલ્યાણના કાર્યોમાં વાપર્યો. પોતાની આત્મકથામાં પણ તેણે લાગ્યું છે, ‘આપણે એટલી બીજાની સેવા કરીશું તેટલી આપજને વધારે શાંતિ મળશે.’

તમે તમારી મિલકતના માલિક નથી પણ ટ્રસ્ટી છો. ટ્રસ્ટીરિપ મેનેજમેન્ટનો ગાંધીજીએ આપેલો. આ સિદ્ધાંતની રજૂઆત સો વર્ષ પહેલાં સ્વામી વિવેકાનંદે

અમેરિકાના એ મહાન ઉદ્ઘોગપતિ રોકફેલર સમજ કરી હતી, પરંતુ આ સિદ્ધાંત ભારતીય સંસ્કૃતિ માટે કઈ નવો નથી. આપણી મહાન સંસ્કૃતિનો પાયો જ આ સિદ્ધાંત ઉપર ઉબેલો છે. ઈથોપનિષદ્ધનો પ્રથમ શ્લોક જ આ સિદ્ધાંતને પ્રગટ કરે છે.

સ્વામી વિવેકાનંદે દર્દીનારાયણની સેવા કરવાનો અનુરોધ કર્યો, પછી મહાત્મા ગાંધીજીએ સંપત્તિ દ્વારા સેવા કરવા એ સમયના મોયા ઉદ્ઘોગપતિઓ બિરખા, ભજુજ વગેરેને અનુરોધ કર્યો અને દ્રસ્તીર્ણિપ મેનેજમેન્ટના સિદ્ધાંતને વ્યવહારમાં ફરીથી અમલી બનાવ્યો.

આજે વિશ્વના સહૃદ્યી વધુ ધનપદ્મામંના એક, માઈક્રોસૉફ્ટ કુપનીના ચેરમેન વિલ ગેટ્સે પોતાની સંઘળી સંપત્તિ ગરીબોના કલ્યાણ માટે દાનમાં આપી દેવાની જરૂરેચાત કરી છે. આ દાનની પ્રેરણ તેમને ભારતમાં આવ્યા પછીથી એઈ હતી. તેઓ દરરોજ ચારે સૂતાં પહેલાં સ્વામી વિવેકાનંદજીના પુસ્તકી વાચે છે તેમ તેમજે વર્તમાનપત્રોમાં જીજાયું હતું. સંપત્તિ દ્વારા જનકલ્યાણની ભાવનાનો ઉદ્યમ આ પુસ્તકોના વાચન પછી તેમનામાં યથોહ્રો એમ કહી શકાય.

આપણો ગ્રાચીન આર્દ્ધ છે, ત્યારીને બોગવી જાશો. એમાં ઉપલોધનો નિષેષ નથી પણ સાથે સાથે અન્યના માટે ત્યાગનો પણ સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. આ આધ્યાત્મિકતાના પાયા ઉપર રચાપેલો દ્રસ્તીર્ણિપ મેનેજમેન્ટનો સિદ્ધાંત હવે વિશ્વના દેશોએ અપનાવ્યા વગર છૂટકો જ નથી, કેમ કે આ એકમાત્ર સિદ્ધાંત એવો છે, જે સારીની સમૃદ્ધિનો સિદ્ધાંત છે.

શ્રી રામકૃષ્ણાદેવ પોતાના પ્રિય શિષ્ય નરેન્દ્રનાથ, જેઓ પાછળાથી વિવેકાનંદ બન્યા તેમને એક દિવસ પૂર્ણાંશુ, ‘નરેન, તું શું છુલ્છે છે?’ નરેને કહ્યું, ‘હું તો હુમેણાં સમાધિમાં લીન થઈને રહેવા માઝું છું. થરીર ટકી રહે તે માટે વચ્ચે વચ્ચે સમાધિમાંથી બહાર આવીને ઘોરું આઈને ફરી સમાધિના આનંદમાં લીન થઈ જઈ એવું હિંદુષુંછું.’

બીજી કોઈ ગુરુ હોતો પોતાના શિષ્યની આવી

સમાધિમાં જ લીન રહેવાની ભાવના જોઈને રાજી-ચાલ બઈ જયા હોત, પણ આ ગુરુએ રાજ બનાવના બદલે કહ્યું, ‘અરે, પિલ્લાર છે તને, હું તો ઈન્દ્રજિતો હતો કે તું એક વિશ્વાળ વટવૃષ જેવો બનીશ, જેની છાયા તથે લાખો નર-નારીઓ શાંતિ પામશે, પણ તું તો કેવળ પોતાની મુજિત અને પોતાના આનંદની જ કામના કરી રહ્યો છે. અરે, સમાધિ કરતાં પણ ઉચ્ચતર સ્થિતિ છે, શું તું પેણું ભજન ગાતો નથી- “જો કુછ હૈ, સો તૂ હી હૈ.” આ ભજન મોગલ બાદશાહ બહાદુરશાહ જહરે લખેણું હતું. શ્રી રામકૃષ્ણાદેવ અને નરેન્દ્રનાથ બનેનું પ્રિય ભજન હતું. આમ તો આ સૂઝી ગીત છે પણ તેમાં વેદાતાનું દર્શન પ્રગટ થાય છે. સર્વવ્યાપક છિશરને અનુલક્ષીને કવિ કહે છે-

“તુલસેહમને હિલકો કશાય
જો કુછ હૈ, સો તૂ હી હૈ,
એક તુલ કો અત્યારા પાય
જો કુછ હૈ, સો તૂ હી હૈ.”

આ ઉપરાંત પણ આ ગીતમાં જે કઈ છે તે સથાં હિશર જ છે, તે દરેકમાં રહેલો છે. આથી દરેક જીવ ચુમાન છે, એક જ ચીતાંચસતા સમસ્ત જગતમાં વાતાં છે, વેદાતાનું આ સત્ય કવિને પ્રાણ કર્યું છે. આજના વૈશ્વાનિકો પણ હવે સમસ્ત જગતમાં વાપેલી એક જ ચીતાંચસતાનો સ્વીકાર કરતા થયા છે. મહાન વૈશ્વાનિક શ્રોદેશર પણ કહે છે કે,

“Consciousness is singular of which plural is unknown” - ચેતના એક જ છે, તે અનેક ન હોઈ શકે. શ્રી રામકૃષ્ણાદેવ આ ગીત દ્વારા નરેન્દ્રને જીજાયું કે કક્ત સમાધિનો આનંદ પૂરતો નથી, પણ દરેકમાં રહેલા હિશરનો અનુભવ કરવો એ હિશરની સેવા કરવી એથી પણ મોટી વાત છે. આવ સમાજમાં કોઈ બૂધું, દુષ્યું નાંડી હોય, ‘સર્વેન સૂધિનઃ સન્તુ’ની લાવના સાકાર બનતી જાશે. એ સાચો દેવી સમાજવાદ હશે. એની જ્યારે પૂર્ણ સ્વાપના થશે ત્યારે ભારતના કથિઝોનું દર્શન ‘વસુષીવ હુદુભક્ષુ’ કે ‘પત્ર વિશ્વ ભવત્યેકનીડાયુ’ - સાકાર બનશે.

કર્મદ્વયોવાદિકારસ્તો

પૂર્વ શ્રી લક્ષ્મી કાર્યક્રમાંદ્રા (કલા વિજાન કામના, મુંબઈ)

પરમ પૂર્જય સ્વામીજી, ચંતગાંધી, આપણૌ,

આ મહોત્સવની પાવન શુંખલામાં ભગવાન શિવ અને મા ભગવતીને પૂર્જય સ્વામીજીના સ્વાર્થ અને દીર્ઘધુષ્ય માટે ગ્રાર્થના કરું છું, કામના કરું છું. પૂર્જય સ્વામીજીની ઉપરસ્થિતિથી આપણને આ સત્તરંગી કાર્યક્રમ મળે છે. એમની ઉપરસ્થિતિ, જેમ સૂર્યનાં ક્રીસ્ટોને રંગ હોતો નથી, પણ બધા રંગ ત્યાથી આવે છે તેમ પરમ તર્ય નિર્ણય, નિરસ છે પણ બધા રસ ત્યાથી આવે છે. સંત પણ નિરસ હોય છે પણ બધા રસ તેમનામાંથી પ્રગતે છે. સંતનો એક જ રસ છે - આનંદનો, જેમાંથી હાસ્યરસ, લાલિત, ક્રાંતિરસ બધાં રસ, બધા રંગ વક્તન ધાર છે. વ્યક્તન ધતા રહે, સ્વામીજીની ઉપરસ્થિતિ કલ્યાણમયી બની રહે એવી ભગવાનને ગ્રાર્થના.

શ્રીમહ્રિભગવદ્ગીતા ગ્રાચીન બ્રંથ છે. હજું રોજ રૂનો ગ્રંથ છે, પણ એ ક્યારેય જૂનો નહીં ધાર. આપણને વાંચતાં નવા નવા ભાવ આવ્યા જ કરે છે, કારણ કે આપણા પ્રશ્નો, આખી સુદ્ધિના પ્રશ્નો સનાતન છે, સમસ્યા સનાતન છે. પહેલાં પણ વિના, દુઃખ, કલેશ, ઈર્ઝા, લોભ, રાગ-દ્રોષ હતોં, આજે પણ એ અને આપણું અસ્તિત્વ રહેશે ત્યાં સુધી રહેશે. ગીતા સમાપ્તાન છે. આપણા જીવનમાં એક પ્રશ્નનું સમાપ્તાન મળે એની સાથે બીજી દશ પ્રશ્નો ઊભા ધાર છે. અપૂર્ણતા સહેલ બની રહે છે. ઋષિઓએ આ અપૂર્ણતા સમજી અને તેને દુદ્યંગમ કરી અને નિર્ધર્થ પર પહોંચા. બોધ વિના, પરમ ચર્યાનો અનુભવ કર્યા રીત્વાય પૂર્ણતા ગ્રાપ્ત થશે નથી.

આપણો મૂળ પ્રશ્ન એક છે અને ઉત્તર પણ એ જ છે. આપણી મૂળ સંસ્કૃતિ, શાન એના ઉપર આપ્યારિત છે અને ભગવદ્ગીતા આપણા બધા વાક્યમયનો સાર છે. થોડું પણ શોજ ભગવદ્ગીતાનું અધ્યયન કરો. ભગવાન ભાગ્યકાર શક્તિચાર્યાળ કહે છે - 'ભગવદ્ગીતાનું અધ્યયન કરનારને જુન્ય કેવો, મૂલ્ય કેવું, અમૃતતાપ પ્રાપ્ત થઈ જશે.' અધ્યયન કર્યા પછી તે શાનને આત્મસાત કરવાનું છે. શ્રી રામકૃષ્ણદેવને

કીર્તિકે પૂર્ણભૂ, 'આ વાત સાચી છે કે ગંગાજામાં સ્નાન કરવાથી બધાં પાપ ખતમ થઈ જાય છે?' શ્રી રામકૃષ્ણદેવે કહું, 'તથન સારું છે. ગંગાનેથા ખૂબ પવિત્ર છે.' પેલ્લી વાક્તિએ પૂર્ણભૂ, 'તો અનેક લોકો ગંગાજામાં સ્નાન કરે છે' પણ તેમનામાં પરિવર્તન તો કેનારું નથી? શ્રી દેવે સ્વાધ્યા કરતા કહું, 'લોકો પાક્ષીમાં ઉત્તરતો પહેલાં પાપનું પોતલું કિનારે મુકે છે, સ્નાન કરી બસાર નીકળે ત્યારે પાછું ખારજ કરી દે છે, માટે ફરક કેખાતો નથી.' આપણો ભગવદ્ગીતાનું શાન પારક કરીએ, તેનાથી અલગ ન થઈએ. આજે આખી દુનિયાને સમજામાં આવી ગયું છે કે ભગવદ્ગીતાનું શું મૂલ્ય છે. મેનેજ્મેન્ટના લોકો જે સરકાર વધાવે છે, માર્ગદર્શન આપે છે, જે આપણી કંપનીએ, ઈન્ડસ્ટ્રીએ વધાવે છે તેઓ પણ ભગવદ્ગીતાનું મૂલ્યોને વધાવે છે. એક સુખદ આશ્રમ છે, આજે દુનિયાની જુદી જુદી દુનિવર્સિટીઓમાં જીવાં પહેલાં મેનેજ્મેન્ટમાં 'Art of War' વિષય ભાસ્યવવામાં આવતો હતો એના સ્થાને આજે શ્રીમહ્રિભગવદ્ગીતા ભાસ્યવવામાં આવે છે. એ પણ યુદ્ધનો બ્રંથ હતો, આ પણ યુદ્ધનો બ્રંથ છે. મેનેજ્મેન્ટમાં જે લોકો પોતે ઈમનદાર છે તે લોકો આ જ્ઞાનથી એટથા પ્રલાભિત ધાર છે કે અમનું આપુણું જીવન બદલાઈ જાય છે.

એક બહેન-સુનીતા સેન દિલ્હી દુનિવર્સિટીમાં મેનેજ્મેન્ટ પ્રોફેસર છે. તે પહેલાં કોલકાતામાં પ્રોફેસર હતો. અચાનક તેમના હાયરમાં ભગવદ્ગીતા આવી ગઈ. એમને વિચાર આપ્યો કે યુદ્ધનો સમય કેટલો વિકટ હોય છે! કેટલી અશાંતિ અને બેચેની ધાર છે. એ જાહોરમાં ભગવાન કેટથા શીત રહે છે! એમના શ્રી મુખેશ્વર ભગવદ્ગીતાનું સર્જન ધાર છે એ કેવી મહાન વાત છે! આ મહાપુરુષે યુદ્ધનું કેનું મેનેજ્મેન્ટ કર્યું? તેમણે દિલ્હીમાં ગાઈડ મણ્યા. તેણે પતિ સાથે વાત કરી. પતિએ ના પારી છતો તેણે જાણ કરી ત્યારે પતિએ નારાજ થઈને કહું, 'તારે જાણું હોય તો જી પણ આપણા સંબંધ ખતમ'

મુનીતાએ તેની સાથે છૂટાણે લઈ લીધા. દીકરી પણ તેને આપી હીથી બધું છોડીને તે હિલ્લી આવી ગઈ. ભગવદ્ગીતા પર વિસર્ય કરી, પીએચીની ડિશી ગ્રામ કરી. ડે. મહાદેવન જેઓ આઈ.આઈ.એમ.માં ગ્રોકેશર છે, તેઓ પણ માને છે કે આ એક શ્લોકમાં બધું જ્ઞાન આવી ગયું. તેમણે માત્ર આ શ્લોકમાં પીએચીડી કર્યું છે. આ શ્લોક મેનેજરેન્ટ માટે પણ પણ છે. આ શ્લોક શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતાનું મહાકાવ્ય છે, કારણ કે આ વાતમાં બધી વાત આવી ગઈ. તમારો કર્મ પર અધિકાર છે. જી વિશે વિશ્વરવાનનો અધિકાર નથી. આગળની બધી વાતો પહેલા વાક્યમાં છુપાયેલી છે.

આપણા જીવનમાં કિયા અને કર્મથી આપણે પ્રભાવિત છીએ. આપણે જાણ લઈએ, ફદ્દય પડકે, લોહી વહે એમાં આપણું કોઈ નિયંત્રણ નથી, પરંતુ કર્મ આપણા જાથમાં છે. કિયા આપણા જાથમાં નથી, પણ ગારેરાઈમાં જઈએ તો કિયા અને કર્માં લેણ નથી. કિયા કર્મથી સંચાલિત થાય છે. આપણે વિના કરીએ ત્યારે પૂરી સિસ્ટમ અસ્તયસા થઈ જાય છે. ક્યાંકે ને ક્યાંક કિયા પણ પણ થાય અને અત્યારના કર્મ સાથે જોડાયેલી છે. કર્મ આપણા જીવનનો આધાર છે. કર્મકેવળ આપણે કરી શકીએ છીએ, કારણ કે પરમાત્માએ આપણને વિવેકાનુદ્દિ આપ્યા છે, બીજા જગતોને એ અધિકાર નથી. બીજા જગતોને ભાગયાની એ મજૂનું તે જ થાય છે જ્યારે આપણને ભગવાને કર્મ કરવાની અનંત શક્તિ અનંત દિશાઓ આપી છે. જિલ્લારી જિલ્લારીનો જ અવાજ કાઢી શકે પણ મનુષ્ય કરી પણ જોવો શકે છે. કોઈ પણ અવાજ કાઢી શકે છે, શાબ્દોની સીમાથી પાર પણ જઈ શકે છે. તે વૈખરીશી સૂચન મધ્યમા, પણની, પરા વાકી સુધી પહોંચી શકે છે અને મૌન પણ ધારણ કરી શકે છે. કેટલાંક જીતિના લોકો કોઈ પણ રીતે રહી શકે છે પણ કર્મ કર્યા વગર નથી રહી શકતા. બીજા જગતોને કરી કર્મ કર્યા વગર જ્ઞાન ગ્રાપ્ત થઈ જાય છે, તેના માટે યોગ્યતા ગ્રાપ કરવી પડતી નથી, જેમ કે મોરને નાયતા શીખવતું પડતું નથી જ્યારે મનુષ્યે શીખતું પડે છે. મનુષ્યમાં અનંત આપામ છે, એ સ્વતંત્ર છે. એ બેઠીમાન પણ થઈ શકે, હિમાનદાર પણ થઈ શકે, ચોર પણ થઈ શકે, શાહુકાર પણ થઈ શકે, હિસ્ક પણ બની શકે, અહિસ્ક પણ બની શકે,

પણ થી બહાર જીવન પણ જીવી શકે, દેવોશી શેષ પણ થઈ શકે. મનુષ્ય સ્વતંત્ર છે અને સ્વતંત્રતાના યોગ્ય ઉપયોગથી જગતના કર્મથી મુક્ત થઈ શકે છે.

કર્મ મૂલ્યવાન છે, પરંતુ કર્મ સાથે એક મુખેલી છે, કર્મ બાંધે છે, કર્મથી રાગ-દેષ પેદા થાય છે, જે બધન પેદા કરે છે. તમે કોઈ કાર્યક્રમમાં જીવ, તમે જે જીવાએ બોકા, નેતું ટકા સંભાવના છે કે બીજે દિવસે પણ તમે એ જ જીવાએ બેસથો. જીવા બધન કરે છે. એ જીવા નહીં મળે તો મજા નહીં આવે. એ જીવા પર જે બેહું છે તેના મતિ દેખ આવે છે. આમ નાનામાં નાનું કર્મ પણ બાંધે છે અને રાગ-દેષ, સુખ-દુઃખની પરંપરા ચાલુ થાય છે. આપણા જાતિઓ જીસ્યુનું અવિદ્યા દૂર નહીં થાય ત્યાં સુધી મુક્ત નહીં થઈ શકાય. દેષનું મૂલ અવિદ્યાછે, સમાધાન આપનું સાધારાન છે. જીતાશાખાનું એ જ લક્ષ્ય છે. સ્વિતપ્રકારનાની નિયાની છે.

ભગવદ્ગીતાની વિશેખાતા છે કે એ ધર્મન જીતાવી ચેકાઈ જતી નથી, પરંતુ માર્ગ જીતાવે છે. સત્ય સુધી પહોંચવાનો માર્ગ જાણે છે. બ્રહ્મી સિદ્ધિ સુધી પહોંચવાનો શેષ ઉપાય છે - કર્મકળનો ત્યાગ. ભગવાન કહે છે - સૌથી શેષતામ સિદ્ધિ છે - કર્મકળ ત્યાગ. આ નાની વાતમાં જીવનના બધાં રહસ્ય છુપાયેલા છે. કર્મ જ તારો અધિકાર છે, પણ યાદ રાખો કર્મ કરીએ તો ફળ અવરૂપ મળે જ છે. સારા કર્મનું ચારું ફળ અને ખરાબ કર્મનું ખરાબ ફળ છે. કર્મ સાથે વૃત્તિ જોડાય છે. એક વૃત્તિ છે કે ફળ મળે છે, માટે કર્મ કરીએ છીએ. જેવું ફળ મળશે તેવું કામ કરીશું. આપણી આ વૃત્તિનો કાયદો પરિધિમના દેખોએ ઉદાહર્યો. તે સમજી જાય કે લાખોનું પેંકેજ આપો એટલે બધું છોરીને આપી કિંદળી તમારો ગુલામ થઈને રહેશે. જેમ ફળ વધુ મળતું જાય છે તેમ વ્યક્તિની જીવાબદારીઓ પણ વધે છે. અંતે એક સિદ્ધિ એવી આવે છે કે જીવનમાં ઉત્તાસ આવે છે. દિલ્લી મજા આવી રીતે અસ્તિત્વમાં આવી છે. હવે આઈટીવાયા કેટલાય લોકો ક્રોઝ રૂપિયા છોરીને શિક્ષણ, ખેતીમાં પ્રવેશયા છે. માલાસની એક સીમા આપેછે, થાકી જીય છે અને અંતિમ પરિશામ તત્ત્વાં (Stress)આવે છે. આજે રપ ચી રૂપની

ઉત્તરના લોકોને મેસ્ટીવ હાઈએક્યુના આવે છે અને મૂલ્ય પણ છે. આ દર ઉત્તરોત્તર વધતો જ્યા છે - કારણ ફળની વિનાયી યાકી જ્યા છે.

આપણી બીજી એક વૃત્તિ છે - ફળ નહીં પળે તો કામ નહીં કરીએ. સરકારી ખાતામાં એક ભાઈ અડવાચિયામાં બે દિવસ જ નોકરી પર જ્યા છે. કેમ? તો કહે, ‘બધા બે દિવસ જ આવે છે.’ આત્મસ સ્થિતિ છે. કર્મ તો કરવાનું જ છે. ફળની વિના નથી કરવાની અનો અર્થ એવો નથી કે કરવાનું આધોજન નથી કરવાનું.

ભગવાન કહે છે, ‘યુદ્ધમાં જીતવાનું જ છે, પણ જીતમાં આસક્તિ નથી રાખવાની. કર્મમાં ધ્યાન રાખવાનું છે.’ આપણને કર્મનો અધિકાર છે - ખાવા માટે કોઈ વસ્તુ બદિશુ, ખાઈશું ત્યાં સુધી આપણા હાથમાં છે, આગળનું આપણા હાથમાં નથી, પણ ફળ તો મળવાનું જ છે. ફળની આકાંક્ષા રાખવાથી કર્મમાં ધ્યાન અપેણું થઈ જ્યા છે, પછી કર્મ કુશભાતાથી નહીં કરી શકીએ. ભગવદ્ગીતા શીખવે છે, બધું કર્મ કુશભાતાથી કરીએ અને બંધનમાં ના પડીએ. ભારતના સંતો કર્મ કરતાં કરતાં જ ઉત્ત્ય સ્થિતિએ પહોંચ્યા છે. અથગ અથગ કર્મ કરતાં સત્ય સુધી પહોંચ્યા છે. કર્મ એવી સારી રીતે કરીએ કે એ આપણને સમાપ્તિ સુધી બઢી જ્યા. એનું માર્ગદર્શિન ગીતા કરે છે. કોઈ પણ કર્મ ધ્યાનથી કરવાથી ફળ સારું મળે છે. બેધ્યાનપૂર્વક કરવાથી ફળ નથી મળતું.

ભગવદ્ગીતા ગીત વૃત્તિ બતાવે છે - કર્મ નિષ્ઠાથી કરવાનું છે, પરંતુ ફળની હુક્કા રાખવાની નથી. ફળને છેડવાથી કર્મ સુંદર રીતે થાય છે, ફળ પણ સુંદર પળે છે.

એક વાર શ્રી વિષ્ણુ દિગંબરનો સંગીતનો કાર્યક્રમ હતો. પૂરી ટીમ સાથે તેઓ એ સંગે પહોંચ્યો. પૂરા ગ્રંથ કલાકનું આધોજન હતું. જેથું તો એક જ શ્રોતા હતો. ભધા નિરાશ થઈ ગમ્યા અને કહેવા લાગ્યા એને એની ટિકિટના પેસા પણ આપી દો, કાર્યક્રમ મુલતવી રાખો. પરંતુ શ્રી વિષ્ણુ દિગંબરે તેમ કરવાની ના પારી અને માત્ર એક ઘોતા માટે તેમણે ગ્રંથ કલાકનો કાર્યક્રમ યથાવતું રાખ્યો. આ છે કર્મકણનો ત્યાં. તે કોઈ પણ કાર્યક્રમ એટલી નિષ્ઠાથી કરતા કે થીરે થીરે લાલોર, મુંબઈમાં જાંખવ વિદ્યાલયો ચાલુ થયા. ‘વહે માતરસ્મુ’ ગીત એમની જ હેઠને.

કર્મમાં જ્યારે વિરિષ્ટતા જોડય છે ત્યારે પણ સાધકને પરેશાની થાય છે, ધારોકે ધ્યાન કરતાં કરતાં અલીકિક અનુભવો થાય. પછી સાધક વિચારવા લાગે છે કે આવો અનુભવ ફરી ક્યારે થશે? આ જ રહસ્ય છે, આપણને ફળ જોઈએ છે માટે ધ્યાન નહીં થાય. ધ્યાનમાં અનુભવ થાય એ બાયાર છે પણ અનુભવ માટે ધ્યાન કરીએ એ ધોર્ય નથી. શાસો કહે છે - ‘મોશની ઈચ્છા પણ છોરી હો. તું નિરસંગ, નિષ્પહૂલી, સ્વદ્ય પ્રકારીત છે. તારી મુખેલી છે, તું તને બંધનમાં માને છે. તું જ શાશ્વત તત્ત્વ છે.’

ફળમાં જવાથી કર્મમાં કુશળતા છૂટી જ્યા છે. કોઈ પણ સર્જન પોતાના ઇમિલીના સંબંધનું ઓપરેશન નથી કરતો, કારણ કે ત્યાં આસક્તિ જોડાયેલી છે. એક મનોવૈજ્ઞાનિક પોતાના દાઈઓ પર એક મધ્યોગ ક્ર્યો કે તમારે દિવસમાં કોઈ પણ કામ એવું કરવાનું, જેમાં તમારો સ્વાર્થ ના હોય. જેએ કે કોઈને પાછી આપો, કોઈને રસ્તો કોસ કરાવી આપો કોઈની પદ્ધારીની ચાદર પાથરી આપો અને એમનું કહેવાનું એનું હતું કે જે મારા દાઈઓ દવાથી સારા થતા નહોતા તે એમ ને એમ સારા થવા લાગ્યા. એક બહેન વાણી વર્ષથી બીમાર રહે. સારો થાય જ નહીં. તેમનો પુત્ર પરલ્યુદો, વહુને બાળક જન્મ્યું, તે બાળકને રમાડવામાં તેમની બીમારી જતી રહી. બાળક માટે ગ્રેમ છે ત્યાં ફળની અપેક્ષા નથી. કર્મમાં સ્વદ્ય સુધી આવે છે. ચાલવામાં, જમવામાં, ચાસ લેવામાં સુખ છે. જો એ કાશામાં જવવા લાગીએ તો અને એ કાશામાં જવન ત્યારે છે જ્યારે કર્મને છોરી દઈએ. આપણી ઈચ્છાએ વિભીત છે, આપણે સીનિતતામાં બંધાઈ જઈએછીએ.

તમે કોઈને યોગ શીખવો છો, દેખાતી રીતે તમને કોઈ કાપડો થતો નથી. પણ મેમથી - ભાવદી શીખવો છો? તો એ તમારું કર્મ પૂજા-ભક્તિ-યોગ બની જશે. સંગીત સ્વાર્થ વિના થાય તો આરાધના બની જ્યા, પછી તે સ્વદ્ય પ્રગટ થાય છે. એક સંગીતકારે કહું, ‘હું જ્યારે કાર્યક્રમમાં જઉં છું ત્યારે જુલેદેવને પ્રાર્થના કરું છું કે તમે મારા શરીરમાં પ્રેરણ કરો, પછી સું થાય છે અને ખબર નથી’, સંગીત અંતરચેતનાથી પ્રગટ થાય છે.

(અનુસંધાન પાન નં. - ૧૬)

**પૂજય સ્વામીજીના માર્ગદર્શ દિવસ નિમિત્તે
અર્વાદ રામદર્શ સભામાં ઉપસ્થિત સંતોના આચરિત્યન :**

● પૂજય સ્વામીજી રતનસિંહજી (ગુરુલાયા, ગોવિંદ ખાન)

આજે સ્વામી અધ્યાત્માનંદજીના ગ્રાકટ્ય દિવસના
પાવન અવસ્થા પર સૌને લાખ લાખ વધ્યાઈ.

ગુણનિધાન ગુજરાતી તીનાંદી ગાયે
જીકો કૃપા ધારી
શ્રી સુભિજ્યા ધન ઉસ જનમા
નાનકડી બલિદારી.

આ સંસારમાં અગ્રણીત કાર્યો જન્મે છે અને મૃત્યુ
પામે છે, પરંતુ મહાપુરુષ પોતાનું જીવન નિર્મણ કરે છે અને
બીજાનું જીવન પરા નિર્મણ બનાવે છે. પ્રભુનિર્ણયનથી અને
દીશરક્તપાદી ચેતના જીર્ખણાભી કરે છે.

સ્વામી અધ્યાત્માનંદજી દે શ-વિદેશમાં
લોકકલ્યાશનાં કાર્યો કરે છે અને શ્રદ્ધાજીજીનોને પરમાત્મા
સાથે જોડે છે. માનવજીતીરમાં રહી આટકાં બધાં પરોપકારનાં
કાર્યો કરવાં શક્ય ન નથી. સ્વામીજી પર પરમાત્માની કૃપા
રહે, શુભ કાર્યો કરતા રહે, સુરક્ષાના પાસે અરદાસ કરું છું,
પ્રાર્થના કરું છું. શુક્ર કરો. વાહે ગુરુ !

**● પૂજય આર્થ નિષ્પત્ત ધોમસ મેહવાનંદજીના પ્રતિનિધિ પૂજય
શાપર જગદીશ મેહવાન (કૃતિક ચર્ચા)**

મંચ ઉપર ઉપસ્થિત તમામ પર્યાગુરુઓને માર્ગ શત
શત પ્રશ્નાં.

આજે આપણે બધા એક કુટુંબના જેમ લેગા થયા
છીએ. એમાં અને એક પર્યાગુરુ તરીકે આવવાની તક અધ્યાત્મી છે
એ માટે હું સ્વામીજીનો આભાર માનું છું.

બાઈબલના-૫-માં અધ્યાયમાં પ્રલુબ છું કહે છે:

તમે પરતીનું લુણ છો,
તમે દુનિયાના દીવા છો.

સ્વામીજી આટે આ શાન્દો સાચા પડવા છે. પ્રભુ
હુમેશા તેમની પાસે અને સાથે છે.

પોપ ફાન્સિસે એક સંમેલનમાં ઉચ્ચારેલા જ્ઞાન શાખાઓમાં હું
તમને સંદેશો અપવામાનું છું.

- માનવજીત મુખ્યાકારી કરે છે. આ ચાત્રા દરમિયાન મા-
બાપ, બાઈ-બહેન, મિત્રો, પાડોશીઓ મળે છે, પણ જે ગુરુ

પણી જ્ઞાપ તો પેરસા સાંપડે છે. તમને યાત્રામાં સ્વામીજીનું
જેવા પ્રખર ગુરુ મળ્યા છે, સદ્ગુરુનીબાબી છો.

- To believe. શાલી રાખવી. આપકા ધર્મભાં,
ધર્મગુરુઓભાં શાલી રાખવી. હું ધર્મ એટલે ડિન્કુ,
મુસ્લિમ, થીથ, ઈસ્લામની વાત કરતો નથી. સાચાપણું એ
ધર્મ છે. વજિસ સારા કામો ના કરતી કોષ તો પણ
પરમાત્માએ સાચાપણું ગુક્કાયું છે, એમાં વિશ્વાસ રાખીએ
છીએ.

- આપણું જીવન બીજી આગળ પ્રગત કરીએ. આપણું
સાચાપણું બીજી આગળ પ્રગત કરીએ. જ્યારું કામ કર્યું હશે
તો પ્રભુઅપણી સાથે રહેશે.

બાઈબલના-૮-માં અધ્યાયમાં લખ્યું છે - If God be with
us, Who can be against us.

મારા વહાદ્ય સ્વજનો, સાધુસંતોને મજૂમાં. આવેલુયા.
જ્ય જિસ્ટ.

● પૂજય સ્વામીજીભાગનિધાનંદજી (દિવસનંદ મિશન)

ભગવાને વશા અવતાર ધારણ કર્યા પછી
નારદજીએ પૂજારું, 'પ્રભુ ! હવે કયો અવતાર ધારણ
કરશો ?' પ્રભુએ કર્યું, 'હવે નાતાનો અવતાર ધારણ
કરવો છે' અને તા. ૨૪-૮-૧૯૧૯ના રોજ સ્વામી
નિધાનંદ સ્વરૂપે એમનું અવતારશ થયું. અવતાર મિશન
લઈને આવે છે. પાર્શ્વ લઈને આવે છે. વિશ્વવિષ્યાત
સ્વામીજી પરમ પૂજય સ્વામી અધ્યાત્માનંદજી મહારાજાને
લઈને આવ્યા. એક વાર નેમિખારકુથમાં સાધુસંતો બેગા
થથા. બધા પ્રજાનેતા જાણ્યો છે. તેઓ ગુરુકેવજાને
પ્રાર્થના કરે છે અમને ભગવાન શ્રીકૃષ્ણની લીલા
સંભાળ્યો. ભગવાની ગુરુઓની આ અવસ્થા છે તો
આપણીઠો શું અવસ્થા હશે?

નારદ ભજિસ્યુત્ત્રમાં નારદજીએ લખ્યું છે,
ભગવાનની માયાને કોણ તરી શકે ? જ્વાબ આપ્યો છે, જે
મધ્યતારચિત છે, અહંકારશૂન્ય છે. મધ્યનુભાવોની સેવા
કરે છે તે માયાને તરી શકે. આપણો તો સંતોના ચરણમાં
બેસ્તીએ છીએ એટલો સમય મન શુદ્ધ કર્યું, પાછું મન

પૂર્વસ્થિતિમાં આવી જાય છે.

કોઈ ભાગવતકના પ્રારંભમાં જ કહું છે - સતતે પરમ બીજાહિ । શોખ અધ્યાત્મમાં પણ આનું જ પુનરચર્વાનિ કરવામાં આવ્યું છે. કોઈ પણ સ્થિતિ હોય, યોગ્યતા હોય કે ના હોય, અગવાનના વરણોની સેવા કરવાથી લાય સંધય છે, પૂર્ણતા ગ્રાપ થાય છે. તમને આ સુયોગ મળ્યો છે એનો આનંદ છે.

સદ્ગુરુ મહારાજની જાય.

● ડૉ. અનિલ શ્રીવાલ્લય (M. D. કાર્ડિઓલોજી, લાભનાડી)

આ પાવન પ્રસંગે પરમ પૂજાય સ્વામી અધ્યાત્માનંદજી અને સંતગાંધીને પ્રશાસ. સ્વામી અધ્યાત્માનંદજી વિશે જે કહેવામાં આવે તે ઓહં છે. સ્વામીજી હજાર વોટનો ગોળો છે અને આપણે ૦ વોટના ગોળાછીએ.

પીરો કે પીર હેઠે, હમારી મૌર ભારત કી તકદીર હૈની। ભારત વિશ્વાળ દેશ છે. સ્વામીજી ભારતના ખૂસો ખૂસો અને વિદેશના બધા જ દેશોમાં બધા છે અને જથ્યાં તેઓ બધા છે ત્યા લોકોને transform કર્યું છે. ગુરુ મળી જાય તો જીવન ધન્ય બની જાય. જાનગ્રામિનિ સહજ થાય. મારી દિનિયા સ્વામીજી brilliant teacher છે. તેમનામાં ચૂંચની રેઝિસ્ટ્રેશન છે. આધ્યાત્મિક આકાશના સૂર્ય સમાન છે. તેઓ simple, humble, kind, courteous છે. તેમનામાં સહજ પ્રકાશ છે. ભશવાન પ્રકાશ સર્વપ છે. પરમાત્માએ પાંચ તત્ત્વોમાંથી સુદૂર બનાવી પણી વિશ્વાર્થુ 'હવે કેવી રીતે ચલાવીશું?' માટે આપણા હિન્હુક્ષતાનમાં આંદોલન, નરેન્દ્ર ઓદી અને સ્વામી અધ્યાત્માનંદજીને મોકલ્યા એંટું કહીશ તો અતિશયોજિત નહી કહેવાય. સ્વામી શિવાનંદ અને સ્વામી ચિદાનંદ જે કામો અધ્યુત્ત્ત્ર મૂક્યાં છે. તે પૂર્વ કરવા માટે સ્વામીજીનું અવતરણ થયું છે. એમના પર ઈશ્વરની કૃપા સતત વરસતી રહે એ પ્રાર્થના. તેમના દ્વારા વધારે ને વધારે લોકોના જીવનમાં શાંતિ પ્રસરે. એમના જીવનનો એક જ મૂળ સિદ્ધાંત છે, એમણે વ્યક્તિગત જીવન માટે કશું કર્યું નથી, સમાજ માટે જ કર્યું છે. આ મહાન ગુરુને પામીને સદીએ સુધી દેશ કણી રહેશે.

સ્વામીજીનું જે ઘરમાં પ્રાક્ત્ય થયું હતું ત્યા એશ્વર્ય ઓહં નહોંતું પણ જનજનની સેવા માટે તેમણે સંન્યાસ ધારણ કર્યો. તેઓ સંસારના પ્રેરણાંગોત છે એમના માટે એંટું કહી

શકીએ.

એકનજર ઉંડે જથીર ઉક જાયે

એકનજર ઉંડે તકદીર બદલ જાયે.

તેઓ આપણી સંસ્કૃતિના સંચાલક છે. એમણું જીવન એક સંખ્યા છે. એમના જુલો આપણા જીવનમાં ઉત્પારી ગોરવ પ્રદાન કરી શકીએ. આપણે પ્રાર્થના કરીએ આવી વિભૂતિ ચાદીએ ચુંબી આપણી સાથે રહે. સ્વામીજી light house - પ્રકાશપૂજા છે. કણિયુગમાં માયા વૈતરસી પાર કરવી મુખેલ છે, પરંતુ સ્વામીજીના સાનિધ્યમાં તે સરળ થઈ જાય છે. પરમાત્મા એમેને દીઘાયુધ બહે, માર્યાના.

● પ્રભાકૃત્યારી ઉખાદીદી (પ્રભાપ્રિતા પ્રભાકૃત્યારી)

ઓમ શાંતિ. વિશ્વ કલ્યાણકારી, પરમ પ્રિય, પરમ પિતા, શિક્ષક, સદ્ગુરુના અતિપ્રેર્ય બહુમુખી વ્યક્તિત્વ પદ્ધતા, જે આપણી સન્યુદ્ધ છે એવા સ્વામી અધ્યાત્માનંદજીને પ્રકાશ.

આમ તો એમે અનેક આશ્રમોમાં ઓછામાં ઓપોંટું એક વાર જઈએ છીએ- રાબંધનના દિવસે, પરંતુ સ્વામીજીને સન્યુદ્ધ મળવાનું વર્ષમાં જે વાર થાય છે. વધું વર્ષથી દર વર્ષે આ કાર્યક્રમ આયોજિત હોય છે ત્યારથી લઈને અમારું આવવાનું થાય છે. આ તો સ્થળમાં મળવાની વાત થઈ પણ સૂક્ષ્મમાં પણ અનેક પ્રસંગે સ્વામીજીને મળવાનું થાય છે.

મેં સ્વામીજીનો જે અનુભવ કર્યો છે તે એ છે કે તેઓ ખૂલ વિશ્વાળ ફદ્દયના અને ખૂલ્યા મનના છે. આ એ કરણોના લીધે - બધા સાથે સહજ મળતું અને એમની પાસેથી જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરતું સહજ થાય છે. વિશ્વાળ ફદ્દય હોવાના કરણે સ્વામીજી સ્થાન નાનું હોય કે મોટું પણ નિમંત્રજ્ઞ મળો તો સહજ સ્વીકારે છે અને પથારે પણ છે. આ વાત બધે જોવા મળતી નથી. શરૂઆતમાં સ્વામીજીને રાબંધનમાં મળવાનું થયું ત્યારે આટલું ભલ્ય મંદિર નહોંતું, આશ્રમ વિસ્તાર આટલો નહોંતો, નાની જૂની જીવ્યામાં મળતી હતા પણ અમારી સાથે એવી રીતે મળતા કે અમારા ભાઈ હોય. સાચાન્ય રીતે બધે સ્વામીજી હંપર બેસે એમે નીચે બેસીએ, પરંતુ એમે વિશેષ અનુભવ કર્યો છે. સ્વામીજી નારીઓ, બહેનોને ભાતા સ્વરૂપે નિહાળે છે, સન્નાન પણ આપે છે. અમે લાઈ-બહેનના રૂપમાં

મખતાં, કાયદેથ એમનામાં અહંકર જોયો નથી અને એમજો કોઈ આશા રાખી હોય તેવો પણ અનુભવ થયો નથી. સાચારક રીતે અગારી કરજ છે કે તેઓ આવે ત્યારે એમને સંયુન આપવું પણ એમજો કોઈ આશા રાખી હોય તેવું અમે અનુભવ્યું નથી. સહજ ભાવથી આપવા-જવાનું થાય છે. સ્વામીજીનો પોતાના સ્વભાવ છે જ્યાં જ્યાં ત્યાંથી કોઈ પ્રેરણપાવળી વાત ગ્રહણ કરવી, શીખતું અને પણી રેને apply કરવું. ભારતીય ચંદ્રતિરું નામ દેશ-વિદેશમાં વિસ્તરી રહ્યું છે તેની પાછળા આ કારક્ષા છે, કંઈક શીખતું, સમ્પર્ય સાથે ચાલતા રહીએ તો આપણા લઘુ તરફ આગળ વધી શકીએ. સ્વામીજી નવી ટેક્નોલોજીનો સ્વીકાર કરી વિકાસ કરે છે અને છુવનમાં આનંદ, સુખ, સંતોષ, પ્રસન્ન વિચ્ચરણ રહેતાં શીખવે છે, સમસ્યા વચ્ચે હતાણ ન પડીએ, આગળ વધતાં રહી અને મંજુલ સુખી પહોંચીને એ શીખવે છે.

સ્વામીજી ૧૦૦ વર્ષથી વધુરે પોતાના છુવનમાં આગળ વધે અને ભારતીય ચંદ્રતિરું નામ દેશ-વિદેશમાં કરતા રહે એ જ શુભ ભાવના-સાથે અધે શરીતિ.

● પૂર્જુધ સ્વામીજી વિવેકાંદ્ર, નારદીપુર

વર્તમાન ગાડીપતિ સ્વામીજીને ઊં નખો નારાયણામ. તમે બધાં જ્ઞાનો છો, ભગવદ્ગીતાના શાસ્ત્ર છો, ભગવાને કહ્યું છે - ભૂતકાળને ભૂલો, ભવિષ્યની વિનિત્ય છોડો, વર્તમાનમાં ચાલતું છે તો સ્વામીજીને જુઓ. અમારા સંન્યાસીઓના કોઈ પણ કાર્યક્રમ થાય- જીતાંગિદર કે સંન્યાસ આપ્રામયાં - સ્વામીજી આશીર્વાદ આપવા અન્યુક આવે છે. હું સ્વામીજીના સંપર્કમાં આવ્યો ત્યારથી આશીર્વાદ માટે એમનું જ નામ આપ્યું છું. સ્વામીજી એકદમ perfect છે. રસ્તામાંથી કોન કરે, હું આપ્યું છું. ડોક્ટરે મનાઈ કરી હોય તો પણ પ્રસાદ પ્રેમણી ગ્રહણ કરે છેલ્લે થાળી પોઈને પી જ્યા.

આ ગ્રાનાનો ઉત્ત્સવ છે. થાતં જ્યા શરદી: ૧ કોઈ વરની બાધાર કુંગામાં હુલ થીલેલાં હતાં. એ હુલ કાણ-ચાર મહિના રહે, પણ એની ચામે કોઈ જોતું નહોંનું. એક હુલે પરમાત્માને પ્રાર્થના કરી કે બોક્ષ વાર મને ગુલાલ બનાવજો. એ ગુલાલ તરીકે લોઝ્યુ. હવાનો જોકો આવ્યો, પાખરીઓ વિભરાઈ ગઈ. એ કલે, 'કંઈ વાંધો નહીં, લોકો મને ઉધાવીને ચૂમશે.' સ્વામીજી ગુલાલનું હુલ છે. એ જ્યાં જ્યાં ત્યાં લોકો

મને પૂછે, 'આ સ્વામીજી અમેરિકથી આવ્યા છે?' એમનામાં સરળતા, સહજતા, નિર્ભળતા છે, એ જ શીખવાનું છે. એમની કથની-કરની એક છે. હું સ્વામીજી માટે પ્રાર્થના કરું છું.

● પૂર્જુધ માતાજી વિલાપકાશાનંદન (અધ્યાત્મ વિલામંહિર, તાત્વતીવિ)

ભગવાન શંકુચાર્યે 'વિવેક ચૂંગમણીયાં કહ્યું છે, આ જગતમાં જાણ વસ્તુ હુર્ભલ છે - મનુષ્યત્વ, મુખુષ્યત્વ, મહાપુરુષોની સંબંધિત. મનુષ્યનો જન્મ શુભ કર્માંથી મળે, પરંતુ સંચિત કર્માંમાંથી અનેક પૌનિષદોમાં જન્મ મળે તેવાં કર્મ હતાં. બધાં કણ ઉત્સુક હોય છે, પરંતુ પરમાત્માની વિરોધ કૂપા છે કે મનુષ્યનો જન્મ પ્રાપ્ત કરવાની તક આવે છે, એમાં જે સાધન કરે તે ગોલદારમાં પ્રવેશ કરે. મુલાકા થઈ જાય પછી બીજા જન્મ દેવાના પડે.

મુખુષ્યત્વ શેષથી મોકા પ્રાપ્ત કરવાની હિંદ્રા. આપણને સૌને ચૂંખી ચવાની હિંદ્રા હોય છે. અનંત શુભ મળે, જે કીસ ના થાય, સર્વ દેશકાળમાં મળે, મહત્વ મળે એવી હિંદ્રા હોય છે, પરંતુ નથી મળતું પછી નાના કટકામાં જવતાં શીખી જઈએ છીએ. આપું ના કરવું પડે અને શુભ મળી જાય તો કેવું સારું - આનું નામ મોકા છે.

હિંદ્રાને ઓળખાવવાનું કામ મહાત્માના પાણ્યમણી શાસ્ત્રો કરે છે, મહાત્માનો સંપર્ક થાય તે ખભર પાડે કે અકાય શુભ, નિત્ય શુભ મળી શકે. મોકાની તીવ્ર હિંદ્રા છે અને કૃપાથી મહાત્મા મળી જાય ત્યારે એ મહાત્માને પૂછે, આત્મા - અનાત્મા સું છે? બંધન - મોકા સું છે? ગુરુ ઉપાય બતાવે. અમયદાન પ્રદાન કરે છે, જે પાર્ગણી ચંસારસાગર પાર કરી જાય છે તે માર્ગ બતાવે છે. ચાર પ્રકારની સાધન સંપત્તિશ્રવણ, મનન, શિંતન અને નિદિષ્યાસન દ્વારા કમણ: પ્રવેશ કરે છે. મહાત્માના સંપર્કમાં આવવાનું થાય, મહાપુરુષોને અપેણી શકીએ, પ્રેરણા જન્મી શકે તે માટે સ્વામી અધ્યાત્માનંદન ખૂબ પરિશ્રમ કરે છે. એક જ મંત્ર ઉપર અનેક સંતોષીનો વાસ્થીનો વાસ્થ મળે અને ખભર પડે કે સરવાળે સું કરવાનું છે. પરમાત્માની કૂપા શાશ્વત રહે એ જ પ્રાર્થના.

● પૂજાશી ચામસવરૂપાનંદશ (ધોળેલર)

આજે આપણે એક બેવા અવસરમાં બેઝા થયા છીએ કે જેમાં આપણે વસાં વર્ષથી ઉમંબિશી બેઝા પઈએ છીએ. સંતોની સાથે-સાથે મુખ્ય મુખ્ય પર્ફના સંપ્રદાયના પ્રતિનિષિદ્ધો ઉપરિયત થાય છે. સ્વામીજીનો ઉંમો પ્રાકટ્રા દિવસ જીજવીએ છીએ એક અવસર છે કે અહીં બધાંને એક મંચ ઊપર પોતાના વિચારોની અભિવ્યક્તિ કરવાની છૂટ છોડ છે. આજે બધાંને પોતાના ફદ્દયનો ભાવ વ્યક્ત કર્યો. સંતોનું જીવન જ ઉપરેશ છે. કોઈ પણ બીજી ભાવ વાચ્યા વગર ચિંતન કરીએ તો આપણા ફદ્દયાં સંચાર થાય. સંત માટે કહેવાયું છે -

દુઃ કબ્જુ ન કલ થાયે,
નહી ના સુર્યો નીર

પરમાર્થ કે કરને આપુને પર થારીર.

સ્વામી અધ્યાત્માનંદશનો જન્મ ફક્ત આપ સૌનું કલ્યાણ કરવા માટે જ થયો છે. પરમાત્માને ગ્રાર્થના કરીએ કે વસાં વર્ષ સુધી આવો અવસર ગ્રાપત થયા કરે. સ્વાર્થ આપણો છે. સ્વામીજી આપણાને ખૂબ વધારે લાલ આપે. સ્વામીજીની ઊર્જા પરમાત્માની ઊર્જા છે. તેઓ માસ કરતાં વડીલ છે. ૧૯૭૪ના હરિદ્વારના કુલભેગામાંથી અમારો પરિચય છે. હું જેતું છું કે એમના સ્વભાવમાં કોઈ પરિવર્તન આવ્યું નથી. એમનું ગ્રાર્થ જ છે આપ સૌનું કલ્યાણ કરે-સ્વામીજીનું કાર્ય છે સમજાને ચેતનામય બનાવવો. પરમાર્થ એટથે કે સામાજિક કાર્ય તો કરે જ છે, પરંતુ પરમ અર્થ-સંસાર દુઃખની નિવૃત્તિ અને પરમાનંદની ગ્રાર્થિત કરાવવાનું શરીર સ્વામીજીનું છે, જે માર્ગ સ્વામીજી આરૂપ છે, તે માર્ગ આપણે પણ પાછળ પાછળ ગતિ કરીએ અને મનુષ્યદેહને સાર્વક કરીએ.

સંતો કહે છે અને આચરણ પણ કરે છે. તેઓ પોતાના જીવનથી સમજીવે છે. સ્વામીજીનું ચરિત્ર ઉપરેશ છે. આજે એમના પ્રાકટ્રાદિને ઉત્સવની પૂજાર્થીતિ છે. આ નિમિત્ત બનાવી આપણાને પરમિલાલ આપ્યો છે. આ પરમિલાલ વારંવાર ગ્રાપત થાયો નથી. પરમાત્માને ગ્રાર્થના કરીએ કે સ્વામીજીનો લાલ આપણાને લાંબા સમય સુધી ગ્રાપત થાય.

● પૂજાશી ચામસવરૂપાનંદશ (અંગોડી)

સંત, મહાપુરુષોના દર્શન ભાગ્યથાળીને થાય છે. સંતો હરતાં-કરતાં તીર્થ છે. મહાત્માના દર્શન માત્રથી પાપનો લાય થાય અને પુષ્ય વાપે. આજે તથે બધાં ભાગ્યથાળી છો કે એક મંચ પર અનેક સંતોનાં દર્શનનો લાલ મળ્યો છે.

સ્વામીજીનું જીવન તપસ્યા છે અને આ એક જન્મની નર્દી, અનેક જન્મની તપસ્યા છે. એક કુલ ઘીલે તેણે કેટલું સહન કર્યું છોય છે. સ્વામીજીનું કેટલાય જન્મનું તપોબળ છે અને તમારું સૌભાગ્ય છે કે તમને એમનું ચાંનિયા પ્રાપત થયું છે. સ્વામીજી પણે આલાલવૃદ્ધ ચી ખુશ થઈને જાય છે. તેમની પાસે જે કલા છે તે પરમાત્માને આપેલ વિરોધ ગુજી છે. આશ્રમ આગળ ચાલતો રહે, લગ્નવાનની કૂપા એમના પર રહે અને સ્વામી શિવાનંદ અને સ્વામી ચિદાનંદનું કાર્ય જે કરી રહ્યા છે તે આગળ પજી કરતા રહે એવી ગ્રાર્થના.

● મ. મ. સ્વામીજીશી કલ્યાણાનંદશ

ઉત્સવનો અર્થ છે-ઉત્ત એટથે પ્રકટ થતું અને સત એટથે આનંદ. ફદ્દયની અંદર આનંદ છોય તે ઉત્સાહથી જય જીવકાર કરે.

અનંત પુષ્ય છોય અને ઈશરની કૂપા થઈ છોય તેને આનવશાયીર મળે છે. સંતપુરુષ સંસારમાં અનિત્ય શરીર પરમાલા કરીને આવે છે, પછી એમનું શરીર કરી આવતું નથી. આ શરીરના માધ્યમથી પરમાત્માની ગ્રાર્થિત કરવાની, પરંતુ આપણે શોક, મોહ અને ભરણા કરણો પ્રગતિ કરી શકતાનથી. આ ત્રણ વૃત્તિ ત્રણ અણમાં રહે છે, માટે સંદુગુઠની જરૂર છે. માટે સંદુગુઠની શરણમાં જાવ પણ જેના મનમાં સત્તર્થ કરવાની રીખા હશે તે જ જઈ શકે. આપણે કર્મો કરીએ છીએ પણ પરમાત્માને ગ્રાપત કરવાની રીખા થતી નથી, તે માટે ગુરુ જોઈએ, કૂપા જોઈએ. સ્વામી અધ્યાત્માનંદશ જાની છે, વિનયશીલ છે, નઅ છે, શ્રદ્ધા કરીને એમની પાસે જાવ. એમની પાસે દુઃખનિવૃત્તિ અને પરમાનંદની ગ્રાર્થિત માટે પ્રશ્ન કરતા રહે. ગુરુલ્કષ્ણરણમાં કરી લઈને જતું, ખાલી કાઢે જશો તો ખાલી કાઢે આવશો માટે કરી લઈને જાવ. શ્રદ્ધા કરીને જાવ. સ્વામીજી આવાં સત્તર્થ કરતા રહે એવા જાણો સાથે વિરસું.

વૃત્તાંત

- તા. ૩-૪-૨૦૧૭, અમદાવાદ : ગુજરાતી ભાષાની લોકપ્રિય TV9 ચેનલના ભક્તિ કાર્યક્રમ માટે પૂજ્ય સ્વામી અધ્યાત્માનંદજી મહારાજના દશ વિનિષ્ઠા એક બેચેન પદ એપિસોડનું શુદ્ધિંગ કરવામાં આવ્યું. આ એપિસોડમાં રામાયણ, લાગ્રવત અને અધ્યાત્મ મેરેક પ્રસ્તુતનું કથન- વરિન્ન વિનિષ્ઠ પ્રસ્તુત કરવામાં આવ્યું.
- તા. ૧૪-૪-૨૦૧૭, મોદાસા : અન્નપૂર્ણ ભવન, મોદાસા છેલ્લાં ૨૪ વર્ષથી લોકિટવમાં ભક્તારણાભાઈ આવતા કાર્યક્રમના સગ્રા-સંબંધીઓ અને ગરીબ વિદ્યાર્થીઓને માત્ર બે દ્વિપદાની નજીવી ડિશ્ટમાં બાપોરે અને સાંજે બોકન આવે છે. બાપોરે છ રોટ્ટી, દાળ-ભાત, શક, કરુંભર અને છાંસ તથા સાંજે ખોચી, કીસી, બાખરી અને અથારૂ આપવામાં આવે છે. આ પવિત્ર રોપાયણ કરતી સંસ્કારા રપમા વર્ષ - રક્તજ્યાંત્રી વર્ષનો પ્રારંભ પૂજ્યપાદ શીમતું સ્વામી અધ્યાત્મમાનંદજી મહારાજશીના મંજળ પ્રવનનથી વધે. પૂજ્ય સ્વામીના મનાનીય ઉદ્ઘોષનથી પ્રલાયિત છેક મોદાસાથી ૨૦ વૈષ્ણવ ભક્તો વિશ્વાનંદ અધ્યાત્મના દર્શનીત. ૨૮-૪-૨૦૧૬ના રોજ પખાર્યા.
- ૧૫-૪-૨૦૧૭, અમદાવાદ : અધ્યાત્મ વિદ્યામહિર તત્ત્વતીર્થના સંસ્કાપક પૂજ્યપાદ શીમતું સ્વામી વિદ્યિતાત્માનંદજી મહારાજશીના ઠ્ઠમા પ્રાગચક્ર અનોકો પ્રસ્તુત કર્તૃની પ્રસ્તુત અને લક્ષ્યતાનું એક શિષ્ય મંડળ પૂજ્ય સ્વામીના પૂર્વાંશ કાર્યક્રમમાં લોકિટવપૂર્વક ઉપસ્થિત રહ્યું. આ દિવસે પૂજ્ય સ્વામી અધ્યાત્મમાનંદજી મહારાજશીનો પણ તિર્યિ પ્રમાણે (વૈત્રી વાદ છઠ) જન્માદિવસ હોઈ પૂજ્ય સ્વામી વિદ્યિતાત્માનંદજી મહારાજે ખૂલ જ ઉદ્ઘરતાથી પોતાના માટ્લાં વર્ષે પૂજ્ય સ્વામી અધ્યાત્મમાનંદજી મહારાજનો પણ જન્માદિવસ જિજ્ઞાસુ.
- શીશી તિરુમલા તિરુપતિ બાલાકુના મંદિરનો નવમો પ્રલોકસ્વામી તા. ૧૯ થી તા. ૨૦ એપ્રિલ સુધી ખૂલ જ ધાર્મસૂચની લોકિટવાયો. પ્રતિવર્ષની કેમ આ વર્ષે પણ પૂજ્ય સ્વામી અધ્યાત્મમાનંદજી મહારાજને ખજીરોકુન અને ખજી-અવરોકુન માટે નિર્માણ કર્યા. આશ્રમનું એક વિશેષ ભક્ત મંડળ મા પ્રસ્તોત્રી ઉપસ્થિત રહ્યું અને ઈશ્વરકૃપાની વિરોધ અનુભૂતિસાથે પાણું છુંનું.
- તા. ૨૧ થી તા. ૨૭-૪-૨૦૧૭, અમદાવાદ : શીશી અધ્યાત્માના ભવન અને અધ્યાત્મમાનંદજી ભવનના વિશ્વાન સલાગૃહમાં પૂજ્ય સ્વામીશી અધ્યાત્મમાનંદજી મહારાજના શી મુખે હિન્દી ભાષામાં શીમદ્દ ભાગવત મહાપુરાણની કથાનું મહાન આપોજન થયું. આ કથાના પ્રમુખ ધર્મભાન તરીકે શીશી કોડિયાબહેન ઉપેન્જામાઈ પુરોષિત પરિવાર રહ્યો. કથા દરમિયાન શીકૃજી પ્રાગચક્ર અને શુદ્ધિશી વિવાહ આદિ પ્રસ્તોત્રી ખૂલ જ ધાર્મસૂચ અને ઉલ્લાપરૂઢ લોકવાયાં આવ્યા. પ્રસ્તોત્રી ઉપસ્થિત વિશ્વાન શોપાભક્તોને દરસોજ કથા બાદ વિશે લોજન પ્રસાદ પીરસુવામાં આવ્યો.
- ૨૮-૪-૨૦૧૭, અમદાવાદ : - શીમદ્દ ભાગવત કથાની પૂજાસુધિ બાદ આજોજ પૂજાસુધિ ભવન અને વિશ્વાન લંગાચારનું આપોજન સંચારે ૯-૦૦ થી ૧-૦૦ વાગ્યા સુધી થયું. તેને વાલ વિશ્વાન બક્તસમુદ્દરે લીધો.
- શરો જગ્ઘાસુરુ શી વલલભાર્ય નાટક શી વિક્રમ-શીનક પુગસનું અદ્ભુત સર્જન વિશ્વાનંદ અધ્યાત્માના વિશ્વાન ઉદ્ઘાનમાં પ્રસ્તુત થયું. પણ કંજારથી રષુ લોકો આ પ્રસ્તોત્રી ઉપસ્થિત રહ્યા અને નાટકનું દિવ્ય દર્શન કરીને કૃત્યકૃત્ય વધ્યા. નાટક જોવા માટે અમદાવાદના છેક બોખરા મહેમહાવાદ અને ભરવલી ઉલ્લાપાના મોડસાથી પણ સેક્ષનો ભક્તો આવ્યા.
- વિશ્વાનની શોક અને વર્તમાન વિશ્વાન ઉપલબ્ધ તથામ નિશ્ચિત ઉપકરણો દ્વારા પ્રસ્તુત આ નાટકે શી વલલભાર્ય જીવનને જરૂરત કરીસીને આત્મીય અનનની અનુભૂતિકર્યા.
- તા. ૨૯-૪-૨૦૧૭, અમદાવાદ : વિશ્વાનંદ આશ્રમ, અમદાવાદ સિયાની અદ્યકારી ભવન અને અધ્યાત્મિકિસીનાં ૧૭મો પ્રલોકસ્વામી ખૂલ જ ધાર્મસૂચની લોકવાયો. સાંજે મહાઆરેતી અને બંગરા બાદ શી ગ્રહર વોરા અને કુ. સંપદા દ્વારા ભક્તિ સંગીત આશ્રમ ઉદ્ઘાનમાં પીરસુવામાં આવ્યું, જેનો વિશ્વાન બક્ત સમુદ્દરે વાલ લીધો.
- તા. ૩૦-૪-૨૦૧૭, અમદાવાદ : ગુજરાત દિવ્ય જીવન સંસ્કુનું વાર્ષિક પ્રાકેણીક સંમેલન આજોજ સંચારે ૯-૦૦ થી બાપોરે ૧-૦૦ અને ત્યાંથી ૨-૦૦ થી ૨-૩૦ થી સાંજે ૯-૩૦ સુધી આપોજાયું, જેથીં સંવારે પૂર્વિંગ પ્રાર્થના જાપ ગણેશ બાદ પૂજ્ય

સ્વામી અધ્યાત્માનંદજી મહારાજ અને શ્રી દિવ્ય કૃવન સંસ્કૃતિક સંબન્ધ ટ્રફ્લી શ્રી અરુણ ઓંકા દ્વારા માર્ગચિક ઉદ્ઘોષન બાદ ગુજરાત રાજ્યના વરિઝ પોલીસ અધિકારી શ્રી કેશવકુમાર (IPS)નું ગ્રામ પ્રવચન થએ. વિભય હતો-'વર્ષીવટમાં માનવતા.'

જૂની ડિલ્ફોઓ પોલીસમન, સરકારી અધિકારીઓનો ગુંગાચાર અને વચ્ચે વચ્ચે ક્રાંક ક્રાંક જીનવતાની સુંચંપ એ બધાને સાક્ષત્વો દસ્તખાલ મંચંગ ઊંઘો કરીને તેઓને આપેલ વિષયને ખૂબ જ દંડતાદી લોકોના મનમાં તે વસ્તુવિષય બેસે તેવી પ્રસ્તુતિ કરી. તહુપરંતુ શ્રી સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલ યુનિવર્સિટી, વલ્લભવિલાનગરના કુલપતિ શ્રી રિચીલ કુલકર્ણી સાહેબે 'પ્રભુન જીવન', અંભેડકર એપેન યુનિવર્સિટીના કુલપતિ શ્રી પંજ જાની સાહેબે 'આધુનિક જીનવી શાંતિની શોખ'માં અને પદ્ધતી કુપરાપણ દેખાઈને 'કૃવન મહેક માટે સક્રાત્મક વિતન' તથા સાભાના સાધાપન પૂર્વ દિવ્ય કૃવન સ્થાન- ભલાડ, મુખઠના બાદરકીય દો. અનિલ સુચક સાહેબે 'મારી દિવ્ય કૃવનની યત્ન અને અંગદાનની જગ્યા' વિષયક ખૂબ જ પ્રેરક પ્રવચન આયું.

મધ્યાત્મને સામૃદ્ધિક હીતે શ્રી વિજાનુસહાત્રાનામનો પાઠ કરવામાં આવ્યો. શ્રી અરુણ ઓંકાએ ગુજરાત દિવ્ય કૃવનની પ્રવૃત્તિઓનો વિતાર આપ્યો અને ઉપસ્થિત સાથ્યોને જો તેઓ 'દિવ્ય કૃવન' આધિકાન પ્રાચીકન નોંધતો વર્ષી જવા માટે પર્યાણના કરી છતી.

ચારે સાલા સાધાપન પૂર્વ બુલ સુપ્રભા વિશ્વ અને તેમના શિખ માટે જીવાનની નૃત્ય મસ્તુત કરવામાં આવ્યાં. મહાપ્રાણ પણી રીતે વિકાય થય્યે. સમગ્ર ગુજરાત-વાપી, વલસાડ, સુરત, અરુંધ, લાંદોરા, અંધકારા, અંધકારાના, સુરેન્દ્રનગર, લાલબનશેર, લીલાંડી, ચાંકોટ, પ્રાંગણ, જીમનગર, જીમનગરાણી, પેરંદાર, જૂનાગઢ, લૂજ, ગાંધીયામ, પાટાં, પાલનપુર, જેણાંલા, જાળાપુર, ભજુદુરા, દિમતાનગર, મોદાસાદી ૧૨૦૦૦૩૦ વિષયના ઉપસ્થિત વર્ષીને ગુજરાત દિવ્ય કૃવન સંબન્ધના વાર્ષિક સંમેલનનો લાભ લીધો.

આશ્રમ દ્વારા સૌના નિવાસ અને બોજનની વ્યવસ્થા સેવા કરવામાં આવી.

* તા. ૧-૪-૨૦૧૭, અમદાવાદ : આજરોજ સાહેબે શ્રી ચામૃતા મિશન, વડોદરાના અધ્યક્ષ પૂર્ણપાદ શ્રીમત્ સ્વામી નિધિકેશરાનંદજી મહારાજે તેને ત્વકેન શુણીના : વિષય પર મનનીય પ્રવચન કર્યું. પૂર્ણપણી અધ્યાત્માનંદજી મહારાજના ઉપરોક્ત અને મહાપ્રાણ આદ ચારે ગુજરાતના ચારશી સાહિત્યના નવોજિત સૂર્ય સમાન શ્રી આદિત્ય ગંગાવી અને તેમના નંડો ગૌને લોકસાહિત્ય સાથે છણવી વાતો કરીને ખૂબ જ

દાસ્તાવેસનું પાન કરાયું. આ કાર્યક્રમ ગુજરાત રાજ્ય સંગીત-નાટક અધ્યક્ષમાના ચૌકન્પણી રજૂ રહે. શ્રી દિવ્ય કૃવન સંસ્કૃતિક સંભાળ અને શિવાનંદ આશ્રમ આ સેવાઓ માટે ગુજરાત સરકારના આભારીછે.

* તા. ૨-૫-૨૦૧૭, અમદાવાદ : શ્રી શાનવિહાર આશ્રમ, કેરંજ, જેડા વિલ્લાના ત્વાગનૂર્તિ તપસ્વી અને પ્રશાંતીન પરમહંસ શ્રી સ્વામી સત્યાનંદ સરસવરીએ (સંસ્થાપક: શિવાનંદ આશ્રમ, વિલાર સ્કૂલ ઓફ પોશ)ના વિષય પૂર્ણપાદ શ્રીમત્ સ્વામી અંદ્રાનંદજી મહારાજનું ખૂબ જ મનનીય અને બલીર પ્રવચન 'કર્મણે વાદિકરરસે' વિષય પર થએ. સાચે પ્રસાદ બાદ દૂરદર્શન જિરનાર, અમદાવાદના ચૌકન્પણી આનંદ કાળીનેથેન નૃત્ય સંસ્થાના શ્રી મીલિક શાહ અને ઈશ્વરીય પરીય તથા તેમના વિષય મંહળ દ્વારા કાઢક નૃત્યનું અનિરૂપશીય પ્રસ્તુતિકરણ કર્યું.

* તા. ૩-૫-૨૦૧૭, અમદાવાદ : આજ રોજ પૂર્ણપાદ શ્રીમત્ સ્વામી અધ્યાત્માનંદજી મહારાજનો ઉત્તો ગ્રાગંગા ઉત્ત્સવ ખૂબ જ ખામ્યુદૂમ અને ઉત્સાહબેન ઉજવાયો. સવારે કલમુક્ખો ગ્રાંના અને આન પણ પણી પૂર્ણપણી મંજુષા પ્રવચન કર્યું. ત્વારાદ આશ્રમ સ્વિધ ભાઈનો દર્શન અને પૂર્ણ બાટ જુદે ભાજવાન શ્રીમત્ સ્વામી વિદ્યાનંદજી મહારાજની પાહુકાઓનો પૂર્ણ કરવાના આવી. ત્વારાદ ભક્ત સખુદે પૂર્ણપણી સ્વામી અધ્યાત્માનંદજી મહારાજની પણ પદ્ધત્પૂર્ણ કરી અને તેમના ચરકોન્માં ચંદીની પાહુકાઓ પહેલાનો પણ પૂર્ણ કરી. આયુધ હોમ, લંડારી અને નારાયણ સેવા પણી સાંજે ખેત સંમેલન થએ. ચાંદે ૬-૩૦ થી ચારે ૮-૦૦ વાગ્યા સુધી સર્વીન્દ્ર સમન્વય એવી ચલાગા અનેક ચંતોએ પણારી પૂર્ણપણી સ્વામીનો સૌથે પોતપોતાની આજવી શીશીમાં આશીર્વદ આપ્યા. સાચે મહાપ્રાણ બાદ ચારે ૧૦-૦૦ વાગ્યા શુદ્ધી પરિત નીરજર્બદ પરીખ અને શીમતી અભીન્વતી અભીન્વતા બંદિની પ્રસ્તુત થએ. મહાનિશ્ચાના ઘાન, આરતી બાદ પૂર્ણપણી કાંપના વરણ હસ્તે ઉપસ્થિત વિચાર ભક્ત સભુધાયને પ્રસાદ વિતરણ પણ કરવામાં આવ્યું. દિવ્ય આત્મરીપ આનંદને વાગ્યોજતા ચી સવારે દોકાણ બે વાગ્યે વિદ્યાયાં.

(શાનસત્રાના આ અંકના તમામ પ્રવચનોનું સંકલન શીમતી રૂપા મનીશ મજુરુદ્દે કર્યું છે. -તંત્રી)

ઓં શાંતિ.

ડૉ. અનિલ સૂચક (દિવ્ય જીવન સંઘ, મલાડ-મુંબઈ)નું સન્માન (તા. ૩૦-૪-૨૦૧૭)

લોક ગાયક - આદિત્ય ગઢવીનો ડાયરો
(સૌજન્ય : ગુજરાત રાજ્ય સંગીત નાટક અકાદમી, ગવર્નર્મેન્ટ ઓફ ગુજરાત)
(તા. ૧-૫-૨૦૧૭)

આદરણીય કાધર જગદીશ મેકવાન (મેથોડિસ્ટ ચર્ચ) દ્વારા
પૂજ્ય સ્વામીજીનું બહુમાન (તા. ૩-૫-૨૦૧૭)

પૂજ્યપાદ શ્રીમતું સ્વામી નિખિલેશ્વરાનંદજી મહારાજ,
શ્રી રામકૃષ્ણ મિશન, વડોદરા (તા. ૧-૫-૨૦૧૭)

પૂજ્યપાદ શ્રીમતું સ્વામી અસંગાનંદજી મહારાજ,
જ્ઞાન વિહાર આશ્રમ, હેરંજ (ખેડા) (તા. ૧-૫-૨૦૧૭)

ઓડીસ્સી નૃત્ય કલાકારોનું બહુમાન (તા. ૩૦-૪-૨૦૧૭)

બ્રહ્માકુમારી ઊષાબેન (પ્રજાપિતા બ્રહ્માકુમારી), જ્ઞાનીજી રતનસિંહજી ગુરુદ્વારા ગોવિંદધામ, શ્રી સ્વામી રામસ્વરૂપાનંદજી મહારાજ (ધોળેશ્વર), શ્રી સ્વામી અધ્યાત્માનંદજી મહારાજ, મહામંડલેશ્વર શ્રીમતું સ્વામી કલ્યાણાનંદ ભારતીજી મહારાજ (ભારતી આશ્રમ, સરખેજ), શ્રી જહોન જી. વર્ગીસ (YMCA અમદાવાદ), શ્રી સ્વામી વિવેકપૂરીજી મહારાજ (નારદીપુર), પૂજ્ય ફાધર જગદીશ મેકવાન (મેથોડીસ્ટચર્ચ, અમદાવાદ) દ્વારા પ્રાણાયામ વિજ્ઞાન (સ્વામી શિવાનંદ) પુસ્તકની અગિયારમી આવૃત્તિનું વિમોચન (તા. ૩-૫-૨૦૧૭)

'દિવાનગી' કથ્થક નૃત્ય, આનર્ટ ફાઉન્ડેશન, અમદાવાદના કલાકારો દ્વારા (સૌજન્ય : દૂરદર્શન ગિરનાર) (તા. ૨-૫-૨૦૧૭)

સદ્ગુણો

જીવનમાં સદ્ગુણોનો અભ્યાસ સૌપ્રથમ જરૂરી છે. તે સિવાય યોગ-વેદાંત - ક્ષેત્રમાં પ્રવેશ સંભવ નથી. તમારામાં કોણ હોય તો તમે ભજન-પ્રાર્થના આધ્યાત્મિક જીવનથી ખૂબ દૂર છો. પ્રેમ-દ્યા ને અહિંસા કેળવો. ક્રીડી-મકોડા જેવા નાના જીવને પણ દુઃખ નહિ આપવું. સાદગીમય જીવન જીવવું અને કાયા-વાચા-મનથી પવિત્ર થઈ ઉત્તમ આચરણ કરવું અને ઉત્તમ ચારિત્ર્ય કેળવવું એ અનિવાર્ય સદ્ગુણો છે.

- સ્વામી ચિદાનંદ